

FEDERAL ALMANYA: 2,5 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 10 S
AVİŞÇİRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

29 Temmuz 1983

SAYI: 10

15 GÜNLÜK GAZETE

Adres: Donau Str.1

1000 Berlin 44

Tel.: 030/624 60 92

İstanbul'da 2500 siyasal tutuklu ölüm orucunda

İstanbul dört askeri tutekevinde bulunan 2 bin 500 ilerici siyasal tutuklu, cezaevlerindeki yaşam koşullarının düzeltilmesini sağlamak amacıyla ölüm orucuna başladılar. Tutuklu aileleri de 12 Eylül'den bu yana ilk kez geniş çaplı bir örgütlenmeyi başardılar. 350 kişilik bir grup halinde 7 otobüsle bir konvoyla Ankara'ya gidip MGK'ya bir dilekçe verdiler. Gerek tutukluların gerekse ailelerinin protesto eylemleri halen sürüyor. Tutuklular ve aileleri yurtdışındaki demokrasi güçlerinden de dayanışma bekliyorlar.

■ Yazısı 3. sayfada

Olay, yollanan bir teleks mesajıyla da belgelendi Geri yollanan sığınmacılar Türkiye'de tutuklanıp özel kamplarda işkence görüyorlar

• Uluslararası Af Örgütü adına bir rapor hazırlayan Profesör Walter Hirsch, çeşitli tank ve belgelere dayanarak geri gönderilen sığınmacılar için Diyarbakır ve Tunceli'de iki kamp kurulduğunu saptadı

Federal Almanya'da siyasal sığınma istişgi kabul edilme-
yerek Türkiye'ye geri gönde-
rilen sığınmacılar, cunta ta-
rafından havaalanında tu-
tulanıp gözaltına alınıp Di-
yarbakır ve Tunceli'de ku-
rulmuş özel kamplara götü-
rülüyorlar. Burada 3-4 hafta süren ağır iş-
kencelerden geçirilerek sorgulanan sığın-
macılardan suçunu "ittiraf" (!) edenler
tutuklanıp cezaevine konuyor. Olay Ulus-
lararası Af Örgütü adına bir rapor hazı-
rlayan Profesör Walter Hirsch'in raporun-
da kamuoyuna açıklandı. Daha sonra Fe-
deral Alman Dışişleri Bakanlığı'nca, An-
kara'daki Federal Alman Büyükelçisi
Önce'nin bir raporuna dayanılarak, Zim-
dorf'daki Federal Sığınma Dairesi'ne gön-
derilen bir teleks mesajında belgelendi.
Özellikle Kürt sığınmacılar bu uygulama-
dan etkileniyorlar. Bu durumda siyasal
sığınma başvurusu halen incelenmekte
olan Türkiye'li ilericilerin bir isteklerinin
hukuksal ve insani bir zorunluk hali-
ne geldiği belirtiliyor.

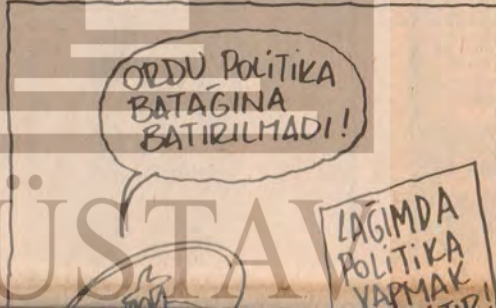
■ Yazısı 7. sayfada

Cunta Irak Kürdistanı'na ABD çıkarları için saldırdı

Irak Kürdistanı'nda tehlikeli serüvenler

Cuntanın Irak Kürdistanı'na Mayıs ayı-
nın son günlerinde gerçekleştirdiği askeri
saldırımın arka planında yatan nedenler
dünya kamuoyunun gözleri önüne seril-
meye başladı. Cuntanın esas olarak geri-
ci Bağdat rejiminin rahat soluk almasını
sağlamaya çalıştığı anlaşılıyor. Bu arada
Irak ordusunun beklenen bir saldırısı ile
Saddam rejiminin çökmesi halinde Tür-
kiye'nin Kerkük petrol bölgesine ilhak et-
mek için yeni bir askeri harekâtı plan-
lanmış olduğu da ileri sürülüyor.

■ Yazısı 5. sayfada

'SAĞDAKI BOŞLUK'
DOLMAK BİLMİYOR

ASALA
nereye gidiyor?
Sayfa 4'te

Opel Heim'larında
bir tatil günü
H.M.Dörtüyl/M.Ünal'ın
röportajları
Sayfa 6'da

Ankara'da Zimmermann'ın
sınırdışı etme pazarlığı
Sayfa 7'de

KIT'ler özel sektörden
aralıgı oluyor
Sayfa 11'de

Ruhr'da insan
canı ucuzdur
Yücel Feyzioğlu'nun röportajı
Sayfa 13'de

DOLMAK BİLMİYOR

Cunta seçimlere sadece "İcazet verdiğim" MDP, Halkçı Parti ve Anavatan partilerinin katılabilmesini sağlamak için karar üstüne karar çıkarıyor. Gazetemizin baskıya hazırlandığı dakikalarda alınan son kararla Ağustos ayı sonuna kadar en az 30 kurucu üyesinin "yasal" durumu kesinleşmeyen partiler bu seçimlere katılmayacak. Temmuz sonunda bu koşulu sadece MDP, Anavatan ve Halkçı partiler yerine getirmiş durumdalar.

■ Yazısı 3. Sayfada

İpin tucunu iyice kaçırdı

Türkiye Barış Komitesi davasında savunmalarla geçildi. Başkan Dikerdem'in ödünsüz ve cuntaya boyun eğmeyen savunmasının ardından askeri mahkeme duruşmada savaş hali hükümleri uygulanması kararlaştırıldı ve savunmalarla sınırsız kısıtlamaları getirdi. Bu arada Mahmut Dikerdem'in savunması için de savcılık suç duyurusunda bulundu ve mahkeme bunu hemen kabul etti.

■ Yazısı 5. sayfa

Bu Anayasayla

Ahmet KARDAM

Anayasa'nın 68. maddesi şöyle diyor: "Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partiler, önceden izin almadan kurulurlar."

Gerek bu madde, gerekse Anayasa'nın tamamı ise, işçi sınıfının, emekçilerin çıkarlarını savunun, bu sınıfların iktidara gelmesini amaçlayan partilerin kurulmasını yasaklıyor.

Geçen yıl 7 Kasım'da sözlümüne "halk oylamasına" sunulan bu Anayasa'yı Milli Güvenlik Konseyi adını taşıyan cunta kendi elleriyle hazırlamıştı. Böylece cunta ile ilgili-faklı sermaye sınıfları arasında, onların değişik politik temsilcileri arasında bir sözleşme yapılmış oluyordu. Buna göre, cunta işçi sınıfına ve emekçilere kendi partilerini kurturmaya, ancak bunun dışında burjuvazinin, tekelcilerin kendi aralarındaki çıkar farklılıklarına dayalı ayrı ayrı partiler kurma, ülke yönetimine katılma ve iktidara gelme haklarına da dokunmayacak.

Fakat generaller, BTP'yi kapatarak bugüne kadar 250'den çok parti kuruluşunu veto ederek, bu veto hakkını milletvekili adayları üzerinde de aynı keyfiliğe kullanacağını şimdiden göstererek kaç ülkenin yazılı şeytalleri bir önem taşımadığını, siyasi partilerin "cunta demokrasisinde siyasi hayatın vazgeçilmez" unsurları olduklarını ve ancak "cuntanın izniyle" kurulabileceklerini anılttı. Böylece, kendi eliyle hazırladığı Anayasa'yı bile çiğneyecek kadar gözükkara, ama bir o kadar da zayıf olduğu-nu dostuna düşmanına ispat etti; sözleşmeyi bozdu.

Demokrat Parti'nin Celal Bayar gibi

kılık artıkları dışında, MDP ve Özalın Anavatan Partisi dışında, tekelci burjuvazinin ve genel olarak burjuvazinin çıkarlarını savunun eski-yeni bütün partiler cuntadan desteklerini çekmiş görünüyorlar. Bununla da yetinmeyip bir yandan cunta'yı Anayasa'yı çiğnemekle suçlarken, öte yandan da tehdit ediyorlar. Dedikleri özette şudur:

"Eğer partilerin Anayasa'da belirtilen gibi serbestçe kurulmasına ve seçimlere katılmasına izin verilmeyecek olursa, o zaman "parlamento dışı muhalefet" oluşur, parlamentonun otoritesi kalmaz ve siyasi istikrar bozulur."

İlk önce şunu görmek gerekir ki, Türkiye'de siyasi istikrar çoktan bozulmuştur. O kadar ki, cunta şimdi eski AP kadrolarına bile güvenmiyor, Ne açık diktatörlüğünü sürdürebiliyor, ne de vaadettiği "demokrasiye" geçebiliyor... İkincisi, bugün cuntayla karşı karşıya gelmiş olan sağ ve "ilimli" güçler yarı ne gene uzlaşıpalar bile, Türkiye'de siyasi istikrar gene de sağlanamaz. Bunun ekonomik, maddi temellerinin olamayışı bir yana, Türkiye halkının ezici çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçi sınıfların çıkarlarını savunun partilerinin yasaklandığı, bunların ülkenin politik yaşamında söz sahibi olmadığı koşullarda

politik istikrar diye bir şey zaten olmaz.

Üçüncüsü, "Bu Anayasa ile memleket idare edilemez!" Sorun kimlinlerin sandığı gibi, 1982 Anayasası'nın "otoriterlik" derecesinden ibaret değildir. Yani Cumhurbaşkanı'nın yetkilerinin artırılması, parlamentonun yetkilerinin kısıtlanması gibi... Bu Anayasa, Türkiye'de parlamenter demokrasiyi yeniden kurmak amacıyla hazırlanmamıştır ki, parlamenter demokrasinin sınırları içinde cumhurbaşkanlığı ve benzeri kurumların yetkilerinin az mı çok mu olacağı tartışılacak ana konu olsun. 1982 Anayasası, bir askeri diktatörlük tarafından, bir askeri diktatörlük için hazırlanmış ve halka silah zoruyla dayatılmıştır. Eğer bir Anayasa'da en temel demokratik hak ve özgürlükler böylesine çiğneniliyorsa, onu hazırlayan ve iktidarı elinde tutan cunta işine gelmedikçe o anayasayı haydi haydi çiğner.

Bu gerçekleri haykırıp duran ilerciler parti ve hareketleri, yurtsver demokratik güçleri "vatan hainliği" ile, "teroristiklik" suçlayıp, bu Anayasa'yı gık demeden boyun eğmeler, ana övgüler düzenler şimdi sapkınlıkları önlerine koyup düşünmelidirler.

Bu cunta devriledikçe, onun 1982 Anayasası yürürlükten kaldırılmadıkça, 1961 Anayasası'nın demokratik ilkeleri temeline yeni bir Anayasa hazırlanıp geniş özgürlük ortamında halk oylamasına sunulmadıkça Türkiye demokratik gelişme yönünde adım atamaz.

En azından şu son üç aydaki gelişmelerden çıkartılabilecek tek sonuç bu değil midir?

ABD, Orta Amerika'da "ilan edilmemiş" bir savaş yürütüyor

Guatemala, Honduras, Nikaragua, Kostarika ve El Salvador'dan oluşan Orta Amerika Bölgesi, son haftalarda dünyanın "en sıcak" ve "en hareketli" noktalarından birisi durumuna geldi. ABD yönetimi bölgedeki gerici hükümetler ve diktatörlüklerle işbirliği halinde bir yandan, Nikaragua Devrimini boğmak ve öte yandan da, bölgede yükselen anti-empyalist, demokratik ve devrimci hareketi bastırmak için faaliyetlerini ve saldırılarını artırmış bulunuyor.

ABD yönetimi bölgedeki gerici güçlerle birlikte komşu ülkeler olan Honduras, El Salvador ve Guatemala sınır bölgelerine yeni askeri birlikler yığdı. Şimdi onlar, Somoza artıklarıyla birlikte Nikaragua'daki halk iktidarını devirmeyi hedefleyen yönün bir saldırı hazırlığı içindeler.

■ Yazısı 9. sayfa

•
**Server
Tanıllı
ile söyleşi**

"Bilimde nesnellik ile tarafsızlık birbirine karıştırılmamalıdır. Bilimsel nesnellik, gerçekliği olduğu gibi, önyargıların etkisinden kalmadan sapmamaktır. Taraf tutmak ise başka bir şeydir. Bilim, bilim adamı nesnel olmak zorundadır. Doğru: Ama bilim, taraf tutar"

Yazısı 12 ve 13. sayfalarda

İŞÇİ
ŞİRKETLERİ
İFLASIN
EŞİĞİNDE

Transtürk Holding'e bir kalemde 28,5 milyar lira sağlanan devlet, daha az ortaya kurtarılabilecek olan yüzbinlerce ortaya sahip işçi şirketlerini, bir büyük yılı aşkın bir süredir oyalıyor. Nitekim, DESTİAB'ın açıklamasına göre, şu an zor durumda bulunan 450 bin ortada sahip 235 işçi şirketini kurtarmak için, 25 milyar lira yeterli.

Büyükler "kurtarma" adı altında milyarlar aktarılsın, devletten kurtulup alamayan işçi şirketleri bir bir batıyor. Nitekim işçi şirketlerinin en büyüklerinden İşkur, Dokuman ve Türkmen Kadife, iflas ederek kenkenleri indiriliyor.

■ Yazısı 10. sayfa

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE

12 Temmuz

● Gazeteci M. Ali Birand, "Nokta" Dergisi'ne yaptığı açıklamada, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) Türkiye'deki siyasal gelişmelere ilişkin kuşkuyla olduğunu belirtirken, "AET'ye göre Türkiye biçimsel demokrasiye geçiyor" dedi.

13 Temmuz

● Türkiye'nin Brüksel Büyükelçiliği İdari Ateşesi Dursun Aksoy sabah saatlerinde arabasının içinde vurularak öldürüldü. Olayın sorumluluğunu ASALA üstlendi.

● Diyarbakır'ın Silvan ilçesi Belediye Başkanı Timur Metin 150 belediye işçisi-ne tek tip lacivert iş elbisesi dağıttı. Ancak elbiselerin dağıtılma gerekçesi çok ilginç. Kentin aynı zamanda kaymakam olan ve Çanta tarafından belediye başkanlığını da üstlenmesi öngörülen Timur Metin gerekçesi aynen şöyle açıkladı: "İşçilerin hapsehane lacivert ve aynı model iş kuyafetleri düktükdük. Böylece belediye işçileri görüldükleri her yerde kolayca farkedilebiliyorlar. Görevini terke-den, kayıtan işçileri yada iş sırasında

oturan işçileri kolayca kontrol edebiliyoruz."

14 Temmuz

● Paris'in Orly Havaalanında, yolcu işlemlerinin yapıldığı Türk Hava Yolları bürosunda patlayan bir bomba 7 kişinin ölümüne yol açtı ve 41 kişi de yaralandı. Havaalanının bir kan gölü haline getiren terör eylemini gene ASALA üstlendi. Patlama sırasında Türk Hava Yollarına ait bir uçağın yolcu bileti ve bagaj işlemleri yapılmaktaydı.

15 Temmuz

● Tekfif Sendikası yetkilileri bir açıklamaya yaparak, Kula mensucat fabrikasında çalışan 2 bin 200 işçinin iki yıldan bu yana zam farklarını iş sosyal haklarını alamadıklarını bildirdi.

● Devlet Bakanı Sermet Paşin bir açıklamaya yaparak, serbest bölgelere ilişkin paketin hazırlandığını ve hükümete sunulduğunu bildirdi. Yapılan açıklamaya göre, serbest bölgelerin alıyapı tesislerinin yapımına yakında başlanacak ve bir

yl sonra serbest bölgeler faaliyete geçecek.

16 Temmuz

● Türk-İş eski Genel Başkanı İbrahim Denizci, geçirdiği bir kalp krizi sonucu hayatı gözlerini yumdu. Denizci, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün toplantısına katılmak üzere İsviçre'ye gitmişti.

● Amasya'nın Suluoğlu ilçesindeki Yeni Çeltik Kömür Ocağı'nda yeni bir grizu patlaması daha meydana geldi. Grizu patlaması sonucu dört işçi yaşamını yitirdi ve ikisi ağır olmak üzere dört kişi de yaralandı.

17 Temmuz

● Kuruluş bildirgesini vererek tüzel kişilik kazanan on siyasi partinin veto-lardan sonra hukuki statüsünü koruyan 308 kurucu üyesi ve 15 Temmuz tarihi itibarıyla belirlenen 123 il başkanından oluşan toplam 431 üyenin büyük çoğunluğunun işadamları ve serbest meslek sahipleri olduğu belirtildi.

Serbest meslek sahiplerinin yüzde 43, işadamlarının yüzde 23 oranında yer aldığı sıralamada, bürokratlar yüzde 16 ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Emekli askerlerin yüzde 7, esnaf ve köylülerin yüzde 4, öğretmenlerin yüzde 3, gazetecilerin yüzde 1, 9 oranında olduğu parti yöneticileri sıralamasında, işçi ve sendikacıların oranının ancak yüzde 2,1 olduğu saptandı.

18 Temmuz

12 Eylül'den bu yana gelen yabancı sermayenin miktarının, 1954-1980 dönemi kapsayan 26 yıllık sürede gelen yabancı sermaye miktarının üç katına ulaştığı açıklandı. DPT'nin yaptığı açıklamaya göre, 1954-1980 döneminde Türkiye'ye 228 milyon dolarlık yabancı sermaye girişine karşılık, 12 Eylül'den bu yana 602 milyon dolarlık yabancı sermaye girişi oldu.

19 Temmuz

● Tarım işçilerinin taşıyan kamyonun Polatlı yakınlarında devrilmesi sonucu dört tarım işçisi hayatını yitirirken 51 işçi de yaralandı.

20 Temmuz

● Devlet Planlama Teşkilatı'nın yaptığı açıklamaya göre, Türkiye'de 1 milyon 200 bin aile geçekondurlarda oturmakta- r. 1966 yılında 430 bin ailenin geçekondurlarda oturduğu ve o günün bu yana geçekondurda oturan ailelerin sayısının yaklaşık üç kat arttığı bildirilen açıklamada, İstanbul, İzmir ve Ankara'da nüfusun yüzde 60'mın geçekondurlarda oturduğu belirtildi.

21 Temmuz

● Yeni Düzen Partisi'nin Genel Başkanı Vahap Esengül ile birlikte dokuz kurucu üyesi çanta tarafından veto edildi. Böylece, son iki ay içinde yeni kurulan partilerin veto edilen kurucu üye sayısı 195'e ulaştı.

● Federal Almanya'nın İçişleri Bakanı Zimmermann'ın Türkiye'yi ziyaretine sıra-

ğının sürekli reddedilmesini protesto amacıyla yaktı. Altınbaş'ın karısı ve çocukları halen Federal Almanya'da bulunuyorlar.

22 Temmuz

● Başbakan Bülent Ulusu'nun Ağustos başında Milliyetçi Demokrasi Partisi'ne gireceği açıklandı. Turgut Sunalp'ın Genel Başkanı olduğu MDP'ye girmesi beklenenler arasında Maliye Bakanı Kafaoglu'nun yanı sıra Devlet Bakanı İlhan Öztürk ve Turizm Bakanı İlhan Evliyaoğlu da bulunuyor.

23 Temmuz

● Kurucu üyeliği Konsey tarafından veto edilen Erdal İnönü'nün milletvekili adayı olarak politikaya atılacağı açıklandı.

23 Temmuz

● Federal Almanya'da kaçak işçi olarak çalışmak için Yugoslavya sınırından Avusturya'ya geçmeye çalışan 14 Türk-üye emekli Yugoslav polisi tarafından yayılma ateşine tutuldu. Kaçak işçi olabilemek için ölümlü göze alan 14 yurttaşımızdan dördü yaralı olarak Yugoslav polisi tarafından yakalandı. Geri kalanları ise Avusturya'da polisçe gözaltına alındılar yada kendiliklerinden teslim olmak zorunda kaldılar. Yakalanan emekçiler, kaçak işçi ticareti yapan bir "çete"ye adam başına 2 bin mark da ödeme yaptıklarını söylediler.

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. Herausgeber: Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. Verantwortlicher Redakteur: Mehmet Aksoy Zentralredaktion und Anschritt aller Verantwortlichen: 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. Tel: 624 60 92 Herstellung: Eigenvertrieb Druck: Henke Rollenoffset, 1. Berlin 48, Sintiistr. 49 Banks. Hasab: Ahmet Muhtar Göbüt, Berliner Volksbank, BLZ 100 900 00.

Satış: 19- Banka Hesabı: Ahmet Mühtar Göbül, Berliner Volksbank, B.L.Z. 100 900 00, Kont.Nr: 07043287 Abone Kayıtları: F. Almanya ve Batı Almanya'da 6 ayfık (12 sayı) 30.-DM, 1 aylık (24 sayı) 60.-DM Temsilcilikler-Fransa: Paris, Tel: 01-258 26 90, F.Almanya: Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, Belçika-Brüksel: B.P.83 Hollanda: Amsterdam, Tel: 020-942253 İngiltere-Londra: 01-801 7046, Danimarka-Kopenhag, Tel: 01-707 506 İsveç-Stokholm, Tel: 08-367 576

Cunta'nın Başbakanı Ulusu'nun çoban hesabı

Cunta'nın Başkanı Ulusu'nun son basın toplantısı, gazetelerde "Vaatlerimizin tümünü yaptık" manşetleri yer aldı. Ulusu, vaatlerini ve yaptıklarını iddia ettiklerini kaleme almıştı. Ulusu'nun hesabı, tüm konuları kurda kaptırdıktan sonra sürü sahibine hangi kuzuyla hangi kurdu yediğini, hangi koyunun nerede kaybolduğunu tek tek sayan, ağız kızıp yüzüne bir canak yağduğunu firlatınca da "Oh, yüzlümün aklıyla çıktım bu isten", diye övünen çobanın hesabına benziyor. Ancak gene de hakkını yemeyelim. Ulusu hükümeti gerçekten de Cunta'nın emperyalizme "vaatlerinin hemen tümünü" yerine getirdi...

Karşı devrimcilere terörizm serbest

Bir gazete haber başlığı: "Afgan mücahitleri, Kabil'de düşün bastı: 80 ölü" Haberinin içinde, devrimci Babrak Karmal hükümetini destekleyenlerin çoğunlukta bulunduğu ve aynı görüşteki önlü satışların yer aldığı bir düğüne ABD ve gerilliklerin destek alan karşı devrimci çetelerin saldırdı ve 80 kişiyi öldürmeleri övüldü anlatılıyor.

Düğüncüye bile terörist ilan edenlere, başşevkerleri, sendikacılar, demokratları işçileri, gençleri "terörist" diye ipe çekme teşvik ettiği yapan bu tür başına göre, 80 kişiyi öldüren asilerin adı "mücahit" yaptıkları iş ise "sevap" ve "vatanseverlik"...

Yeni bir rekor

Türkiye işsizlikle Avrupa birinciliğini nihayet elde etti. Türkiye'yi İtalya, İngiltere, Danimarka ve Fransa izliyor. İşsizlik oranı, bir arastırma göre yüzde 18,2 bir diğer araştırma göre ise yüzde 20. Öte yandan çalışmaya göre ise yüzde 20. Öte yandan çalışmaya göre ise yüzde 20. İşsizliğin büyük sorunu olduğunun ileri sürüldüğü Fransa'da işsizlik oranı yüzde 3,7, Türkiye'yi yakından izleyen İngiltere'de ise yüzde 12. Uzmanlar, bu düzeyde Türkiye'nin işsizlikle Avrupa rekorunu elinde tutmaya devam edeceğini bildiriyorlar.

Memleketimden insan manzaraları

Nurettin yaz tatilini mezarlıkta geçiriyor ve topladığı bahşişlerle hem ailesine yardım ediyor, hem de okul masraflarını çıkıyor. Karacaahmet mezarlığı, 8 yaşındaki Nurettin'in işyeri. Karnı acıkınca bir mezar taşının kenarına oturup ekmeğini kemiriyor. Nurettin'in işinden tek şikayeti, rekabetin günden güne artması. Türkiye'de yoksulluk ve işsizlik büyüdükçe küçük mezarlıkların sayısı artıyor, kazançları da azalıyor. Mezarlığa ne kadar çok ölü gelirse, onlar o kadar seviniyorlar.

Aysel Hanım'ın "Canım"

İstanbul'da Acıbadem Toruncuk Apartmanı'nda oturan İsmet ve Aysel Güleş çifti 11 yıldan beri evlerinde "Canım" adlı bir maymun besliyorlar. Maymun'un çeşitli özellikleri arasında kola ile viski karışımı içkisinde yavaş yavaş emmesi de var. Viskinin neden kola bulunduğu bir yana, Aysel hanım ve Canım bu günlerde çok üzgün. Nedeni, Canım'la aynı cinsten Efe adlı bir maymunun bir kız çocuğunu parçalamış haberi-nin gazetelerde yer alması. Aysel hanım ve Canım, Efe'nin durumunun Hayvanlar Koruma Derneği tarafından ele alınması ve onu kafese kapayıp sınırlarını boudukları için de sahiplerinin cezalandırılmasını istiyorlar.

3,5 milyon kişinin işsiz olduğu, kötü beslenme oranının kentlerde bile yüzde 50'yi aştığı, önbinlerce emekçinin, aydınların, gencin demir parmaklıklar arasına kapatıldığı ve dar gelirli kurtulduğu Türkiye'de, Allah Aysel hanımın Canım'ına başka keder vermesin!..

Hayvansever Parti'ye kaç veto gelecek

Evren'e inat 13. partinin de kurulduğu şu günlerde, "Medeniyet-Hayvansever Tarım partisi" adlı yeni bir partinin daha kurulacağı ve ambleminin kedii olacağı bildiriliyor. Partinin program ve tüzüğü Türkiye Hayvanlara Yardım Derneği Genel Başkanı hazırladı ve yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Cevat Bileğin olarak ben, hayvanlarımızın geleceğini düşünerek, aynı ideal uğrunda mücadele eden arkadaşlarımızla bir meşale oldum. Ben bu programı hazırlarken bile sağda solda silahlar konuşuyor. Zavalı müdafaaşaz kışkılar hatta keditler bile acımazcasına öldürülüyor. Bu barbarlığın durması için Medeniyet-Hayvansever Partisi şarttır".

Hayvansever Parti'nin kaç veto yiyeceği ve kurucuları arasında hangi hayvanların yer alacağı merakla bekleniyor.

Canın bedeli

Erzurum'da meydana gelen bir trafik kazasında yaralanan Tıp Fakültesi Arastırma Hastanesi, Acil Servisi'ne götürülen 4 çocuk annesi 45 yaşındaki Cemile Çelik, eşi istenen 20 bin lirayı hemen ödemeyişi için hastahane kapısında 2 saat bekletildi ve kan kayıbdan öldü. 2 saat sonra, eştien dostan bulduğu 20 bin lirayı getiren kocaya hastahane kapısında bekletilen karısının öldüğü bildirildi.

BALKAN
DEN ULURLAR AUF DEN PUNKT BRINGEN
REISEN

**KOMŞUMUZ
BULGARISTAN'DA
YURTTAŞLARIMIZA**

BURGAZ GÜNEŞKUMSALI'NDA ÖZEL YAZ TATİLİ PROGRAMI

Gezi ücretlerinden örnekler

1 Hafta
uçak ile fullpansiyon
529.-DM'dan itibaren

9 Eylül'den itibaren
2 hafta fiyatına 3 hafta
tatil yapın: 689.-DM

SİZLERİ KULLANIMIZ HİZMETLER

● Tatil programı

Berlin-Burgaz-Berlin kaç seyahatı. Güneşkumsalı'nda otel ve üç öğün yemek. İsteyenler tatil süresince gruplar halinde tabldot yiyebilirler. Bunların yemek yeme yerleri ve çeşitleri konusundaki istemleri gözönüne alınır, isteyenlere yemek kuponu (Essentalon) verilir. Bu kuponlar Balkan Turist'in tüm lokanta ve lokallerinde geçerlidir.

● Rehber

Sizleri havaalanında türkçe konuşan rehberlerimiz karşılayacak ve otellerinize yerleştirileceklerdir. Rehberlerimiz tatiliniz süresince her konuda sizlere yardımcı olmahtan zevk duyacaklardır.

Lütfen broşür isteyiniz

Adres: Balkan-Reisen, Gneissenastr. 16
1000 Berlin 61, Telefon: 030/6911018-6918002

AGIR SANSÜR KOŞULLARINDA “BASIN BAYRAMI” KUTLANDI

● Basın üzerinden sansürün kaldırılışının 75. yıldönümünde Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanının mesajı sansür yüzünden yayınlanamadı

Tüm basının çok ağır sansür koşulları altında bulunduğu Türkiye’de, “Türk basınından sansürün kaldırılışının 75. yıldönümü kutlandı”. Cunta hükümetinin kilit görevler üstlenmiş bakanlarından İlhan Öztürk bu amaçla İstanbul’da düzenlenen bir törende konuştu ve hiç çekince duymaksızın “Basın hürriyeti korunacaktır” dedi.

Aynı konuda Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanı Ahmet Abakay da bir mesaj yayınladı ve “Bugünkü koşullarda biz gazeteci ve basın mensuplarının bir bayram kutlaması söz konusu değildir. Biz sadece acı ve zor günleri yaşamaktayız” dedi. Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanı’nın bu demeci, “Sansürün kaldırılışının 75. yıldönümünde” Sıkıyönetim yetkilileri tarafından sansür edildiği için gazetelede yer alamadı.

Bu arada yeni Basın Yasası ile ilgili çalışmalar da son aşamasına geldi. Yeni basın yasasının illikleri Cunta Anayasasına ayrıntılı olarak belirlendiği için yasa tasarımsı ilişkin Türk basınında yer alan kimi eleştiriler ve önerilerin sonucu etkilemesi olanaksız. Yeni yasa sadece “Anayasa”nın gereklerine uygun teknik düzenlemeler getirecek. Yasa tasarıstı tekelci basın dışında kalan yayımlara “korsan yayın” niteliğinde yönetiliyor ve bu tür yayınların çıkarılmasını olanaksız kılcak hükümler içeriyor. Bunlar arasında gazeteyi basan matbaaya da el konulması gibi “burjuvazinin mülkiyet ilkelere” açıkça ters düşen hükümler de var.

Ulus ve bazı bakanlarla MDP’ye taze kan aranıyor

“Sağdaki boşluk” dolmak bilmiyor

● Önemli günlerde, Cunta, SODEP, Cumhuriyetçi Muhafazakar

Tutuklu aileleri de örgütlenip Ankara’ya gittiler

İstanbul’da 2500 siyasal tutuklu ölüm orucunda

İstanbul’da 2500 ilerici siyasal tutuklu askeri hapishanelerdeki koşulları protesto amacıyla açlık grevine başladılar. Açlık grevi tüm baskılara karşın genişleyerek sürerken tutuklu aileleri de aralarında örgütlendiler ve açlık grevindeki tutuklu yakınlarıyla dayanışma sağlamak ve yardımcı olmak amacıyla hareketle geçtiler.

Açlık grevinin başlangıcında hapishane yönetimleri ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı üst düzey yetkilileri biryandan grevi kırmak bir yandan da kamuoyuna sızmasını önlemek amacıyla bir dizi operasyona giriştiler. Ancak bir tutuklunun babası protestoyu kamuoyuna iletmek amacıyla Sultanahmet cezaevinin önünde kendini karmaya kalkıştı. Yanan baba son anda kurtarılan tutuklu aileleri bu kez de Sultanahmet alanında, hapishanenin karşısında topluca açlık grevine geçmek üzere aralarında görüşmelere başladılar.

Sıkıyönetim görevlileri gelişmelerin basına sızmasını önlemek için konuya özel olarak yayın yasası getirildiler. Bu arada haberi yurtdışındaki merkez bürolarına geçmek isteyen bazı yabancı ajans ve gazete temsilcilerinin teklis notları da PTT tarafından gerekçesiz olarak sansürlendi.

Açlık grevi once baskıya rağmen sürerken grevdeki bazı ilerici tutukluların sağlık durumu bozuldu. Bu noktada tutuklu aileleri 7 otobüsük bir konvoyla ve toplam 360 kişi olarak başkente hareket

ettiler ve Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine başvurarak istemlerini ileten bir dilekçeyi bizzat Kenan Evren’e vermek istediler. Evren tutuklu ailelerinin bu isteğini reddetti. Bunun üzerine söz konusunu istemleri içeren dilekçe MGK Genel Sekreterliğine bırakıldı.

Umulandan geniş boyutlara ulaşması üzerine Cunta olayı örtbas edemeyeceğini gördü ve tutuklu ailelerin dilekçesinin metnini kamuoyuna açıklamak zorunda kaldı. MGK Genel Sekreterliğinden Genel Kurmay Koordinasyon Başkanlığına iletilen bir yazı ile olay kamuoyuna resmi ağzırlardan da aktarılmış oldu. Söz konusunu yazı, gazetelede yer aldığı biçiminde aynen şöyle:

“1. İstanbul’da Sağmacılar, Metris, Sultanahmet ve Kabakos cezaevlerinde tutuklu veya hükümlü bulunan siyasi suçluların 150 kişinin aileleri Ankara’ya gelecek M.G. Konseyi’ne müracaat etmiş ve içlerindeki 6 temsilci ile yapılan mülakatla su istem ve yakımları tespi edilmiştir.

a. Mahkum ve tutukluların 15 günün beri öldürme orucunda olduklarını ve bu duruma ivedi bir çözüm getirilmesini,

b. Ziyarete giden ailelerin taktaklandıklarını,

c. Tutukluların ellerindeki savunma ve iddianemelerini alınıldığını,

d. Tüklenmez kağıt ve kalem verilmediğini,

e. Ziyaretlerin kısıtlandığını,

f. Mahkum ve hükümlülerin kötü davranıldığını ve dayak atıldığını,

g. Tutuklular arasında ayırım yapıldığını,

h. Hücre cezaı infazının kaldırılmasını,

i. Cezaevlerinin tefişte tabi tutulmasını ve tektip elbise giydirilmesini dile getirmişlerdir.

2. Ayrıca, yazılı bir dilekçeleri de alınmış ve ekte sunulmuştur.

Durumu bilgi ve tensesirinizle arz ederim.”

OYA BAYDAR

Yorum

Kitleler... Kitleler...

BİZE her zaman, ama özellikle şimdi kitleler gerek. Üzerimize çöreklenen diktatörlük, kitlelerin gücüyle, kitlelerle yenilecek. Diktatörlüğün alaşağı edilmesinin görünürde kazanacağı biçim ne olursa olsun, ülkemizin, halklarımızın aydınlık geleceği, açlığa ve zorbalığa der deme bilincini kendinde bulacak olan kitlelerin elindedir.

PEKİ kitleler bu gücü, bu bilinci nasıl, nereden bulacaklar ve sonuca nasıl ulaşacaklar? İleri sınıfının bilimi, devrimlerin ve anti-faşist savaşlarının tarihi bu sorunun cevabını açıklıkla ve yeterince veriyor: Kitlelerin bu bilince, bu güce varması, zorbalığa karşı ayaklanmanın zafere ulaşması bizim istek ve dileklerimiz değil kimi zorunlu koşullara bağlı. Öncelikle, zorba yönetimlerin, sermaye diktatörlüklerinin emekçi yığınları ekonomik bakımdan geriletme, açlığa doğru itme politikalarını kitlelerin günlük yaşamlarında duymaları; ekonomik gerilemelerini çarşada, pazarda, günlük yaşamda hissetmelerini gerek. Zorbalığı yaşamaları, çevrelerinde görmeleri, somut olaylarla tanımları gerek. Lafta uzatmadan söyleyecek olursak, kitlelerin artık bu yönetim altında yaşamak istememeleri, kısaca nesnel koşulların hazır olması gerek.

AMA bu kadar yetmiyor. Bir de kitlelerin bu memnuniyetsizliğini, bu kıpırdanışını, sessiz bir boyun eğiş ya da mindanına olmaksızın çıkıp diktatörlüğe devirecek bir güç olabilmesi gerek. Suskunluğun haykırışa, yerinde saymanın gürül gürül akışa ve ayaklanmanın umutsuz bir iltihaz eylemi olmaksızın çıkıp düzenli bir saldırıya dönüşebilmesi, yani zafere ulaşabilmesi için üç zorunlu koşul daha var: Birlik, örgütlülük, önderlik...

SİMDİ, iyi bilinen bu genellemeleri bir yana bırakıp Türkiye’imize ba-

Önümüzdeki günlerde, Cunta, SODEP ve Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti ve Bizim Parti kurucularından 109'u hakkında karar verecek. SODEP için yeni veto şeytilleri var

Cunta usulü demokraside olduğu takvimi işlemeye başladıkları sonra kurulan partilerin sayı 14 oldu. Edinilen bilgileri göre önümüzdeki günlerde bunlara bir kaç tane daha katılması olası.

Kurulan partilerin hemen tümü Cunta'nın veto vurgununa uğradı. Cunta veto silahını pervasızca kullananlar kendi resmi partileri dışındaki partilere yaşam hakkı tanımayama cabalıyor. Ancak Evren'in itiraf etmesi zorunda kaldığı gibi gene de "Mantar gibi parti kurulmasının önüne geçilemiyor".

Cunta bu konuda o kadar titiz ki daha kuruldıkları anda bile herhangi bir siyasal şahsa sahip olmadıkları belli olan, yani bir anlamda zaten "gibi doğmuş" partilere bile veto silahını en ağır biçimde de yöneltiyor. Örneğin gazetemiş başkaya hazırladığı strada emekli generallerden Alparslan Demirel'in liderliğinde ki Fazilet Partisi'nin kurucularından, Genel Başkan da dahil 17'si veto edildi. Gelecek hafta ise, MGK, Bizim Parti, Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti ve SODEP kurucularından 109'u hakkında kararını açıklıyacak.

Şağdaki boşluk

Daha kuruluş günlerinden itibaren cuntanın öngördüğü iktidar partisi görevini üstlenmiş olan MDP, bir türlü örgütlenmesini geliştiremiyor ve başkent kucaklarında kullanılan deyimle "şağdaki boşluk" dolduramıyor. Liderliğinde getirilen Amerikalı emekli general Turgut Sunalp'tın "antipatik kişiliği"nin çok da daha fidesinde soruları olan bu parti, cunta ve onunla tam bir uyum içinde olan daha sadırgan, daha zorba, daha sömürücü tekelci kesimlere bir türlü rahatsızlık alamıyor.

Bu gerçek artık sakanamış hale geldi ve önümüzdeki dönemde resmi iktidara partisine yeni bir kan sağlamak amacıyla Başbakan Ulusu ile özetlenen "Kılı" bakanlarından İlhan Özkurt, Adnan Bayer Kafaçoğlu, Semih Bayraktan, İlhan Evliyaoğlu ve Zeynep Bayraktan'ın topluca MDP'ye katılmasını öngörülmüyor.

Kürt sayan için:İlan

Ancak görünen şu ki MDP, kendine oy akışı sağlayabilecek bir taze kana ha-

len kavuşabilecek değil. Eski AP'nin örgüt kademelerinde etekli politikacılar hala ve henüz MDP'ye destek vermeyi de-ğil. Bu konuda MDP'nin "oy gelirci" tek transferi Bitmiş İmran İman oldu. Türkiye tekelci sermayesinin en iyi yetiştirilmiş diplomatlarından ve ABD emperya-

...ve MHP'nin uzantısı faşist parti de kuruldu: Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti

Evren durmadan yeni parti kurmasından yakınırcın sessiz sedasız bir parti daha kuruldu: "Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti. Danışma Meclisi Çanakale üyesi Mehmet Pamak'ın liderliğinde kurulan parti, faşist MHP'nin yeni dönemdeki uzantısı olmasa da, Nitekim Danışma Meclisi'nde sürekli faşist görüşleri savunan ve daha önce de MHP kanakale merkezize işleri üyesi olarak görev yaptığı kanatından Pamak'ın ilk açıklamaları ve demecileri de bu yargıyı kanıtlıyor.

Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti (CMP) Genel Başkanlığına getirilen Mehmet Pamak, ilk demecilerinde MHP terminolojisine özel olarak yer verdi. Örneğin "Son Türk Devleti", "Milli devlet" gibi belgeler Pamak'ın demecilerinde yer aldı. Bu arada Tercüman gazetesinin Pamak'ın demecilerine özel bir önem verdiği gözleniyor.

Ancak Pamak'ın sahip çıkmak istediği MHP tabanının bütününcü kucakladığını söylemek için henüz erken. MHP'nin lider kadrosuna yakınlığı ile tanınan ve MHP'nin "ideolog tayfası" tarafından yayınlanan haftalık "Yeni Düşünce" dergisi, Pamak'ın partisinin özel bir vurgu yapmaksızın söz ediyor.

ziminin bilkemideki emniyet sadık gözlemlerinden biri olan, Bitişli ünlü şey ailesi Gaydardı'ların oğlu İmran İman geçtiğimiz hafta sürdürmekte olduğu büyük ölçekli görüşünden istifa etti. Doğru'daki bir kısım Kürt oyları üstünde etekli olması umulan İmran İman, istifadan önce Evren ile görüşü ve ardından da MDP'ye katıldı.

Bütün bunlara rağmen bu satırlar yazıldığı sırada henüz "şağdaki boşluk" doldurulabilmiş değildi ve belgirin bir

SODEP ve HP

Cuntanın öteki has partisi Halki Parti ise meruluktan emekli ve silik kişiliği başkanı Necdet Calp'ın liderliğinde (!) SODEP'in bir kazaya uğramış ya da zorlamaları dayanamayayı Halki Parti ile birleşmesini bekliyor. Henüz hiç bir öl örgütünü tamamlayı Cumhuriyetçi Başsavcılığı'na bildirmemiş olan Halki Parti (HP) bir yandan da her firsatta SODEP ile birleşmeye açık ve hazır olduğunu ilan ediyor. Ama SODEP cephesinden bu açık davetlere beklenen olumlu yanıt bir türlü gelmedi. Nitekim Genel Başkanlığı Erdal İnoğlu'nde devralan Cemzi Kartay bu konuda "Bir programımızı açıkladık. Bu ilkelere benimseniyen partimize katılabilirler" diyerek tutumlarını bir kez daha ortaya koydu. Başkentinde deneyimli gazetecilerin bu sözleri "Kartay yeni bir veto vurgununa davetیه çıkardı" biçiminde değerdendiriler.

Birleşme konusunda kapalı kapılar altında ağır baskılara uğradığı belli olan bir başka parti de Turgut Özal'ın Anavatan Partisi, MDP'nin başmısır kalışından yararlanarak epey yalın alması benze-yen Turgut Özal'ın partisi, özellikle Doğu bölgelerinde geriye Kürt burjuvazisi arasında umulmadık bir destek buluyor.

Çözümüstülük

Siyasal partiler konusundaki durum Türkiye tekelci sermayesinin ekonomik bunalımdan kaynaklanan siyasal çözüm-süzülüğünün iyi bir yansıması oluyor. ABD emperyalizminin yüklediği Ortadoğu'daki tehlike ve saldırıdan gövretir için ülke içinde "siyasal ve sosyal istikrar" ı zorunlu koşul olarak tekelci sermayenin cunta ile tam bütünleşmiş kesimleri şu anda tüm güçlerini bir kördüğünce çözmeye verdiler. Ama şü anda kadar başarı kazanabilmiş değiller. Bu da cuntanın "cunta usulü demokraside dönüş" takvimi-nde köklü değişikliklere yol açabile-cek kadar önemli.

ŞİMDİ, iyi bilinin bu genellemeleri bir yarız, birakıp Türkiye'ye bakalım. Evren diktatörlüğü gerçek yüzünü her gün biraz daha açık ederek kendi volanda dolu dizgin gidiyor. Üç yıllık bu gidiş, içinde yaşadığımız şu günlerde kitlelerin ekonomik gerilemeyi ve zorbalığı kemiklerinde, günlük yaşamlarında duymaya başlanmaları sağlayacak bir noktaya varmış bulunuyor. Türkiye emekçi insanı, yakan tar-hinin hiç bir döneminde içine bu ölçüde düşmediği bir ekonomik gerilemeyi yaşıyor. Ve- bugüne kadar sık sık ve belki de biraz aceleci olarak tekrarladığımız- "açlık sınırına yaklaşıma" artık tartışılmaz bir hayat gerçeği oluyor. ŞİMDİ, hele büyük işçi kentlerinin geçekonda mahallelerinde, yoksul semtlerinde, beleler, geceleri gerçekten de açlıktan ağılıyor. Çocuklar güne aç bayılıyorlar. Verem, intihar, fuşu olaylarının bu kadar çoğalmış rastlantıdan ibaret değil.

ÖTE yandan zulüm, zorbalık, siyasal baskı, artan en bilinci öncü kesimlerin bilinc ve gözlemlerini çok aşarak yığılman bilincine de çarpıyor. Bazıları önemli, bazıları kimi gazetelerin satır arasında kalan siyasal zorbalık haberleri, geniş kitleler için haber veya dedi-kodu olmaktan çıkıp kendi yaşamlarında tandırları bir gerçeklik haline geliyor. Büyük kentlerin lüks, zengin mahallelerinde değil kuş-kuzay, ama nüfusun en geniş kesimlerini barındıran geçekonda semtlerinde, Anadolu kentlerinde, kırsal kesimlerde ve milyonlarca Kürt nüfus içinde diktatörlüğün zulmü, "devrimcilerin, komünistlerin propagandası" olmaktan çıkıp günlük yaşamın parçası olmuş durum-da. Her hanenin, cunta zindanlarında bir yakın, içkenden geçmiş bir tanıdık, her mahallenin ama darağacında ama sokak köşe-sinde bir şehit var artık. Evren diktatörlüğünün son demokrasie geçiş komedisinin iflası, kitlelerin oy vermeye hazırladığı yeni siy-asal kuruluşların birer birer kapatılı, politik tercihlerin yönelidiği kişilerin "veto" edildiği, yani siyasal özgürlükler yolunun göstermelik bile olsa açılmıyış, kitlelerin kafasındaki soruları büyütüyor.

CUNTA başının bir oraya bir buraya deli dana gibi dolanması, diktatörlüğün hoparlörülüğü ve propaganda görevliliği üstlenmesi, halkta kaynasma tutkusundan değil, düpedüz, kitlelerin gözüne gerilmiş bulunan perdenin hızla aralanmak olduğunu görmelerinden ve bundan duydukları büyük korkudandır.

KISACA, Türkiye'de geniş emekçi kitleler, bununda da sınırlı kalma-yı, burjuvazinin küçümsenmeyecek kesimleri bile, Evren diktatör-lüğünden önemli ölçüde rahatsız olmaya başlamışlardır. Diktatör-lüğü devirmenin nesnel koşulları, yani gerekli nesnel temel, insan-ların, kitlelerin doğrudan günlük yaşamlarında duydukları huzursuz-luk büyümektedir. İşte tam bu noktada, başta işçi sınıfı devrimcilerle olmak üzere, tüm demokrasie güçlerinin ödev ve sorumlulukları baş-lamaktadır. "Bize özellikle şİMDİ kitleler gerek". Ama şü an, çok daha doğru olan, "Her zaman, ama özellikle şİMDİ kitleler bize gerek-sinim duyuyor". Siyasal gerçekleri açıklama, siyasal ajitasyon, kit-lelerin gözlerine gerilmeye çalışılan kan perdeleri yırtma, yalan ağır parçalaması, bilinc çarpıtmalarını aşma görevi bugüne kadar önümüzde böylesine yaşamsal, böylesine ağır, böylesine sorumlu ve yerine getiremezsek, tarih önünde suçlu olacağımız bir biçimde hiç çıkmamıştı.

Bu görevi nasıl yerine getireceğiz? Bu dönemin özel koşullarında kitle çakması nedir? Dönemin bize sunduğu özel- ve bulunmaz-olanaklar neler? Gelecek yazıda aklımızın yettiği, dilimizin döndü-ğünce bu konuları değinmeye çalışacağız.

"Ermeni davası" bir kez daha dünya kamuoyunda

ASALA bir ulusal davayı mı savunuyor, terör çıkmazında mı ilerliyor?

● ASALA'nın terör eylemleri masum halkı da hedef alarak sürerken, İsviçre'nin Lozan kentinde de bir Ermeni Kongresi toplandı

Paris'in Orly Havaalanı'nda Türk Hava Yolları'nın yolu ve bagaj kabul bölümünde patlayan bomba, aralarında Fransız ve Amerikalıların da bulunduğu 7 kişinin ölümüne, 50'den fazla ağır yaralıya ve büyük bir paniğe yol açarken, Ermeni ASALA örgütü kendi amacına ulaşmış oluyordu. Bir dizi terörist eylemin en ağırını olan ve Fransa'da gerçekleştirilen bu eylem, aynı günlerde hazırlanan süren ve geçtiğimiz hafta Lozan'da yapılan Ermeni Kongresi'yle birleşince, "Ermeni Davası" dünya kamuoyunda ve siyaset sahnesinde yerini iyice almış oldu. Zaten ASALA'nın terörist eylemlerinin başlıca amacının dünyaya Ermeni davasını tanıtmak olduğu ASALA sözcüleri tarafından daha önce tekrarlanmıştır.

Lozan'da, 60 yıl önce, bugünkü Türkiye'nin uluslararası hukuk temellerini oluşturan ve sınırlarını çizen Lozan Anlaşması'nın imzalandığı otele anlaşılmış 60. yıldönümünde yapılan Ermeni Kongresi ise, Kongre'yi organize eden görünen Ermeni Papaz Jams Karnusyan'ın terör eylemlerini kınamasına rağmen ASALA'ya da açık olduğunu, amacının "tüm Ermeni örgütlerini, sürdüğüne rağmen Ermenileri ulusal kurtuluş için bir siyasi hareket biçiminde örgütlemek, Birleşmiş Milletler'in kendilerini tanımasını sağlamak" olduğunu açıkladı. Bu Kongre, geçmiş 80 yılı aşan geleneksel Ermeni partilerinden Tsanak gibi örgütlerin salt gözetimci olarak katıldıkları, bu anlamda tam bir bütünlüğün sağlanmadığı gözleniyor. Ancak Kongre, ASALA'nın, son zamanlarda yoğunlaşan terörist eylemleriyle birleşince, Ermeni davasının dünya kamuoyunun dik-

Üstelik gözden kaçırılmaması gerekir ki ASALA, yürüttüğü "Ermeni Davası"-nı bir intikam eylemleri dizisinin ötesinde bir içerige kavuşturabilmiş değildir. Örgütsel hedefleri kaba milliyetçiliğin ve "Şovenizmin" sınırlarını aşabilmiş değildir. Zulüm görmüş, soykırımına uğratılmış bir ulusun çocukları elbette ulusal davanın sahip ve savunucuları olarak dünya kamuoyunun karşısına çıkabilirler ve çıkmalıdır. Ama bugüne dek ne ASALA'nın, ne de benzeri Ermeni örgütlenmelerin siyasi programları, bu programla uyumlu, somut istemleri ortaya konmuş değildir. Bir başka deyişle bugün bir "Ermeni ulusal davası"nın savunucusu olarak ortaya çıkıyor, "davanın ne olduğunu" bile açık seçik anlatabilmemiş değillerdir. Bu durumda, kaba milliyetçiliği ve salt bir ölçe düşüncesini kendine hareket noktası edinen, eylem modelini Ermeni terörizmi seçen, bu terörü suçsuz halka yönelten örgütlerin her an emper-

ASALA'nın, son zamanlarda rastgele seçimmiş gibi insanları da hedef alan eylemleriyle Türkiye'deki diktatörlük "milli birlik ve beraberlik" naralarını atmak için yeni bir fırsat yakalamakta, halkın şoven duygularını kamçılama için, diktatörlüğün emrindeki tekeli basın elinden gelene ardına koymamaktadır. Üstelik şimdi bunu emperyalist çevrelerin BBC televizyonundan ABD'nin kitle haberleşme araçlarına kadar her yerde sürdürdükleri, Türkiye'deki benzerlerinin de geri kalmadığı bir propaganda eklemleridir. ASALA'nın ve Ermeni terörizminin aralarında Sovyetler'in bulunduğu, ancak Türkiye sınırları içinde bir Ermenistan kurup Sovyetler Birliği'nin Ermenistan Cumhuriyeti'yle birleşmek olduğunu yalanı.

Günümüzün dünyası koşullarında sadece gülsün savılabilecek bu iddiaların cantanın altına bürünür yaşı sürülürse, bu iddialar Reagan'ın sürdür-

Kıbrıs'taki İngiliz üslerine Türk uçaklarıyla nükleer roket taşındı

● Kıbrıs Rum Kesimindeki ABD ve İngiliz askeri üslerinde önemli "hazırlıklar" gözleniyor.

Geçtiğimiz hafta içinde, Lübnan ve Ortadoğu'da ABD emperyalizminin ilerici güçler ve ilerici yönetimler üstüne hazırladığı operasyonla ilgili olarak Kıbrıs'taki İngiliz Agrotur üslerine Türk Hava Kuvvetlerine bağlı uçaklar tarafından taşınan yeni NATO roketleri yerleştirildi ve üslerdeki güçler alarmına geçirildi. Kıbrıs Rum kesiminde yayınlanan "Haravgi" ve Türk kesiminde yayınlanan "Yeni Düzen" gazetelerinin manşetlerinde yer alan habere göre, füzelerin önemli bir bölümü ve ilgili malzemeler Türk Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklarla ve Türkiye'deki NATO ve ABD üslerinden getirilerek İngiliz üslerine yerleştirildi.

Ote yandan, hafta içinde konuyla ilgili yayın yapan "Eleftherotipia" Gazetesi üslere çok sayıda Fantom tipi uçakların getirildiğini kaydederek, Amerikan hava filosunun da Agrotur'da üslenmiş bulunan İngiliz Harrier ve Lightning uçaklarının yerini aldığını bildirdi. "Apoevmatini" Gazetesi ise, Türkiye'den İngiliz hava üslerine yönelik uçakların yoğunlaştığını belirtirken, üslerde Ortadoğu'ya yönelik hazırlıklar yapıldığını yazdı.

Pravda'nın yorumu

Kıbrıs'taki İngiliz üslerine yeni roket ve uçakların yerleştirilmesiyle ilgili olarak, Sovyetler Birliği Kö-

Anti-Komünist propaganda saldırısı için M.Ali Ağca bir kez daha ortaya sürüldü

Faşist katil Mehmet Ali Ağca, yeni provokasyonlar ve yeni bir anti-komünist propaganda saldırısı için yeniden ortaya sürüldü. Önce Ağca'nın serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla Vatikan'da görevli bir papazın kız oğlu olan 15 yaşındaki Emmanuela Orlandi kaçırıldı ve Ağca serbest bırakıldığında takdirde öldürüleceği bildirildi. Sonra Ağca'ya İtalyan İnfaz Yasası açığa çıkarılarak sorgu için getirildiği Roma Emniyet Müdürlüğü'nün bahçesinde bir "basın toplantısı" düzenlendi. Ağca bu benzeri görüntülemiş basın toplantısında, nasılsa o anda hazır bulunan dünya televizyon kameralarının karşısında Papa sağına Sovyetler Birliği güvenlik örgütü KGB'nin düzenlediğini ve her şeyi KGB'nin planladığını dünya kamuoyu önünde itiraf (1) etti. Bu sözler aynı gün aşkım tüm televizyonlarda ilk haber olarak yer aldı.

Orlandi'yi kaçıranlar ise sık sık Vatikan ve İtalyan polisi ile ilgili kurarak istemleri tekrarladılar. polonya'dan dönen Papa ayagının tozu ile katlikağlı Manuella için de etmeye katıldı. İtalyan makamlar Ağca'nın serbest bırakılmasını olmaksızın olduğunu resmen açıkladılar ve Orlandi için verilen süre doldu. Gazetelerde baskıyla hazırladıkları sırada kaçırılan kızla ilgili herhangi yeni bir haber alınmamıştır.

Ancak aynı günlerde Federal Almanya'dan postalan bir mektupta, Ağca'nın yanına, MHP'nin yurtdışı örgütü olarak bilinen Türk Fedarasyonu'nun Ağca ile ıbrırlığından şank ve gene Ağca gibi Roma'da tutuklu bulunan Başkını Musa Serdar Çelebi'nin de serbest bırakılması istenmektedir. Gene aynı günlerde Orlandi için İtalyan polisi ile temas kurulanların birinin, İtalyanca'yı "Türk şivesi" ile konuştuğu Roma polisi tarafından açıklandı.

Kaçırılan kızın sonunun ne olacağı

net davasının dünya kamuoyuna dikkatine sunulmasını bir aşama sayabiliriz. Kısaca, artık dünya sahnesinde bir Ermeni sorunu var ve doğrudan Türkiye'ye ilgilendiriyor ve hedef alıyor.

Ulusal hareketler dikkat: Emperyalizm!

Günümüzde ulusal sorun dünyanın çeşitli bölgelerinde halen tüm yakıcılığı güdülmekte. Bağımsızlık savışı veren uluslar deyince, ilk akla gelenler hakkı davalarıyla Filistinliler ve Kürtler oluyor. Aslında en 40 yıllık bir geçmişe sahip olan Ermeni davasının, 1980'lerde, terörizmi seçmiş olarak yeniden güncellik kazanmasını, Ermeni halkının geleceğini ve savaşım biçimi olarak terörü seçmiş bulunan ASALA'nın durumunu 1980'ler dünyasının ve Türkiye'sinin özel koşullarıyla birlikte değerlendirmek gerek.

Günümüzde tüm ulusal davalar ve bağımsızlık savaşımının emperyalizim, özellikle de ABD emperyalizmi tarafından kullanılacak tehlikesiyle karşı karşıya. Filistin savışı, Kürt bağımsızlığı bunun en açık ve aç örneklere yaşıyor ve bu tehlikeden sıyrılabilirlikleri olduğu beşanya yaklaşıyor. Özellikle Ortadoğu'da Türkiye'ye diğence alan bir ateş bölgesinde bölgede ulusal davaların ne kadar hassas dengeler içinde yürüdüğü, ne kadar çarpışık tuzaklar arasından kendisine yol açtığı bilinen bir gerçek. Ermeni ulusal hareketinin tarihi de, bu konuda çok değerli derslerle dolu.

Bugün ASALA militanlarının terörist eylemlerine temel yapıları ve kuşkusuz çeyrek olan Ermeni soykırımını, o zamanlar Anglo-Sakson emperyalizminin Osmanlı zorbalığıyla bir olarak, bölgedeki siyasal amaçları için "Entellians Servis" planları ve ajanlarıyla düzenlettiğine ilişkin verileri sırt çevirmek, emperyalizmin dün ve bugün oynadığı rolü unutmamak olur. O günleri yaşamış olanlar, o güne kadar kardeş yaşamış Türk, Kürt ve Ermeni köylerini, birbirlerine kırıllık yapmış Ermeni ve Türk ailelerinin nasıl boğazlaşmaya başladıklarını, araya nasıl kan girdiğini iyi anlatırlar.

Böylesine güç, kaypak ve oynulara kaçık bir zemine kendisine yol açmaya çalışan Ermeni hareketi, sımsıl gerçekleri ve sınıf pusulasını unuttuğu anda, 1980'lerin karmışık dünyasında, emperyalizmin oyununa acı bir şekilde gelmek ve sonunda davayı kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıyadır.

dikkatine sunulmasını bir aşama sayabiliriz. Kısaca, artık dünya sahnesinde bir Ermeni sorunu var ve doğrudan Türkiye'ye ilgilendiriyor ve hedef alıyor.

ASALA'nın cuntaya yardımı

Üç yıldan bu yana yoğunlaştırdığı terörist eylemleri, özellikle bunların sonuncusuyla ASALA, durumu sarılsıdıka ve ABD emperyalizmiyle iyice bağlan-dıkça saldırılanışın, maceracılaşın şoven Türk cuntasına, kitlelerde şoven duygulan körüklemek ve Türkiye emekçi halkının dikkatlerini başka taraflara çevirebilmek için değerli fırsatlar vermektedir.

bu tip iddialar Reagan'ın sürdürdüğü anti-Sovyet kampanyaya ve şojuş savasda destek olmaktadır.

Kullandıkları yöntemlerle hakkı davalarına zarar veren örgütlerle ve hareketlerle tarihle çok rastlamıştır. Ulusların kendi kaderlerini tayin haklarını kutsalıne ne kadar büyük bir gerçeğe, günümüz dünyasında ulusal hareketlerin ve davaların karşı karşıya bulundukları güçlük ve tuzaklar da bir o kadar gerçekdir. ASALA'nın son eylemi bu doğruların tümünü bir kez daha ortaya çıkarmış, sorunu enine boyuna bir kez daha düşünüp incelemeyi yeniden gündeme koymuştur.

le ilgili olarak, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Yürütme Bürosu'nun Pravda Gazetesi'nde çıkan yazıda, "ABD ve NATO'nun sahıneleri, Kıbrıs sorunuyla adil ve hakkı bir çözüm bulmasını engellemek ve bölgedeki olaylara müdahale için İngiliz üslerini NATO ve ABD üsleri haline getirildikini" belirtti. İngiliz üslerini ABD ve NATO üsleri haline dönüştürülmesiyle mevcut anlaşmaların çiğnendiği kaydedilen yazıda, ABD'nin bu girişiminin bölgedeki gerginliği daha da arttıracakı belirtildi.

Kaçırılan kızın sonunun ne olacağı henüz bilinmiyor. Ama istenenin olduğu da açık: Ağca bir kez daha güncelce ve Ağca ile birlikte içreç; anti-komünist propaganda saldırsı bir kez daha yoğunlaştı. Ancak durum henüz açıklığa kavuşmamakla birlikte bu kez silah gereği tepemize benziyor. Nitekim sansasyon meraklısı yayın basını bile "Ağca reklam aracı olarak kullanılan bir kukla" diye nitelerken TASS Ajansı Ağca'nın sözde itirafları üstüne yayınladığı bir açıklamada, "Ağca'yı kaçırılanların mesajındaki imza Bozkurtlar ve CIA'ya aittir" dedi.

İş Yasasının ünlü 13 ve 17. maddeleri daha da ağırlaştırıldı

Sendikalar haklar patronların insafına terkediliyor

- İş Yasasında yapılan değişiklikle lokavt uygulamasına ilişkin patronların öndündeki tüm yasal pürüz ve engeller temizlenirken, Türk İş üst yönetimi koltuk kavgası ile uğraşıyor

Türk İş'in üst yönetiminde, yeni Sendikalar Yasası'nı getirdiği zorunlu düzenlemeler yüzünden sert bir koltuk kavgası sürerken Cunta da işçi sınıfı üstüne çok ağır sendikal yasalar ve baskılar getirmeye devam ediyor. Nitekim Türk İş başları arasındakı çatışmanın olanca bir yazıya sürüldüğü günlerde, işçiler de tıpi memurlar gibi çalıştığı firmaların başka işletmelerine atanmasına ilişkin yasa tasarısı MGK gündemine geldi. Tasarının Eylül ayında yasalamaı bekleniyor.

1475 sayılı İş Yasası'nda Cunta tarafından yapılan değişiklikler içinde yer alan

bu uygulamaya göre işverenler, istedikleri işçileri, gerekçe göstermeksizin, kendi firmalarını adı başka bir işyerine yada bölgeye sürebilecekler. Bu konuda işçinin itiraz hakkı yok.

Yasada yapılan gerici değişiklikler bundan ibaret de değil. Türkiye işçi sınıfının sendikal hareketinin yıllardan beri kaldırılması için savagım verdiği ünlü 13. ve 17. maddeler şimdi daha da ağırlaştırılıyor. Eskiğin tasminat ödemesi kolayıyla işçinin işten çıkarılmasına olanak veren 13. maddede işverenin bu kararını için bir de gerekçe göstermesi öngörülmekteydi. Yapılan değişiklikle, tasmi-

nat ödenerek işten çıkarmak için "işçinin kişisel durumu veya davranışını" yeterli neden sayılabılır. Yani işveren Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne "kişisel durum ve davranışını" yazdından flanca işçiyi tasminatı ödeyerek işten çıkardım" dediği anda bu yasal olarak geçerli bir uygulamaya sayılacak.

17. maddedeki değişiklik ile, "yasadışı" grev ve direnişlere ilişkin. Daha önce işçi suçları işlemleri durumunda işçinin iş sözleşmesini tek taraflı ve tasminatsız olarak feshedilmesine olanak veren 17. maddede, şimdi bir de "Yasa dışı grev karar alınmasına veya uygulamasına katılan" işçilerin de tasminatsız işten çıkarılabilecekleri hükmü eklendi. 1475 sayılı yasadakı bir değişiklik de lokavt konusunda yapıldı. Lokavt yapmak iste-

yen işverenin bölge çalışma müdürlüğüne "izin almak için yaptığı başvuru" altı ay içinde yanıtlanmazsa işveren lokavt uygulayabilecek. Böylece bölge çalışma müdürlüklerinde altı aylık oyalamaları kolayca sayılabilecek olan patronlar lokavt "hakkı"nı diledikleri gibi kullanabilecekler.

Cunta eyleli bu son derece ağır saldırılar işçi sınıfının sendikal hareketine yöneltirken Türk İş'te iş utanalısı bir koltuk kavgası sürüyor. Yeni Sendikalar Yasası'na göre yeniden düzenlenmesi gereken Türk İş Yönetim Kurulu'nun işe sayısının saptanması ile federasyon biçiminde örgütlenmesi Türk İş sendikalarının "şube"ye dönüştürülmesi sırasında pazırlık bir türlü bağlanmadı. Özellikle Zonguldak Maden İşçileri Sendikası gibi büyük sendikalar, DYF İş ve Yol İş Federasyonlarının kalabalık şubeleri, Türk İş merkezine bağlı siliik birer şube ye dönüşmek istemiyorlar ve kendilerinin merkez sendika olmasına diretiyorlar.

Benzeri bir tartışma Türk İş Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı üstüne de patlak verdi. Türk İş yönetimi elinde tutan yeni Sendikalar Yasası hazırlığı sırasında "Türk İş'in öngörükleri dikkate alınmıy-
tır" diyerek bu aşırı anti-demokratik yasa sayı alkışlayan yöneticiler, Yönetim Kurulu üye sayısını 5 ile sınırlandırmaya kalkıştılar. Böylece ilk yıl sürse de Türk İş'e hükmetmek olanağı bulabilecekler. Ancak tüzük kongresinde bu öneri öylesine tepki gördü ki başkan Şevket Yılmaz öneriyi oya koymadan geri aldı.

Mahmut Dikerdem

Cunta, Türkiye Barış Komitesi davasında ipin ucunu iyice kaçırdı

Türkiye Barış Komitesi davasında Cunta ve yarışılan hem ipin ucunu iyice kaçırdılar hem de uluslararası kamuoyuna hiçe sayarak kararlı olduklarını bir kez daha kanıtladılar.

Barış Komitesi Başkanı Mahmut Dikerdem'in demokrasiye bağlılığı, barış savunuculuğundan hiç ödün vermemeyi ve Cunta yarışlarına boyun eğmemeyi savunmasının ardından, aynı sıralamada ikinci sırada bulunan Reha İsvan'ın savunmasına geçilmeden önce duruşma yargıcı, "savay hali hükümleri uygulanacağı"nı belirtti ve bu yüzden savunmaların birer buçuk saat ile kısıtlandığını duyurdu.

Bunun yanı sıra askeri savcı, Dikerdem'in savunmasında savcılığı hakaret ediliği gerekçesiyle Dikerdem hakkında "suç duyurusu"nda bulundu ve bu istek mahkemeye hemen kabul edildi.

Ancak bütün bunlardan daha ilginç, Mahmut Dikerdem hakkında ikinci bir dava daha açılması oldu. Cunta savcısı, Türkiye Barış Komitesi yöneticilerile

Cunta ile Irak'ın gerici işbirliği yüzünden İran, Türkiye ile ihracat bağlantılarını iptal ediyor

Cunta, Irak Kürdistanı'na ABD'nin Ortadoğu çıkarlarını adına saldırdı

● New Statesman dergisinin haberine göre, Irak'la gerici Saddam rejimi devrildiği takdirde Türkiye Kerkük petrol bölgesini işgal edecek. ABD'nin onayıyla yapılan bu planın adı bile komuş: "Canonhone Harekatı".

Çevik Güler Van'da Sovyet sınırı yakınlarında manevra yaparken ve ABD ile NATO'nun asker ve sivil elebaşlarının en önemlisi Türkiye'deyken, cuntanın Irak Kürdistanı'na saldırması bütünsel bir planın parçasıydı. Irak Yurtsever Demokratik Cephesi'nin açıklamalarına göre, üç Türk askerinin şehit edilmesine yol açan saldırıyı Kürt peşmergeler değil, provokasyon amacıyla Irak askerleri gerçekleştirdi.

Cunta'nın 27/28 Mayıs günleri Irak Kürdistanı'na yönelikliği büyük çaplı askeri saldırının gerçek amaçları ve gizli yanları aydınlatmaya başladı. Kürt, Türk, Irak ilerici kuruluşların konuya ilişkin yorumları, gelen yeni istihbaratlarla kesinlik kazanıyor ve kanıtlıyor. Buna karşılık Cunta, tekelde basının en ünlü kalemieri biraz da zorla, hareket bölgesine götürdü ve helikopterlerle yaptırılan bu gezden sonra, saldırının meşgulatırılması için bu gazetecilere dizi yazılar yazdırıldı.

Gerek Cunta'nın resmi açıklamalarında, gerekse daha sonra hareket bölgesine götürülen gazetecilere yazdırılan yazılarda "Türk ordusunun Irak Kürdistanı'na girecek yaygın askerel operasyonun salt sınır güvenliği ile ilgili olduğu ve Irak sınırı yakınındaki" "aynılık unsurları icarelere doğru imtihan ibaret" bulunduğu ileri sürüldü.

Oysa Türk ordusunun Irak Kürdistanı saldırısının değişik yönleri olan, karmasık bir emperyalist komuş olduğu anlaşıyor. Operasyonun belli başlı amaçları arasında, Irak-Türkiye sınırı boyunca işlenen *Irak Yurtsever Demokratik Cephesi*ye bağlı peşmergeleri (Kürt gerillalarını) dağıtmak var. Bunun yanı sıra Türkiye'de işlenmeye hazırlanan Çevik Güler ile Türk ordusunun işbirliğinin bir prova da yapılması istendi. Operasyonun amaçları arasında İran'ın "uzun süreli savaş" stra-

(KDP), *Kürt Sosyalist Partisi* (KSP) ve *Kürdistan Sosyalist Partisi* (PASK) yer alıyor.

Bunun karşısında ise Talabani liderliğindeki *Kürdistan Yurtseverler Birliği* (PUK) Irak Baas Partisi'nden komuş ve halen Suriye Baas Partisi ile sıkı ilişkiler içinde olan bir *Baas fraksiyonu* ve Maocu, Troçkist, milliyetçi ve Arap gruplarının yer aldığı *Irak İlerici Topluluğu* (Birliği) tarafından oluşturulan *İlerici Yurtsever Ulusal Cephe* var.

Bu yılın başında her iki cephe arasında Trablus'ta (Libya) bir anlaşmaya varıldı ve kalıcı bir birliğin imkeleni görüşmek üzere Suriye'de dizi toplantılar yapılmaya kararlaştırıldı. İKP ile KDP'nin bu yıl önem verdikleri Trablus anlaşması ne var ki omlu bir sonuca ulaşamadı. Görüşmelerde birliğin sağlanamadığı gibi düşünceler tutumları girildi ve PUK'a bağlı peşmergeler sık sık Irak Yurtsever Demokratik Cephe birlikleriyle savaşa başladılar. Gazetemizin 7. sayısında yayınlanan haberdar hatırlatıcaklarıdır Leyla Halif. Sürdürde yaşamaya zorlanmasa, ama bunu kader bellemeli onuru bir halkın, Filistin halkının savaşçılarından biriydi. Filistin savunması dünyaya duyurmak, uluslararası kamuoyunun sağır kulaklarına, Filistin halkının anlayırdum istediğini haykırarak için iyileme geçen bir yıldı. Bir güzel savacığıdır. Bir eylem sırasında Londra'da yakalandığında, magazin basını onun siyasal kavşandanda çok güzel yıldı ile ilgilenmişti.

Plan en az bir

ipine yayılmıştı

1982 yılının Nisan ayında, bir ABD askerinin Doğu Anadolu'da öldürülmesi, Cunta

ABD müdahale güçleri için ABD ve Türk ordusunun koordinasyonunun sağlanması yükümlü olduğu da yer almaktaydı. Bu bilgileri aktaran New Statesman dergisi bir yıl sonra, 15 Temmuz günü ise çok daha önemli bir istihbaratı ortaya atıyordu. Dergi Washington'dan Claudia Wright imzasıyla verdiği habere şöyle dedi:

Saddam Hüseyin hükümetinin devrilmesi halinde Türkiye, Kerkük petrol alanını ABD'nin onayıyla ele geçirme planı içinde. 26 Mayıs işgali gerekçe Iraklılar için bir sürpriz oldu. Aslında, Irak'ın işgali için "Canonhone Harekatı" kod adlı "çok gizli" bir plan, daha 1958 yılında ABD Genel Kurmayı tarafından oluş-

turulmuştu. Ancak o zaman Sovyetler Birliği'nin böylesi bir müdahaleye izin vermayacağı açıklaması, ABD ve Türkiye'nin ortak saldırısını engellemiştir.

İki hafta kadar önce Türkiye yetkilileri, Bağdad'da bir darbe olması halinde müdahale etmek zorunda kalacaklarını söyleyebilecek kadar kendilerinin emindiler. Bu tehdit hakkında görüşleri sorulan ABD yetkilileri ise herhangi bir yorum yapmaktan kaçındılar.

Bizzat Evren tarafından, benzeri saldırıların sonucunu olmayacağı açıklanan istila girişiminin ardından güçler ve hesaplar açığa çıkararak, Cunta'nın maceralıkta atığı bu yeni adım onun niteliğini de açıkça ortaya koyuyor.

AYDIN ENGİN

Özgürlük esmer yüzünde bir gamzedir onun...

Önce bir anı...

Yaşı bugün otuzun üstünde olanlar sanız hatırlayacaklardır Leyla Halif. Sürdürde yaşamaya zorlanmasa, ama bunu kader bellemeli onuru bir halkın, Filistin halkının savaşçılarından biriydi. Filistin savunması dünyaya duyurmak, uluslararası kamuoyunun sağır kulaklarına, Filistin halkının anlayırdum istediğini haykırarak için iyileme geçen bir yıldı. Bir güzel savacığıdır. Bir eylem sırasında Londra'da yakalandığında, magazin basını onun siyasal kavşandanda çok güzel yıldı ile ilgilenmişti.

Yurtsever yazar İlhan Selçuk unutulmaz bir yazıyla yanıtladı magazin basını.

"Özgürlük esmer yüzünde bir gamzedir onun!" diye bittiyordu yazı. İlhan Selçuk'un gazete köşe yazı-

rüyordu. Yıldızlı Ağustos gecesinde, askeri hapishanesinin iç avlusunda gökyüzüne bakıp cıgaralarını yummuştuk keyifle. Bedeleğü o bet sesliye inadına duyulgu bir türküyü başlatmış. Derginin açığı sayfalarından Leyla Halif bize bakıyordu...

Özgürlük esmer yüzünde bir gamzeydi onun...

Neroden nereye?

Cuntanın emriyle galiba biraz da zorunlu bir anında "gözlem" yapmaya götürülen Türkiye gazetecilerinin kimerlerinin yazdıklarını okurken midemiz bulandı. Kimerleri, yıllarca arkadas bildiğimiz, yurtsever sayıp omuzdaştığımız ettığımız kimeri meslektaşlarımız da cuntanın Kürt halkı üzerine karlı saldırısına övgüler düzükten, kılıflar birkeren övmekten zırmıyor izniz.

İddaya daha açılması oldu. Cunta savcısı, Türkiye Barış Komitesi yöneticilerine dayanışmı ve onları savunma amacıyla 6 İngiliz parlamenter tarafından Kenan Evren'e gönderilmiş bir mektuba dayanarak "Mahmut Dikerdem, yabancılara şahısların yazdıkları ultimato niteliğindeki bir mektubu bir baş ve tehdit aracı şeklinde kullandığı" gerekçesiyle bir ceza davası daha açtı.

Savcının "suç unsuru" olarak göstermeye yeltendiği mektup beş İngiliz milletvekili ile İngiliz İsci Partisi'nin eski başkanlarından ve halen Uluslararası Bölüm Başkanı ve Avrupa'nın en büyük sendikalarından Ulusturum ve Genel Hizmetler Sendikası Başkanı Alex Kitson'un imzasını taşıyordu.

Mektupta gerek İngiltere Avam Kamarası'nı ve gerekse Lordlar Kamarası oturumlarında Türkiye Barış Komitesi hakkında açılan davanın knanlığı duyuruluyor ve "Mahmut Dikerdem gibi ilkesini yillarca büyükelçi olarak temsil edip tüm dünyanın saygısını kazanan bir kişiliği birlikte ülkelerine en yüksek düzeyde hizmet veren diğer arkadaşlarının 30 yıl hapis istenilmesi mahkeme önüne çıkarılması güç bir olaydır. Askeri savcının iddianamesine göre bu kişilerin tek suç silahsızlanma ve barış içinde yanyana yaşama çağrısında bulunmuş olmalarıdır. Bir nükleer savaş sözün ilkenizin de çıkarlarına aykırıdır. Sizin ilkenizin de bu ilkelere onaylayan Helsinki Nihai Senedine Nihai komuş olduğuna hatırlatmamızızın vermenizi dilerim." deniyor ve Dünya Barış Konseyi'nin (DBK) Sovyetler Birliği'nin den parasal destek aldığı iddiaları "günlük" olarak niteleniyor ve DBK'nin parasal kaynakları Cunta savcılarının iddialarını tamamen çürütmede biçimde belgeleriyle ortaya konuyordu.

Savci işte bu mektubu "suç unsuru" kabul etti ve Dikerdem hakkında dava açtı.

Bu gelişmeler Cunta'nın ve emrindeki askeri makemelerin artı için ucuca iyice kaçırıldıkları bir başka kanıttı. Halen Barış Komitesi davası savunmaları sürmekte. Ancak ağır sansür yüzünden Türkiye gazeteleri davaya birkaç satıra geçişirmek zorunda kalıyorlar. Nitekim Mahmut Dikerdem'in 66 sayfa tutan savunması basında bir kaç satıra yer aldı. Türkiye Postası önümüzdeki sayılarda bu örnek ve tarihsel önemli olan savunmayı okurlarına en geniş biçimde duyurmayı kararnadadır.

yapılmak istedi. Operasyon amaçları arasında İran'ın "uzun süreli savaş" strateji yüzünden soluğu tükenmek üzere olan Saddam Hüseyin rejimine rahat bir

(Le Monde Diplomatique'den)

Türkiye Cuntası'nın Dışişleri Bakanı İtler Türkmen: "Kürt isyancıları karşı Irak-Türkiye işbirliği, sınır bölgemizde güvenlik tam olarak sağlanana kadar sürecekt."

soluk alırdırak da yer alıyor. Nitekim son aylarda Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında ilk sıralara yükselen İran, Cunta'nın Irak Kürdistanı saldırısını gerekçe göstererek yapmış bir dizi ihracat bağlantısını ardarda iptal etmeye başladı. İran hükümeti, Türkiye'nin sözkonusu askerleş operasyonu Saddam Rejiminin ömrünü uzatmaya yardımcı olduğunu söylüyor. İran'a göre bölgedeki Kürt birliklerini kontrol edecek askerleş gücü bulunmayan Saddam Hüseyin'in bu kişisini son operasyonu Türkiye Cuntası'na idermeye çalıştı.

Türkiye Cuntası'nın Irak Kürdistanı'na saldırısı bundan sadece 26 gün sonraya rasadı. Aynı sıralarda, Van yöresindeki NATO'nun "Maceras 83" manevrası yapılmaktaydı ve NATO Genel Sekreteri ile Başkomutanı da Türkiye'de bulunuyorlardı. Ve kuşkusuz taslatı olmasa gerek, aynı günlerde, geçen sayımızda kimliğini açıkladığımız ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Richard Perle de Ankara'ya gelmişti. Cuntanın Irak Kürdistanı'na saldırısının ABD'nin Ortadoğu planlarının bir parçası olduğuna ilişkin görüşler, başka kanıtlar yanında, bu türden verilerle de kesinlik kazandırılır.

Irak Kürdistanı'nda durum

Güvenilir kaynaklardan derlenen bilgilere göre Irak Kürdistanı'nda halen iki ayrı "cephce" etkinlik göstermekte. Bunlardan birincisini Irak Yurtsever Demokratik Cephesi oluşturuyor. Bu cepheye Irak Komünist Partisi (IKP), Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokratik Partisi

1982 yılının Nisan ayında, bir ABD askeri uçağı Doğu Anadolu'da düştü. Cunta olayı saklamak istediysse de, özellikle yabancı ajansların yayınları karşısında açık-

garnazedi orunu" diye biliniyordu yazı. İlhan Selçuk'un, gazete köşe yazılarında pek rastlanmıyor, bu alabilirdiği şiir yüklü cümlesini (dizisini), o günlerde bir çoğumuz günlerce dilimlendiren düştürmeleştik. Anlamını pek de kavramadan ama taşıdığı soylu şiiri alabilirdiğine dayaktarı...

O günlerde "pek anlamadığımız" beş-altı yıl sonra, 12 Mart hapisanesinde, bir koğuşa toplanmış aynı kuşağın devrimcileri, Leyla Halit'le yapılmış bir röportajı okurken anladık. Sanırım Stern dergisi muhabirinin sorularını yanıtlıyor Leyla Halit. Yıllar geçmişti aradan ve o simdi Filistin kamplarındaki savşacıları eğiten bir "aba", deneyimli bir savaş ustası olmuştu.

Stern muhabiri soruyordu: "Güzel, çok güzel bir kadınsınız Leyla Halit. Üstelik kültürünüzün Koleji eğitimi görüldü. İngilizceyi neredeyse anadiliniz gibi konuşuyorsunuz. Ve simdi bu sefil kampta, pislik içindesiniz. Yanılıyor muyun?"

Leyla Halit'in yanıtını bunca yıl sonra sözcüğü sözcüğüne hatırlamamız olamazsa: Ama içeriği belleğimize çakıldır. Uzunca bir yanıtı:

"Siz Avrupalıların ünlü bir düşünürü var: Albert Camus. Tanır mısınız?"

-Evet-

"Bir devimci değil o. Ama güzel bir sözü var: İnsan çağın da sorumludur, diyor."

-Duyumştum-

"Ben duyuyorka kalmadım; bunu yazıyor. Çağımızdan sorumluyuz. Zalime, zulme boyun eğmemektir çağından sorumlu olmaks. Biz buraya uçarken dağlar arasında köyler görüldü..."

-Evet, harikadeydiçiler-

"O toprak damları altında açılan yumrukları sıkarak ağlayan bekler de harikade miydi?"

"Bana güzelsin dediniz. Halkı için, özgürlük için savaşan herkes güzeldir. Ortadoğu'da ne kadar çok güzel insan var bir biliseniz..."

-Röportaj boylesine tokat gibi sü-

övgüler düzerken, kıltırlar birkeren gormekten yüzümüz kızardı.

Nereden nereye?

Leyla Halit'i hatırladık yıllar sonra bir kez daha.

"Ortadoğu'da ne kadar çok güzel insan var bir biliseniz..."

Bir cümle de bir eklessek mi? "...ve ne kadar da çok çirkin var!"

Cuntanın gazetecileri Irak sınır boyunca uzanan vahşi doğaya vurulmuşlar. Dik, dimdik yamaçlar arasındaki buğulu gölçin, kıvrım kıvrım deli imrakları, yeşillikler arasına serpiştirilmiş köyleri anlatıyorlar. Bendo'yu, Aso'tu, Ekmale'yi, Naynana'yı...Buralarda turist tealeşir hayal ediyorlar!"

Oysa toprak damlarını altında açılan yumruğunu sıkıp ağlayan bekler var. Çaresiz, yoksul, okumasız, yazmasız, güvensiz Kürt anaları var. Bebeğini bağına bağlar "Oy Aneyi!" diye inliyen...Sona kabakları postallarla deviren bir kap. İçeri doluşan tüfekler, süngüler tekmeleler, küfürler ve ölüm...

Cuntanın Irak Kürdistanı saldırısı üstüne bir dizi-ve doğru-bilimsel yorumlama yapılabılır, yapıyor, yapılmak, ABD'nin Ortadoğu planları, Maceras 83 manevrası ile ve saldırının aynı günleri gelişinin rastlantı olmayışa, Saddam rejiminin azgın anti-komünizmi ve zulmü, Baas ideolojisinin çözümsüzlüğü, Kürt demokratik-siyasal örgütlenmesinin bölünmüşlüğü...

Bu doğru değerlendirmeleri, çözümlemeleri "açıklan yumruğunu sıkıp ağlayan Kürt bekleri" ile birlikte düşünmemek bir şeyler etmek olur gibi geliyor bize. Önemli bir şeyler eksik olur gibi...

Cunta tüm Türkiye halkına zulmediyor. Ama unutmayalım, cunta Türkiye'de bir zulmediyorsa, Kürt bölgelerinde beş zulmetmekte.

Çağın da sorumlu devrimcilerimiz her çepçe, bu vurguya bakılman gerek. Unutmayalım bir ulusun köle edilmesine göz yumanlar da köledirler.

Ve öyle günlerde geçiyoruz ki susmakla göz yummak özdeşleşiyor...

Hala Heim'larda yaşayan onbinlerce yabancı emekçi var

Opel heimlerında bir tatil günü

Röportaj: Hüseyin M. Dört Yol/Mehmet Ünal

Kimlerine göre Federal Almanya'da "Heimler" dönemi bitti. Artık insanlar, Türkiye'den işçiler birer işçi kendileri evlerine geçtiler... Bu gözlem hiç de gerçekçi yansıtmıyor. Karısını, çocuklarını yanına getiren Türkçüler belki Heimlerden çıktılar ama daha binlerce ve binlercesi var ki o günün bugüne Heim odalarında yaşıyor.

Acımasız, yurttacı, kişinin özellikle ruh sağlığını tahrip edici Heim odalarında binlerce Türkiye'de dünyadan tamamen kopuk yaşıyor, aç, çekiyor ve daracak bir dünyanın içine kendini hapsedmiş günler geçiriyor... Opel heimleri bunlardan biri. Başkaları da var. Sık sık röportajlarımız konu olacak daha nice Heimler, nice Heim insanları var Batı Avrupa'da... Bu yazı bu anlamda bir başlangıç sayılmalıdır...

OPEL adını duymayanımız yoktur. Hatta bizlannız o birbirinden güzel Opel modellerinden birine sahiptirler. Dünya ünlü General Motor (GM) damgasını taşıyan o güzelim arabaların yapıldığı fabrikalardan biri de Frankfurt yakınlarında, Rüsselsheim'de. Rüsselsheim küçük, sevimli bir şehirdir. Bu küçük şehrin kuruluşuyla OPEL firmasının kuruluşu, gelişimi, tarihi iç içedir.

OPEL fabrikasında, o birbirinden güzel otomobilleri yapanları büyük bir coşkunluga Türkiye'ye oluştuyorum. Me-murlarla birlikte 40 bin kişilik paletler fabrikada Alman, Yunanlı, İspanyol, İtalyan ve Arapların yanına, beşbine yakın da Türkiye'li kalıyor.

sı? O sekiz saat yorucu işin sonrası? "Sonrası" nı görmeye gidiyoruz...

İki bazen de üç kişi kalmış bu Heim odalarında. Kişi başına ortalama 130 Mark ödüyorlar. 50 kişiye filan bir banyo, bir mutfak düşüyor.

"Türkiye'de geçimimizi sağlayamadığımız için buralara geldik." Hepsinin söylediği bu. Adil Emmi sözü alıyor:

"Orayada yabancı olduk kardeşim. Kendi yurdumuzda da yabancı olduk. Eski bağları viran olmuş. Hem yabancılığı bir yana bırak, dönersek nasıl geçineceğiz? Bu yüzden sonra Türkiye'de kim bize iş verir? 24 senedir evliyim. On yıl kaldım ailemle yanınızda. Beş çocuk var etmek bekler, okumak ister, giysi ister. Artık iş bitti bizden."

dirmede. Fotoğraf makinesi sirtımızda, ses alma aygıtı çantamızda Rüsselsheim Alzayer Strasse'deki Opel işçi heimlerine (yurtlanna) gidiyoruz.

Tel örgülerle şehirden ayrılmış onbeş kadar beton bina. Şehirden özellikle ayrı tutulmuş; tel örgülerle şehirle ilişkisi kesilmek istenmiş; özellikle, bilinçle "gettilas-trılmış" bu onbeş dev bina Opel'de çalışan yabancı işçiler ve Türkçüler kalıyor. Hepsi yalnız, yapa-yalnız yaşayan üç binin üzerinde can. En yenisi onbeş yıllık işçi. Ve onbeş yıldır yapa-yalnız bu tel örgüler arasında. Yapa-yalnız, binlerce kişinin arasında...

Grup grup doluşuyorlar ellerinde tesbih, leketimizin insanlarını kaderi bu mu? Onbeşer gruplar halinde banklarda muhab-

tünde, en genci onsekiz. Hepsini hemşehri: Afyonlular.

Hemen paylar geliyor. Tavla oynayanlar oyunu bırakıyor. Karşılıklı sigaralar ikram edildikten sonra konuya giriyoruz. Sesteri-ni kayda almamız istemiyorlar. Kuşku hep: kuşku. İçimizi işletilmiş haki kuşku... İşçi dostumuz: Talip Salkalp şöyle özetliyor durumu: "Sürekli ruh sıkıntısı, bunalm, umutsuzluk, yalnızlık. Gecenin bininde ikisinde, can sıkıntısından bahçeye çıkıp volta atmanın sayısı her gün artıyor. Ve saatlerinde bantın başında, sonrasında, bu asri mahpusanede yok olup gidiyoruz işte..."

Bir karantın bastırıyor bizim içimizi. Memleketimizin insanlarını kaderi bu mu? Bahçeye çıkıyoruz. Herkesin elinde

Fransa'da ırkçılar Türkiyeli işçilere karşı silahlı saldırıya geçti

● Saldırıya uğrayan Türkiye'li işçiler tarafından olaydan hemen sonra yakanan saldırganları mahkeme serbest bıraktı. Ancak yoğun protestolar sonucu tekrar gözaltına alınan saldırganlardan biri tutuklanarak cezaevine kondu.

Türkiyelilere yönelik yabancı düşmanlığı geçtiğimiz haftalarda tanıtılan bir saldırı ile Fransa'da da yeni bir netlik kazandı. Limoges iline bağlı Bourgenof kasabasında ırkçılar Türkiye'li silahlı saldırılar düzenlediler. Daha önceleri ağırlıklı olarak Cezayirli ve öteki Afrika ülkelerinden gelen yabancı emekçilere yönelik yabancı düşmanlığı böylece Federal Almanya, Belçika ve Hollanda'daki gibi yeni bir boyuta ulaştı.

22 Haziran 1983 günü Fransa'nın Limoges iline bağlı Bourgenof kasabasında silahlı ırkçılar Türkiye'li işçilerin kaldığı iki ayrı eve gece yarısı önce gaz bombası attılar daha sonra işçileri silahlı saldırılarla. Yaralanan ve ölen olmadıkları olaydan hemen sonra saldırganlar Türkiye'li işçiler tarafından yakalanarak yetkililere teslim edildi. Ancak mahkeme her üç saldırganı da tahliye etti.

Bunun üzerine başta Türkiye'li işçiler, CGT ve FKP olmak üzere Sosyalist Parti, CFDT, MRAP, Fransa Türkiye Dostluk Cemiyeti ve kent halkının yoğun protestoları sonucu saldırganlar tekrar gözaltına alındı. Bu kez jandarmaların görevlisi bir saldırganı tutuklarken diğer ikisi gene serbest bırakıldı.

Olay bölgede geniş bir tepki uyandırdı. Bölge televizyonu olayla ilgili 10 dakikalık bir yayın yaptı. İşçiler yanında işsizlik, konut, dil, çalışma koşullarının kötülüğü gibi sorunlarına bir de can güvenliği sorununun eklendiği söylenerek ilgililerin kesin önlem alınmasını istedi.

Olaydan hemen sonra Türkiye Postası olayı yaşayan işçilere bir görüşme

Anadolu'da, bir kasaba değil, Opel'de Heim evlusu

Tatil günü volta atıyorlar: Heim odası mu hapishane odası mı?

ve Anıların yânında, başbese yakın da
Anıların yânında, başbese yakın da

Arabalara güzel ama

Şimdilerde o pırl pırl, o kıvrak gibi arabaları banttan çıkartmak öylesine zorlaştı ki, ömür töpüsü... Hele bantlarda çalışanları yabancı işçiler, özellikle de Türkîyeliler açısından. Bir yanda otomatikleşmenin sonucu olarak işyerini kaybetme korkusu, diğer yanda bantların gündün güne artan hızı, kötüleşen iş koşulları ve arkadaşlar arasındaki bölünmüşlük ve tabii yabancı yakınlaştığı.

Hasta olan çok. Daha bir yıl önce, bantlarda çalışanların yüzde 70' e yakınının hasta olduğu resmi kaynaklarca bildiriliyordu. Koşullar ağırlaştıkça bu oran daha da kabardı. 1983 başlarında, bant başında, bir kaç Türkîyeli işçinin düşüp öldüğü biliniyor. Gene Rüsselshelm Devlet Hastanesi'nin hastalarının çoğu Türkîyeli.

Bu hastaneye gidenler, artık çalışmaya-
cak durumda olanlar. Çünkü hasta da olsa-
her babayışıldın kan değildi doktora git-
mek. İşçilerin söyledigine göre "Onlar da
da doktora gitmeden çıkış kağıdı evlerine
gelirmiş." İşte böylesine zor, böylesine
ömür töpüsüdür OPEL'de çalışmak; de-
mire kan verip, saatte 180-200 yapan o ara-
baları yapmak!

Ve işin diğer yanı

Sekiz saat bantlarda, en pis, en güç iş-
lerde çalışmak ömür töpüsü de; ya sonra-

AFYONLU ADIL EMMİ
"Bu yabanın gurbeti yedi,
tüketi bizi"

Merdinleri çıkarmak oldu, çok kalmadı.
Gözler ağlaştı. Bu yabanın gurbeti yedi
tüketi bizi."

"Buğün tatiil" diye sözü alıyoruz. "Bu-
ğün çalışmıyorsunuz. Nasıl geçioryorsunuz
tatiil, boş günleri?"

Tatıl günleri iş günlerinden de daha
kötü. Ne kadar zor olursa olsun, bantların
başında vakit geçiyor. Akşam zaten ölü gibi
dönüyoruz. Hemen bir iki bisey atıştırıp
ölü gibi uyuyoruz. Tatıl olunca kötü. Bura-
sı ASRI MAPUSANE. Bu gördüğün bina-
ların etrafı tel örgülerle çevrilidir. Canın si-
kincina bahçeye kapı mapas voltası atarsın
yorulucaya kadar. Ya da bir kaç hemşeriy-
le bir araya gelip dertleşir tavla oynarsın.
Şehir inmeyiz pek, neden inelim. Kendi-
mizi rahat hissetmiyoruz ki şehirde. Haa
kardeşim, bak burada yalnız kalmaya, dü-
şünmeye gelmez. Yalnız kalırsan bir dü-
şüncedir. Allen, çocukların, Köyün yur-
dun. Daha bir sürü dert. Eğer düşünceye
dalarsan, tez elden ruh hastası olursun."

Yatağın üzerinde otunan başka bir yaşlı
işçi alıyor sözü.

"Çoğu kereler uyumadan işe gidiyorum.
Düşünce bir aldı mı, mümkün yok gözüm
kapanmıyor."

"Peki boş zamanlarınızı değerlendirerek
için hiç bir olanağınız yok mu? Spor sala-
nu, yüzme havuzu vb. gibi."

Gülüyorlar sözleşmişcesine.
"Bir tane varmış fabrikamız içinde. Ama
bize göre değil."

Neden hiçbirşey "bize göre değil" de,
bantlarda ölesiyе çalışmak nani bize göre!
Söylesimiz sürüp gidiyor. Adil Emmi
resmini çekmemize izin veriyor, ayırılır.
Tanıdığımız işçi arkadaşın kapısını vur-
yoruz yeniden. Gelmiş. Yemek hazırlıyor.
El kavurması en kolay yemek.

Onlar da iki kişi kalyonları Heim oda-
sında. İkisi de on üç yıldır bu taş duvar-
ları arasında yapayalnız. Anlatılacak çok
dertleri çok. Anlatıyorlar. Ayırdertler, aynı
sorunları. Aynı umutsuzluk.

Güneşli bir Mayıs günü. Tatil.

Güneşli bir Mayıs günü. Tatil. Sekiz sa-
at yorucu çalışmadan sonra insanlar evleri-
ne dağılım, sokaklar bombos. Almanlar-
ın, yabancılardan çoğu piknik yerlerinde, or-
manlarda, su kenarlarında dinlenmede.
Fabrikaların uğultulu, yorucu havasının
dışında olmanın, çocuk çocuklarıyla birlik-
te olmanın rahatlığıyla tatillerini değerlen-

betliyor. Bir kaç genç voleybol oynuyor.
Park yerleri bisiklet ve arabalar mezarlığı gibi.
Birçokları arabaların altına yatmış, tamirle
meğul. Selamlaşmaların çoğu ilgisiz
alıyor selamımızı. Kimisi de "Necisizin?"
diye araştırıyor, kuşku. Birisi, arabanın
altına yatmış uğraşını eyleye göstererek,
"can sıkıntısından arabaya tamircisi oldu" di-
ye şakalıyor.

Asri mapusane ya da yarı açık cezaevi

Bir tanıdık bulalım diye 13. Heim'a do-
ğru gidiyoruz. 13. Heim birinci kat, 7000
numaralı odalardan bir.

Heim avlusunda bir modern çerçi: müşterisi de OPEL işçileri

Çok şeyler duyuyoruz bu "Heim" lar hakkın-
da: Bunalım geçirenler, intihar edenler vb.
Ürkekliğimizin bir nedeni de bu. Bir tanı-
dık bulalım istiyoruz.

Tanıdığımız insanın 7000' li odasını bu-
luyoruz. Kapıyı vuruyoruz. Ses yok. Birda-
ha, daha şiddetli. Genes ses yok. Tam Karşı-
daki kapının ardından sesler geliyor. "On-
lara soralım" diyoruz. "Ne de olsa kapı
komputar, bilimler." O kapıyı vuruyoruz.
Kapsı açılıyor. Bir dakikalık şaşkınlık, ya-
bangılı. Sonra buyur ediyorlar. Arkadaşın
neden öldüğünü soruyoruz, "bilmiyoruz"
diyorlar. Çaya davet ediyorlar. "Hayır" de-
miyoruz.

Altı kişiler odada. En yaşlısı ellinin üs-

Heim odasında tatil yemeği!

tesbih. Çoğu, kısa sert adımlarla mapusa-
ne voltası atıyor. Satıcılar doldurmuş orta-
lığı. Elbiseden kaleme, ezanlık, mekkelî sa-
atlerden, haliya kadar akla gelebilecek her
şey satılıyor. Tel örgülerin öte yanında şe-
hir, şehrin ortasında Heim' in görkemli bi-
naları... Tel örgülerin beri yanında insanla-
rımız...

O güzelim arabaları yapanlar, demire
can vererler, ya bantların başında ya da
bu asri mapusanedeki ömür tüketiyorlar.
Oysa kuşuklar, yorgunluk, umutsuzluk ve
garip bir yalnızlık. Opel'in bir ucunu ara-
layabildiğimiz sadece. O gel de daha ne sorunlar,
ne dertler var. Daha kaç yaz, kaç röpor-
taaj, kaç kitap yapar!

Oyalanayla yağan işçilerin Türkiye Rus-
yasına yağan işçilerin Türkiye Rus-
yasına yağan işçilerin Türkiye Rus-

3. kattaki dairedede otururken salon kapı-
sı yavaşça aralandı ve yüzüme görme-
dim bir adam içeri iki adet sehirli
gaz bombası attı. Hemem diğer fir-
dak ancak adamı kaçılayamadık. On-
dan karakola gittik durumu anlatık.

Görevliler bizi başlarından savmak iste-
diler. Israr edince gece saat 0.1' de eve
geldiler. Gaz tüplerini gösterdik ve bun-
ları atan adama ikinci kattaki daireye
girebileceğini söyleyerek evin arama-
sını istediler. Başkalarının rahatsız edeme-
ye, diyerek reddettik, bombanın da
tehlikeli bir şey olmadığını söyleyerek
yanıp yuymamızı istediler. Giderken de
eğer böyle bir olay daha olursa bölgede
tek bir Türk'ün barınmayacağı tehdidi-
ni savundular.

Onları gittikten sonra bir kısmımız yat-
tı, bir kısmımız da birinci kattaki arka-
daşların yanına indik. Çay içiyorduk,
saat 0.2 ulandırdı aniden silah sesleri
duyduk. Odanın içi toz duman oldu. He-
men fırladık ve arabaya kaçan saldır-
cıları izledik. Dört yıl kayışında si-
lahlarını çallanlar arasında atarken gö-
rdük ve hemen yakanlara yapıptık. Sila-
hı atkılan yerden alarak jandarmaya
telefon ettik.

Üç kişi yitirdiler. Bir bir silah mağaza-
sının sahibi, diğeri izmitli bir jandama
görevlisi, üçüncü ise tanımadığımız bi-
riydi. İnkâr ettiler, kurdudan tırtırlıyor-
du. Mağaza sahibi bir ara silahını çekti
ve "birakın yoksa vururum" dedi ve ha-
vaya bir el ataydı. Birakmadık. Kaç-
mak istiyorlardı. O ara jandarma geldi
ve teslim ettiler.

Sabah olunca bizim kaldığımız eve
300 metre uzakta başka Türkîyeli arka-
daşların kaldığı evin de aynı saatlerde
kapıları ayağına tarandığını öğrendik.
Kapıdan içeri tam 12 el ataymışlar.
Arkadaşlar o saatte işte oldukları için
ölen ve yaralanan olmamış. Aksi halde
ölen ve yaralananın mukala olurdu, çin-
kai kapının tam karşısında 4 kişi yat-
tıyordu. Bu kadar kesin kanıtlara rağmen
saldırganlar serbest bırakıldılar."

FİTP ve FKP dki grubundaki Türki-
yeli emekçiler de devlet kâğıtlarını bir-
dirilerde olayı nefrette knadılar ve bu
tır olayların yabancılardan yıldırmak ve
hükümeti yıpratmak için sağcı ve ırkçı-
lar tarafından terlipıldığını belirterek
öndem alınmasını istediler.

rin kamplarda toplam sorguya çekildiklerine ilişkin bilgiler elimize geçti. Söz konusu sorgulanımlar yaklaşık 3-4 hafta sürüyor. Sorgular işkence altında yapıyor. Sorgu sonunda da istenen itiraf elde edilemeyenler serbest bırakılıyorlar, işkenceye dayanımları "suçunu (!) itiraf eden"ler ise tutuklanıp hapishaneye konuyorlar".

Profesör Hirsch raporu üzerine Federal Alman makamlarının isteği ile Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Oncken, resmi Türk makamları ile görüşme isteğinde bulundu. Elçi'nin girişimlerinin sonucu ve sonraki gelişmeler ise, Federal Alman Dışişleri Bakanlığı'nın, Zimndorf'daki Federal Sığınma Dairesi'ne gönderilen bir telex mesajında açıkça görülmüyor.

Resmi telex mesajı

Federal Alman Dışişleri Bakanlığı'nın 25 Mart 1983 tarihli ve 6064 sayılı telex mesajında aynen şöyle deniyor:

"Söz konusu belge (Üstlararası Af Örgütü'nün Walter Hirsch tarafından hazırlanan raporu kast ediliyor-Türkiye Postası) nedeniyle Büyükelçi Oncken, Türk Adalet Bakanlığı sözcüsü Bay Tuncbilek'ten mümkün olduğu kadar acele olarak, Diyarbakır ve Tunceli'deki bu durumu açıklığa kavuşturmasını istedi. Aksi takdirde siyasal sığınma sorununun yeni boyutlara ulaşması tehlikesi doğacak. Büyükelçi, Bay Tuncbilek'ten mümkünse yazılı bir rapor istedi. Böylece siyasal sığınma davalarına bakan Alman mahkemelerinde geçerli bir belge oluşturulabilecek. Bay Tuncbilek konuyla ilgiliendi. Bay Tuncbilek, siyasal sığınma işlemlerinin henüz Türkiye'de de Federal Almanya için sorun yaratmayacak bir biçimde yürütülmesi konusunda duyduğumuz kaygıları anlayışla karşıladıklarını söyledi. Ancak, Tunceli ve Diyarbakır kampları konusunda da Bay Tuncbilek'in yazılı bir rapor vermediğini, Büyükelçi Oncken, bugüne kadar deneyimlerinden hareket ederek, kışkırtıcı duyurmak: Ama Alman mahkemeleri için geçerli bir belge değeri taşıdığı için Büyükelçi bu konuda gece de ısrar edecektir".

Topluca geri gönderme

Bu arada Fransız resmi ajansı Ajans France Press'in (afp) bir habere göre 1983 yılı Mart ve Nisan aylarında, sığınma istekleri kabul edilemeyen Türkiye'ye bir kaç kez gruplar halinde Türkiye'ye geri gönderildikleri ve tutuklandıkları. Si-

lmeleştizi, yani sonunda beraat bile göremek olmasın Türkiye'ye gönderilmek üzere sınırıldı edilecektir.

İşte belge: Federal Dışişleri Bakanlığı'nın telex mesajı

Flörsheim'da kapatılan Keramag işyerini Amerikalılar silah deposu yapacaklar

Bir yıl önce işçilerin bütün direnişlerine rağmen kapatılan Fransız KERAMAG firmasının yerine Amerikan silah deposu açılacağı bildirildi. Flörsheim Belediye Başkanlığı, silah deposu açılacağı bir mektupla KERAMAG semtinde oturanları bildirdi.

Belediye Başkanlığı'nın mektubu mahalle sakinleri, politik partiler ve demokratik örgütler tarafından tepkiyle karşılandı. Mahalle sakinleri ile SPD, Yeşiller, sendikalar ve diğer kuruluşlarla yapılan toplantıda, mahalleye Amerikan silah deposu açılmasını istemediklerini, silah deposunun yeni iş olanakları yaratmayacağı gibi büyük huzursuzluklara yol açacağını dile getirdiler, karar protesto ettiler. "Bizler semtinize silahlar, askeri deşerçiler, işyeri kısıyoruz" diyerek direneceklerini, KERAMAG'a silah deposu sokmayacaklarını bildirdiler.

600 nüfuslu Flörsheim mahallesinde 60 kadar da Türkiye'li bulunuyor. Geçen yıl fabrikanın kapanmasıyla tüm yabancılara işsiz kalmışlardı. Yabancıların büyük bir bölümü henüz iş bulamayan işsiz çalışanlar biri de Dursun Bengil. Yıllarca KERAMAG fabrikasında çalışan, işçi temsilciliği yapan Dursun Bengil son gelişmelerle ilgili sorunlarını şöyle anlatıldı:

Türkiye Postası: Bir yıl önce kapa-

Bir yıl önce işçiler Keramag'ın kapatılmasını böyle protesto etmişlerdi. Şimdi de Amerikan silah deposuna karşı direnişe hazırlanıyorlar

nan KERAMAG fabrikasında yıllarca çalıştım. İşçi temsilciliği yaptım. Fabrikamız kapandıktan sonra işsiz kaldım. Öğrendiğimiz göre şimdi bu fabrika ve alanı Amerikan silah deposu yapılmak isteniyor. Bu gelişmeler hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Dursun Bengil: Bir yıl önce tüm direnişlerimizle karşı kapattılar işyerimizi silah deposu olacağı tümümüzü üzmüştü. KERAMAG işyerini kamuoyundan gizli fabrikayı ve alanını Amerikan askeri kuvvetlerine kiralamıştı.

Türkiye Postası: Sizler bu işyerinin kapanmasıyla işsiz kaldınız. Çoğunuz hala işsiz. Bunun silah deposu olması size yeni iş olanağı sağlayacak mı?

Dursun Bengil: Her yerde olduğu gibi, askeri bir yatırım hiç bir zaman işyeri sağlamıyor. Buraya silah deposunun açılması bize ne yeni

işlemesiz, yani sonunda beraat bile göremek olmasın Türkiye'ye gönderilmek üzere sınırıldı edilecektir.

●İşçi ailesi olarak "aileli birleştirme önlemleri"nden yararlanarak Almanya'yı eşlerinin yanına gelenler, boşanmış bile olsalar, eşleri Türkiye'ye döner, ya da sınırıldı edilecek Almanya'yı terk etmek zorunda kalsaklar.

man jektörün iki hedefi vardı. İşçiler, 1. kışak diye adlandırılan ve bugün büyük çoğunluğu işçiyi içine aldığı yitirmiş olan bu emekçilerin neyapıp edip Türkiye'ye göndermelerine karar verilmiş durumda.

Türkiye Cuntası'nın hesabı

Federal Almanya'daki Türkiye'li emekçilere yönelen bu ağır saldırılara karşılık Cunta ve onun hükümeti sadece döviz hesaplama yapmakla meşgul. Bir de Türkiye'den Federal Almanya'ya geçmiş zorunda kalmış olan ve siyasal sığınma başvurusunda bulunan devrimcilerin ve demokratların ladesini sağlamaya çalışıyor.

Cunta topluca sınırıldı edilen, özellikle 1. kışak işçilerin Federal Almanya'da birikmiş paralarını çekerek Türkiye'ye getirecekleri hesabında. Nitekim Merkez Bankası Başkanı, Zimmermann'da Ankara'da iken "Almanya'daki işçilerimizin dövizlerinin sadece yüzde 15'ini çekebiliriz. Bunun on az üç katına çıkarmak zorundayız" diye konuştu.

Nitekim Zimmermann önerilerini bildirmediği zaman, Cuntanın bakanları ciddiyetle almadı hiçbir öneri getirmediler ve sadece dostları alışverişte görşün gışından, Zimmermann'ın önerilerinin tam tersini yinelemekle yetindiler. Ancak hiç bir yaptırım gücleri olmadıysından, herhangi bir sonuç da alamadılar. Tıpkı Blüm gibi Zimmermann'da da "Türk tarafı beni ikna edecek hiçbir öneri getirmiyor" diye durumu olanca açıklığıyla ortaya koydu.

Kim kimin dostu, kim kimin düşmanı

Federal İşçileri Bakanı Zimmermann'ın Türkiye gezisi sırasında Türkiye'ye geleceğini basını da tam anlamıyla bilmi aramda kaldı. Bir yanda göbeklerinden bağlı oldukları emperyalizmin en önde gelen ülkelerinden birinin, Federal Almanya'nın bir bakana, öte yanda gazetelerin satmak ve görsünmek oldukları yüzbinlerce Türkiye'li emekçi... CSU gibi Almanya'nın en gerici işyeri örgütlerinden birinin, adı yalancı tankitlikten, kumarhanesi basınına kadar bir dizi ve hiç de hoş olmayan söylentilere karışmış bakanı Zimmermann'ın Türkiye'li emekçilere hoş gösterebilmek için böyle zorlanan, türlü cambazlıklar peşine düşen gerici basının en pericilerinden Tercüman yukarıda gördüğünizi başlığı atı: "Türke seni, Türkiye'ye dost!" Akli basından olan emekçiler Tercüman'ın bu başlığının gerçek tercüme'ini yapavdılar. "Emekçilere düşman, Cunta'ya dost!"

işyerileri ne de başka konularda yararlanılamayacak, tam tersi her açıdan huzurumuzuzu bozacaktır.

Türkiye Postası: Ne gibi?

Dursun Bengil: Burası küçük bir semt. Buraya yerleşecek tanklar, topalar, askerler huzurumuzu bozacaktır. Sorunlar artacak. Örneğin çevremizde bir çok yerde Amerikan askerleri var. Her gün olay çıkıyorlar. Bunlara Alman polisleri bile karışmaktadırlar. Bu tür olaylar burada da olacaktır.

Türkiye Postası: Yerli-yabancı halkın tepkisi nedir?

Dursun Bengil: Halkın genel tepkisini tek cümleyle anlatılabılırım. Bütünlikle karşı. Yaptılan toplantılarda bir halk girişimi kurma karar alındı. Halk girişimi silah deposunun buraya kurulmasını için her türlü direnişte kararlı. Bu yabancı işçiler de bu girişimde yerimizi alacağız. Bize silah değil iş gerek.

Tercüman Gazetesinin sözcülük ettiği kampanya başarıya ulaştı ve...

Cuntanın kılıcı Türk Dil ve Tarih kurumlarına da indi

"Atatürkçü" cunta, uzun süren bir tartışmayı noktalandı ve Atatürk'ün 51 yıl önce "dilde devrim" amacıyla kurduğunu özerk Türk Dil Kurumu'nu ortadan kaldırdı. Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'nun lağvedilerek yerine iktidarlara bağlı bir "Dil, Kültür ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulmasına ilişkin yasa önerisi, cuntanın bu işe verdiği önemi göstermiş, cumde, cunta üyesi Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya tarafından getirildi. Danışma Meclisi'nde sert tartışmalara konu olan öneri çoğunluğuyla onay ve süngülerin gölgesi altında kabul edildi.

Tercümancıların zafer çiğlekleri

18 Temmuz tarihli Tercüman Gazetesi ve onun Nazlı başyazan, Türk Dil ve Tarih Kurumu'nun kapatılmasını büyük sevinçle karşılayan bir zafer sarhoşluğu içineydiler. Tercüman'ın başyönlüsü ne sevindiren özelliği 3 yıldan bu yana köklü oldukları bir konunun tam istedikleri biçimde bağlanması ve "solcu" halk komünist saydıkları bu kurumların kapatılmasından ibaret değildi. Zafer naralarının aslı nedeni cunta başı Evren'in "Soma'da yaptığı konuşması". Evren bu konuşmasında, Türk Dil ve Tarih Kurumu'nun kapatılıp yerine egemen güçlerin ve iktidarların kesin denetiminde göstermelik bir kuruluş getirilmesini tam Tercüman'ın ağzıyla savunmuş. "Doğruları, jandarmamızı vurarak eğitirler öven şifirleri yer aldıkları kitapları bu kurum ödülleri vermiştir... Onun bunun teklifleriyle yolumuzdan dönmek değildi" diyerek Türk Dil Kurumu'nun düşmanların elinde bulunan yanında açığız yer almış. Tercüman'ın sözünü ettiği işi ve kitap üzerinde uzun uzun duran, kampanyalar açan, yıllardan beri Türk Dil Kurumu'na yönelik bulunan görüşleri ileri ve emdokrati ilişkileri kışkırtarak için cildatın geleni ar-

Türk Dil Kurumu Atatürk'ün kararıyla 12 Temmuz 1932'de kuruldu. Kurum, o yılların, "Türk toplumunu uluslaştırmak, Türk tarih ve dilini Cumhuriyet ilkeleleri doğrultusunda yeniden araştırıp biçimlendirmek" akımının bir ürünüydü. Atatürk, dil ulusalının en belirgin özelliklerinden biri sayıyor ve burjuva devriminin "Batılılaşma" akımının bir parçası olarak görüyordu. Türkiye'nin Arapça ve Farsça egemenliğinden kurtularak toplumun büyük çoğunluğu tarafından anlaşılacak ortak ulusal bir dil olabilmesi amaç olarak benimsenmiş, bunun işe "evrim"le değil "devrim"le olması Türk Dil Kurumu'nun kuruluş yılında ilk Dil Bayramı'nda ilke haline getirilmişti.

Türk Dil ve Tarih Kurumları'nın kuruluşundan önce, dil ve tarih çalışmaları için akademi niteliğinde bir kuruluş mu, yoksa özerk birer kurum mu oluşturulması konusu uzun tartışmalara neden olmuş, nihayet akademilerin olumsuz, oturmaş dilleri korumayı amaçlayan kuruluşlar oldukları gerekçesiyle, "dilde devrim" amaçlı bir Dil Kurumu'nda karar kılınmıştı.

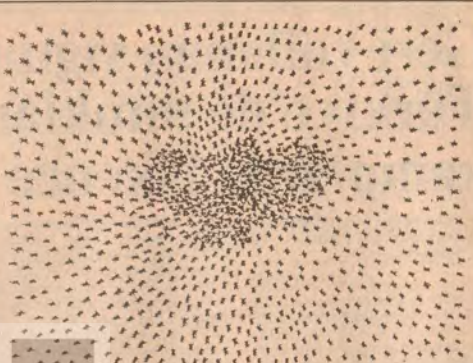
Kuruluşunu izleyen yıllarda, "An Türkçe" araştırmalarında zaman zaman dilin doğal akışını zorlayan aşırılaşmalar savunulmuş; halk için, anlaşılması eski dil kadar güç sözcüklerin ortaya atılması ve dil çalışmalarının halktan kopuk dar bir aydın çevresinde yürütülmesi, Kurum'a gerici çevrelerden gelen saldırılara zemin hazırladı. Ancak Türk Dil Kurumu'nun Türkiye diline önemli katkılarını, hizmetleri oldu. Yönetiminde, çoğunlukla burjuva demokrasi ilkelelerine sadık, aydınlar kalfalı, ilericilik nitelikli aydınlar barındırdı, bu yüzden de gerecliliğin belli başlı saldırı noktalarından bir haline geldi.

Özellikle son üç yıldan bu yana, gerici çevrelerin, Kurum'un özerkliği için ortadan kaldırılması yolundaki çabaları, nihayet sonuçlandı ve Kurum Cuntanın öneri ve zorlamasıyla kuruluşunun tam 51. yılında tarihe karıştı.

Ve olumlu bir ses

Dil Kurumu'na, daha doğrusu bu kurumun özerkliğine düşmanlığın nedeni, dışarıdan görüldüğüne ve gösterildiği gibi "dil sorunu" değildi. Sorun, "dil" konusunun Türkiye'de gereclilikle ilericilik, tutuculuk devrimcilik arasında bir ayırım çizdiği haline dönüşmesi, daha doğrusu dönüşürmüş olmasından kaynaklanıyordu. Türk Dil Kurumu'nun yapı ve yönetime daha yakından bakıldığında, kavayın, burjuvazinin en gerici kesimleriyle Batı yandaşlarının ne sadece ekonomik bağimlilikle değil "yenilikçilik" olarak da anlaşılabilir ve kalınlardan kopuşmayı amaçlayan, görece liberal ve demokrat kesimleri arasında sürdüğü hemen anlaşılıyordu. Kurum'un yönetime ilericilik aydınlarını yer alması

Yasa önerisi tartışılırken cuntasın Danışma Meclisi'nde bile kimi namuslar yükseldi, örneğin 27 Mayısçı, emekli Albay Ertuğrul Altın'ın söylüyor: "Şimdi bu Meclis, Atatürk'ün 45 senelik vasiyetnamesini de hiçe sayarak Atatürk vasiyetini bu iki tarihi bilimsel kurumun, başbakanların partizan tasarımlarına terk ve tevdi etmelerini kabullemiş buluyoruz. Danışma Meclisi'ni vardı, bu sonu, bana göre, ağırdan almalıydı... Son sözlerak bu iki Ata yadigarı kuruma emek verenlerimizin 1946'dan bu yana kurumlarına yönetimsel saldırıları ötekiler için özgürlüklerinden yoksun bırakılmayı dahil göze alabilen Atatürkçü ve millet düşmanından

Ali Alioğlu ve birincilik ödülü kazanan karıncaıları

Öğrenciler arası resim yarışmasını bir Türk çocuğu kazandı

● "Sanat bir şeyi olduğu gibi yansıtmak olsa gerek dedim. Bir noktaya yürüten karıncaıları getirdim gözümün önüne. Bu belkide birliği, dayanışmayı anlatırdı."

Volksgeossenschaft tarafından Federal Almanya çapında düzenlenen, çeşitli yaş gruplarındaki okul çocukları arası resim yarışmasında birinciliği Heilbronn kentinden Ali Alioğlu adlı bir Türk çocuğu kazandı. Batı Trakya Türklerinden bir ailenin, Yunan uyrukları oğlu olan 13 yaşındaki Ali Alioğlu, Heilbronn'a 14 yıl sonra yeniden birincilik ödülü getirdiği için Alman basınıının övgülerini kazandı.

"Karıncaıları" adlı resmi ile ödül kazanan Ali Alioğlu ile arkadaşımız Soner Güler bir konuşma yaptı. Soner Güler'in "Bu resmi yaparken neler düşündüğü" sorusuna 13 yaşındaki çocuk şaşılacak bir kafa açıklığı ile yanıt verdi. Ali Alioğlu soruyu şöyle yanıtladı:

Öğretmenlerimiz okulda bu yarışmanın tanıtımını yaparken bize doğanın içinden bir şeyler çizmemiz gerektiğini söylemişlerdi. Özellikle hayvanlar dünyasından bir şeyler... Eve geldim, düşündüm. Her çocuk kuşkusuz at, fili, kedi, köpeği gibi resimler çizmişti. Benimki onlardan farklı olmalıydı. Aslında insanın çizmek istediğim. Ama düşündükçe insanları resme aktarabilecek kadar tanıdığımı anladım. Bildiğim ikiser gözlerini, ikiser kulak ve kolları ile ayaklarını, ellerini. Belki birer de bütün gibi ayrıntılar... Aklima birden karıncaıları

şeyleri karalamak için elinden geleni ardına koymayan Terciman, artı Ervan'ın bu konuda tam desteğine sahip oluyordu.

Türk Dil Kurumu neden hedef seçildi?

Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurulu, cunta 'Anayasası'na bile sokulmuş, yani Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'nun kaderi daha Anayasa oylamasında belli olmuştu. Kimileri her zamanki sınıfsal körlükle cuntanın oyuna getirildiğini inanıyorlar, 'Atatürkçü' cuntayı uyarmaya çalışıyorlar, Türk Dil ve Tarih Kurumları'nın Atatürk'ün vasiyetinde bile yer alan bir miras olduğunu hatırlatıyorlardı.

Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı Nadir Nadi, sadece üç yıldan beri defil yıllardan beri eksen çevrelerin baş hediflerinden biri olan Türk Dil Kurumu konusunda 1967 yılında yazdığı bir yazıyı, konu yeniden devlenilen gazetede ki sütununa tekrar koyduğu için dört ay hapis cezasına mahkum edildi.

Bir zamanlar Demirel'lerden, Milliye'teki Cephe iktidarlarından başlayarak Tercüman'ılarına, oradan cuntaya uzanan, Türk

yönetimi için yasadışı adınının yer alması ve Kurum'u işbirlikçi tekelcilerin denetim ve egemenliğine sokmaktaki dıretmeleri gerici sermaye çevrelerin Türk Dil Kurumu düşmanını yapmak için yetip de artıyordu bile.

Türk Dil Kurumu ve sözde "dil" çevresinde kopanları kavağa boylesine büyütüldü ki, bu kurumun özerkliğinin elinden alınması, ilericilikle gericiлик arasında bir sembol niteliği kazandı. Ve sonunda, gericiлик, bir kez daha cunta eliyle zafere götürüldü.

Gurbetteki sanatçılarla söyleşiler

Yusuf Ziya Bahadın'ın yaşamını yurt dışında sürdürdiren yazarlarımızdan. 1979 yılında Bavaria Eyaleti Kültür Bakanlığının çağrılısı olarak Federal Almanya'ya geldi. Türkiyeli işçiler üstüne kitap yazacak ve bir yıl sonra da dönecekti. 12 Eylül'den sonra bu kez de Senato'nun çağrısıyla Batı Berlin'e geldi, öğretmenliğe başladı. CDU hükümeti kurulduktan sonra öğretmenlikten atıldı, şimdi işsiz.

Bugüne kadar öykü, roman, çeşitli izlenimler, inceleme ve sözlük olarak çeşitli türlerde ürünleri yayınlandı.

1965-1969 yılları arasında TIP milletvekiliği de yapmış olan Yusuf Ziya Bahadın'ın gazetecinin sorularını yanıtladı.

Türkiye Postası: Kısaca kendinizden söz etseniz?

Bahadın: Kısa söyliyorum, Yozgat'a bağlı Bahadın köyünde doğdum. Ahır kokusu ile kekik kokusu yanyanaydı köyde. Bu nedenle tüm pislikleri uzaklardan seçebiliyordum. Güzelliklere olan özlemim ve duyduğum da belki yine bu yüzden. Beni "ben" yapan bir de 4/K oldu, hem acele ettim hem de haz duydum: Köylülik, Kızılbaşlık, Köy Enstitülik, Komünistlik. Bu yaşama bunlarla geldim. İlk beşim ben seçmedim, sonuncusunu ise seçmek elde ama ulaşmak güç.

Türkiye Postası: Köy Enstitüsü yazarlarımızdan birisiniz. Sızce bir "Köy Enstitüsü yazarları" kuşağındaki söz edilebilir mi? Oradan kaynaklanan bir edebiyat akımını bugün nasıl değerlendiriyorsunuz?

Atatürkçilere bu millet kürsüsünden minnet ve şükranlarını ifade etmeyi bir kadırgınasılık borusu olarak yerine getirirken zevk ve şerf duyduğumu belirtmek isterim.

Türk Dil ve Tarih Kurumları tarihi mal edilirken, burjuvazinin ulusal özlemli, liberal, demokrat ve yenilikçi kesimleriyle en gerici kesimler arasındaki bir kavağa daha cuntanın salıdadığı kalıncı yardımıyla gerici kesimlerin zafeti ve gericiğinin birileri adam daha atmaya sonuclanmış oldu.

Yusuf Ziya Bahadın'ın sorularımızı yanıtladı

"İntegrasyon bir zulümdür bence"

Bahadın: "Köy Enstitüsü yazarları" denilebilir belki bizlere. Köylülüğü yazdığımız doğrudur, ama Öhan Kemalî, Yaşar Kemalî, Kemal Tahir ve ötekileri neye koymak? Köy enstitülerinde binlerce kişi okudu. İçlerinden çıkan da çıkacak, müzikçi, resimci de vardır belki ki. Varsa onları nereye koyayız? Bizler köylü, köylülüğümüz için yazıyoruz herhalde.

Türkiye Postası: Dünya görüşünüzün belirlenmesinde köy enstitülerinin etkisi oldu mu? Bilindiği gibi köy enstitülerinin "komünist" yetiştirdiği yıllar yılı söylenirdi durdu ve bu gerekçeyle de kapatıldı.

Bahadın: Köy enstitülerindeki işçitimi, araştırma-eleştirme özgürlüğü, kitap okuma özendirme ve bir de yok-

lamamıştı anlamı. Bilirdim işçilerimiz, işçiler kulak ve kolları ile ayaklanmı oluydu. Belki birer de burun gibi ayırmalı... Aklıma birden kancalar geldi. Hani parkta, sokakta oyun oynarken üstüne bası ediyorduk; bizleri işurdukları zaman vurup öldürdükümüz kancalar var ya işte onlar. Ama böyle bir denemeye girişmek bana yaşımı kaybettirebilir dendi önce. Çünkü kancalar birer kara gövde ve üç beş bacak... Kimin hoşuna giderdi böyleli. Düşündüm. İle de görünüp güzel bir şey mi olmalıydı çiziceğim resim? Şöyle düşündüm, nasıl geldiyse aklıma: Sanat bir şey olduğu gibi yanlışlık olsa gerek dedim. Bir noktaya yürüyen kancalar getiridi gözümün önüne. Bu belki de birliği, dayanışmayı anlattı. İnsanların birliği de anlattı doğaldı. Neye sanki insanlar bir arada, barış içinde yaşamıyor, hep birbirinin gözünü oymaya çalışıyor?

sal kesimler ile şu anda yaşamakta olduğunuz ülke arasında çok derin kültürel, toplumsal farklılıklar var. Bu farklılıklar bir yazar olarak sizi ve yapıtlarınızı ne yönde etkiliyor?

Bahadın: Türk ile Alman iki ayrı dünyanın insanı. Türk, bir de kölyüye, bir de müslümana, Alman ileri bir sanayi toplumunun adamıysa, yezlere Avrupa yitimin birikimile oluşmuşsa nasıl uyum sağlıyor? Daha kağıdında atarabasma atlamadan uçağa tarop edilen, bir sigara içimi ötedeki kasabaları yaşamadan bambaşka bir duyurğun ve damtığın içine pal diye düşen adam ilginçtir elbette bir yazar için. Ağzı laf yapan ve eli kalemler tüm kimileri de ilginçtir şahsen benim için! Uyum ya da uyumsuz öteki adıyla integrasyon öbür yüzüyle asimilasyon uğruna ne diller dökiyorlar! Bu bir zulümdür bana göre, o enfediler de birer zalim. Bir başka şey de tanıdığım sandığım köylümüzü ben asi Almanya'da tanıdım.

Türkiye Postası: Yurt dışında yaşamamız size kazandırdığı şeylerden, burada gördüklerinizden söz edebilir miyiz?

Bahadın: Avrupa'ya, Batı uygarlığına, Batılı adamı, kırsacı Batı'yı biraz görebildikimi, anlayabildikimi, daha doğrusu sezebildikimi sanıyorum. Batı'yı anlamak için onu yaşamak gerek, bu da oldukça güç. Rahat bir düşünme ortamı buldum, kimi bakışlardan kurtulduğum için. Kimi şeyleri daha sağlıklı görmeye başladım. Bir çok konuda cesurum şimdiki, daha duyarlı ve bu yüzden daha yalnız...Bir de sağın korkunç ilkeliliğini gördüm yurt dışında, ve solda ehalet...

Türkiye Postası: Türkiye ile, özellikle de çoğu yapıtlarınızda konu aldığınız kır-

Orta Amerika: Dünyanın en "sıcak" bölgesi

ABD, Orta Amerika'da "ilan edilmemiş" bir savaş yürütüyor

● ABD yönetimi bölgedeki gerici hükümetler ve diktatörlerle işbirliği halinde bir yandan, Nikaragua devrimini boğmak ve öte yandan da, bölgede yükselen anti-emperyalist, demokratik ve devrimci hareketi bastırmak için saldırılarını artırdı

Guatemala, Honduras, Nikaragua, Kostarika ve El Salvador'dan oluşan Orta Amerika bölgesi, son haftalarda dünyanın "en sıcak" ve "en hareketli" noktalarından birisi durumuna geldi. ABD yönetimi bölgedeki gerici hükümetler ve diktatörlerle işbirliği halinde bir yandan Nikaragua devrimini boğmak ve öte yandan da, bölgede yükselen anti-emperyalist, demokratik ve devrimci hareketi bastırmak için faaliyetlerini ve saldırılarını artırmış bulunuyor.

Nikaragua halkına 50 yıl çekirilmiş Somoza çetesiini alaşağı edip devrimi gerçekleştiren Nikaragua halkı ve Sandinistler, buğünlerde erke gışlerini 4. yılı kutluyorlar. Yine buğünlerde ABD yönetimi bölgedeki gerici güçlerle birlikte komşu ülkeler olan Honduras, El Salvador ve Guatemala sınır bölgelerine yeni askeri birlikler yığdı. Şimdi onlar, Somoza artıklarıyla birlikte Nikaragua'daki halk ıkıdını devirmek amacıyla yoğun bir saldırının zarlığı içinde dirler.

Devrim Nikaragua halkına ne getirdi?

Nikaragua halkının devrimci cephesi ve devrim hükümeti olan Sandinistler Nikaragua'da 4 yıl önce diktatör Somoza'dan açık, eğitimizlik, doktorsuzluk, bunun yanında ödemesi olanaksız dış borç, yüzde 35 oranında işsizlik ve yüzde 69 oranında da enflasyon devralmışlar.

Halkın özverisi ve sosyalist ülkelerin yar-

Asker ve çocuk: Devrimin yıldönümünde...

ba'ya yapılacak bir ABD saldırısına hazır demem. Küba 51. eyalet olmalıdır".

Orta Amerika'nın ABD için önemini ise Reagan kendisi 10 Mart 1983 tarihinde yaptığı konuşmada şöyle dile getiriyor: "Panama Kanalı Orta Amerika'da, ABD'nin dış ticaretinin yarısı bizim limanlardan veya ülkelerin limanlarına buradan veya Karibik deniz yollarından yapıyor. Kuzeyinde bol hammadesiyle Meksika var. Nikaragua'daki asırların ilk hedefi El Salvador. Eğer El Salvador'da da gerillalar ıkıdan ele geçirirse, bu hareket Küba ve Nikaragua'dan sonra Guatemala, Honduras ve hatta Kostarika'ya kadar genişler. Karibik ve Orta Amerika'yı Marksist-Leninist niyetlere karşı savunmamız ulusal güvenliğimiz için ne kadar önemli olduğunu geç de olsa anladık artık".

ABD yıl sonuna kadar saldırıyı planlıyor

CIA şefi Casey'nin 25 Mart 1983 günü dediği gibi, "yıl sonuna kadar Nikaragua hükümetini devirmeye yönelik saldırı planı"nı şimdi adım adım uygulamaya koyuyor. Saldırı planının başında Vietnam'da eli kara bulunmuş olan, Honduras'ın bugünkü ABD Büyükelçisi Negroponte var.

● Bir kaç bin Somoza artığının sığındığı sınır ülke Honduras'a ABD geçen yıl 20 milyon, bu yıl 40 milyon dolar askeri yardım verdi. Honduras'ta El Salvador ordusunun dört birliği, Honduras'lı askerler ve Somoza yanlıları 110 ABD'li uzman tarafından eğitiliyor. Karşı devrimci, sınır bölgesindeki köylere sürekli saldırıda bulunuyor. Şimdi, Honduras ordusu alarm durumunda.

● Nikaragua'nın, ordusu buhinmayan güney komşusu Kostarika'da, bugün yine ABD sayesinde 5 bin kişilik polis örgütü Nikaragua'ya karşı harekete geçirilmiş durumda.

● ABD Nikaragua için ve çevresindeki karşı-devrimcilerin sayısını 15 bin kişiye çıkarmayı hedefliyor.

● ABD Nikaragua-Honduras sınırına geçitmiş günlerde yeni iki ABD birliği yerleştirdi.

● Ve ABD, gerekliğinde kendi birlikle birlikte Nikaragua üstüne gönderilebilir. Yeküden sözü geçen Goldwater, "Ben ABD Başkanı olsaydım, Orta Amerika'yı kurtarmak için gerekliğinde kendi birliklerimizi, uçaklarımızı, ordumuzu gönderirdim" diyor.

● Geçitmiş günlerde Nikaragua sınır bölgesine Honduras'tan yapılan saldırılarda çok kişi öldü. Karşı-devrimci güçler önce Nikaragua'nın kuzeyini ele geçirip, buradan başkent Managua'yı düşürme planlarına yoğun olarak başkent 160 km yakınına kadar geldiler.

● Ancak, evdeki hesap çarşıya pek uymadı. Sandinistler, Nisan başında bu saldırıyı püskürttükleri gibi, saldırılarından yüzlerini tersisiz hale getirdi.

● Bu arada El Salvador'daki FMLN örgütü diktatörünün halka ve komşu Nikaragua'ya saldırı planlarını karşı başanları sürmekte. Ülkenin üçte bir'i FMLN'in kontrolü altında. Kurumların bölgelerde halk konsyeleri kuruluyor. ABD Orta Amerika'daki hedefleri uygun olarak, 1979-

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 10 29 Temmuz 1983

Shultz'un "Hürriyet savaşçısı arkadaşları"

Filiz KARDAM

Temmuz ayı başında Pakistan'a giden ABD Dışişleri Bakanı Shultz bir Afgan karşı-devrimci kampına da ziyaret etti. Gerillalar, kendilerini sonuna dek destekleyeceklerini söyleyen Shultz onlara "hürriyet savaşçıları arkadaşları" diye hitap etti. Kıvrır bu "hürriyet savaşçıları", ya da Türkiye başınıda genellikle adlandırıldıkları biçimyle "İslam mahçilleri"? Hürriyet için nasıl savaşıyorlar?

Kısaca bunlardan birkaçının yaşam öykülerine bakalım.

Çetecilerin en ünlülerinden Gulbuddin Hekmatyar, asker okulaan homoseksüel faaliyetleri nedeniyle ihraç edilmiş bir kişi. Daha sonra Müslüman Kardeşler isimli terör örgütüne katılıyor. 1970'lerde bir üniversite öğrencisini katlettiği için hapse atılan Hekmatyar, 1972'de gizli ilişkileri sayesinde tahliye ediyor. 1973'den sonra da Peshavar'a giderek ABD tarafından örgütlenen çetelere katılıyor.

Bir diğer "mücahit" Ahmad Gila-ni, Afganistan'da, başmıszıktan yana hareketleri bastırmakla İngiliz sömürgecilere yardımcı olduğu bilinir. Gilani, Batı Avrupa ülkelerinde kurduğu iyi ilişkiler sayesinde iş hayatına atılıyor; ülkenin tek motorlu araçlar şirketini kuruyor. Nisan Devrim'i den sonra Afganistan'daki komünümü ve etkisini yitirince, Washington'a giderek üst düzeyde yetkililerle yaptığı konuşmalarda onlardan yardım sağlamaya çalışıyor. Daha sonra Suudi Arabistan petrol klanlarından da sağladığı desteklere yardım ediyor.

yakmayla dek bir dizi terör eylemi. Karşı devrimcilerin şimdiye kadar en az 150 öğretmen öldürdükleri 1812 okul yakıtları, tarım alanları bir buçuk milyon, eğitim alanında ise bir milyar Afgan lirası değerinde zarar verdikleri de bir gerçek.

İşte Shultz'un "özgürlük savaşçısı arkadaşları" faaliyetleri. Güney Amerika'da faşist cuntaların arkasında yeralan, El Salvador'da diktatörlüğün-özel askeri birliklerini eğiten Nikaragua'ya karşı saldırı planları yapan, ırkçı Güney Afrika rejimini destekleyen ABD, Afganistan'da geri kalmışlığını, cehaletin kökünü kazımayla çalışan, ülkeyi Ortadoğu karantınlından kurtarmaya uğraşan, bölgede barışçıl ve bağlan-tısz bir politika sürdüremekten yana olan Babrak Karmal hükümetini destekleyecek değil kuskusuz.

ABD'nin Afganistan'ın içişlerine filen kanşmaya başlaması 1970'lerin ilk yarısına uzanıyor. Nisan Devrim'i den sonra ise Pakistan'ın Peshavar bölgesinde, ABD, Mısır ve Pakistan askeri uzmanlarını yetiştir-diği silah karşı-devrimcilerin sayısı 100 bin aşı. Bütün bunlar olurken NATO ülkelerinden hiçbir tepki gelmedi. Ancak Afganistan hükümeti-nin, Sovyetler Birliği ile aralarındaki işbirliği anlaşmasında dayanarak, Sovyet birliklerinden yardım istemesi, Sovyetler Birliği'nin de hem devrim hükümetine yardımcı olmak hem de Güney sınırının güvenliğini korumak amacıyla geçici olarak askeri birliklerini Afganistan'a göndermesi, emperyalizmin basın-ya-yın organlarında büyük vavava-

larak ıssızlık oranı yüzde 14'e indirildi. Devrim hükümeti için bin sağlık merkezinin yapımı başlatıldı. Halk ekonomisine 421 milyon dolarlık yatırım yapıldı. 1980'de 95 bin genç, köylere dağlara okuma-yazma seferberliğini başlattı. Ve üç yıl gibi kısa bir sürede okuma-yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 12,9'a düşürüldü. Böylece, Nikaragua'da okuma-yazma bilmeyenlerin oranı, ABD'den bile daha aşağı bir noktaya indirildi. Şimdi Nikaragua devrim hükümeti yoksul köylülüğü toprak sahibi yapmak amacıyla toprak reformu yapmanın hazırlıkları içinde.

ABD ne istiyor?

Ancak, Reagan'ın danışmanlarından birisinin de dediği gibi, "Nikaragua'daki devrim hükümetinin devrilmesinin yolu, ülkedeki ekonomik sorunların tekrar büyümesinden geçmekteydi". O yüzden de ABD, Nikaragua'ya karşı planladığı askeri müdahalelerin yanında, ülke ekonomisini felce uğratmayı hedefledi: Ekonomik boykot uyguladı. Nikaragua'dan şeker satımını durdurdu. 1979'da ve 1980'de verilmesi gereken kredileri kesti. Uluslararası finans kuruluşlarının kredi vermesini önledi. Ve en önemlisi de, ülkeyi sürekli askersel abluka altında tutarak, Nikaragua hükümetinin sosyal harcamalarını kısıp, tüm parayı silaha yatırmasını hedefledi. Nitekim, savunma için silaha harcanan paranın ülke ekonomisindeki olumsuz etkileri bilimeye başladı. Örneğin, yaşamsal önem olan toprak reformunun yapılması gecikiyor, sağlık ve eğitim programlarında kısıtlamalara gidilme zorunda kalınıyor.

Reagan'ın hedefi: Orta Amerika

Reagan'ın hedefi ise yalnız Nikaragua ile sınırlı değil. Orta Amerika'ya ilişkin hedefi çok geniş boyuttu. Sandinist hükümeti devirmek ve kukla bir hükümeti iğbana getirmek, El Salvador'daki halk hareketinin savasını emmek ve buraya ABD'nin çıkarlarına hizmet eden "istikrar" bir hükümet getirmek. Orta Amerika'ya ilişkin plan, ABD'nin gözünde diğer gibi batı sosyalist Küba'yı da kapsıyor elbet. Bugün ABD Senatosu'ndaki Gizli Servis Komisyonu'nun genel Goldwater başkan ne der. "Küba tüm Karibik'te istiklâli elde etme çabalarını ve Güney Amerika'daki dostlarını Küba'laşmaya girişimlerini sürdürürse, Kü-

istikarısız" sağlamlası için bir yıl sonu sonu sonunda CIA'ye ABD bütçesinden 31 milyon dolar verildi.

■ Orta Amerika'da ABD üsleri ▲ Nikaragua'ya karadan saldırı ▲ Nikaragua'ya denizden saldırı

PAPANDREU'NUN ABD İLE ANLAŞMASINA YUNAN HALKI TEPKİ GÖSTERİYOR

ABD ve Yunanistan arasında, Yunanistan'daki ABD üslerine ilişkin olarak 15 Temmuz 1983 tarihinde bir anlaşma imzalandı. Anlaşmaya göre ülkedeki ABD üsleri 1990 yılına sökülcek. Papandreu'nun "ulusal güvenliğin" sözünden bir adım atarak nitelediği bu anlaşmaya karşı, geniş halk yığınlarından ve sol güçlerden büyük tepkiler geldi.

İki yıl önceki seçim konuşmalarında, iktidara geldikleri takdirde ABD üslerinin hemen sökülmesi konusunda Yunanistan halkına söz veren Papandreu'nun ABD'yle yaptığı bu anlaşmayı yetersiz bulan yığınlar ve sol güçler, yığınaltı protesto gösterilerinde bulundu.

Şili'de faşist diktatör Pinochet'e karşı eylemler artan ölçüde sürüyor. Ulusal Emek Komitesi'nin (CNT) çağrısıyla ilk ikisi 11 Mayıs ve 14 Haziran günleri yapılan "Ulusal Protesto Günleri"nden üçüncüsü 12 Temmuz günü yapıldı. Ulusal Protesto Günü'nde ülkede demokrasiye dönüşün gerçekleşmesi, özel olarak da son gösterilerde tutuklanmış bulunan CNT Başkanı Rodolfo Seguel'in ve 10 Temmuz günü tutuklanmış olan Hristiyan Demokrat Parti'nin üç yöneticisinin ve diğer tutukluların serbest bırakılmasını istemleri dile getirildi. Üçüncü Ulusal Protesto Günü'nde, diktatörün tüm baskılara ve polis saldırılarına rağmen önemli kazanımlar elde edildi. Diğer ülkelerden de gelen baskılar karşısında, Hristiyan Demokrat Parti Başkanı Veltes, parti yöneticisi ve CNT Başkanı Seguel serbest bırakıldı.

sonrasında Pakistan'a kaçış olan bir toprak ağası ve hali tüccarı. Rabbanî sadece Afgan gerillalarına değil, İran'daki karşı-devrimcilere de silah kaçırıyor. Bir başka toprak ağası "mücahit" ise M.Mohammed Nabi. Devrim sonrasında Peshavar'a kaçıp bir çete oluşturan Nabi, 1980'de BBC radyosunun kendisiyle yaptığı bir mülakatta, Sovyet yapısı silahları Mısır'dan ABD dolarlarıyla aldıklarını ve Afgan ceterlerini de kullandıklarını açıklıyor.

Bunlar sadece birkaçı. Türkiye Postası'nın önümüzdeki sayılarında Afganistan sorunu kapsamlı olarak ele aldığımızda bunlar gibi daha çok "mücahit" olduğunu göreceğiz. Sadece bu birkaç örnek bile, "İslam mücahitleri"nin basını çekenlerini, ne İslam dini, ne de yurt-severlikle ilgileri olmadığını göstermeye yeterli.

"Hürriyet savaş"ı dedikleri ise artık belgelerle kanıtlanmış olan, dini liderleri, köylüleri, askerleri, öğretmenleri öldürmekten, köylere soyunmaya, okulları, kooperatifleri

bile Afganistan'da "Sovyet işgali" yaygarasının ardındaki ikizlülüğü görmek için yeterli değil mi? Sözde politik çözümlen yana, gerçekte ise Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'ne karşı ilan edilmiş bir savaş sürdüren ABD'nin, Afganistan'ı sürekli bir gerilim noktası ve anti-Sovyetik propaganda kampanyasının bitmez tükenmez malzemesi olarak tutmak istediği açık. Öte yanda, emperyalizm, çok kısa ömürlü olacağı sandığı Afganistan Devrimi, üç ay önce 5. yılını doldurdu. Devrim hükümeti, gitgide daha geniş kitlelerin, köylülerin, din adamlarının güvenini ve desteğini kazanıyor. Sosyalist ülkeler ve dünya ilerici güçlerinin de yardımlarıyla Afganistan'da, son beş yıl içinde on yıllar boyunca alınamayan yul alındı. Bu koşullarda Shultz'un moral vermek üzere gerillaları kamplarında ziyaret etmesi, onları sonuna kadar destekleyeceğini söylemesi ve ABD'nin karşı-devrimcileri yardımını artırmaya boğuna değil.

3. Ulusal Protesto Günü'nde, önemli kazanımlar elde edildi...

Şili cuntası, demokrasi güçleri karşısında bir adım daha geriledi

Şili'de bu yılın Eylül'ünde onuncu yılını dolduracak olan diktatörlük, gitgide yatılınmaya başladı. Bunun ana nedeni, faşist yönetimin olağanüstü baskı yöntemlerine karşı ve ekonominin felce uğraması

Halkın protestosu ve diğer ülkelerden gelen baskılar karşısında Cuntanın serbest bırakmak istediği CNT başkanı Rodolfo Seguel

olması koşullarında halkın aktifleşmesi ve dünya ölüsünde rejime tepkinin artmasıdır.

Uluslararası tekellerle işbirliği içinde ülkedeki en gerici sermaye gruplarının temsilcisi olan Pinochet diktatörlüğün, ulusal ekonomiyi yıkıma sürükleyerek zenginlerin daha zengin yaptı, halkı daha da yoksullaştırdı. Batmakla olan şirketlerin borçları, devlet eyleyle halkın sırtına yığıldı.

Tüm bunların sonucu olarak Şili bugün, yansı bu yıl ödemesi gereken 18 milyar dolar dış borçla, kişi başına düşen dış borç açısından dünyada birinci. İstikrar oranı yüzde 40, Şili halkının yüzde bir kesimi yoksulluk içinde. Ulusal gelir, bir önceki yılla onula yüzde 14 geriledi. Bir yıl içinde irtifaflık bir işletme iflas etti. Sendikaların besinaba göre, enflasyon asgari ücreti yarıyarıya düşürdü.

195 bin emekçinin kazanılmış hakları gaspediliyor

Tekelci devlet kapitalizminde önemli bir adım daha

● Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na hazırlanan bir yasa tasarısıyla, tekelci devlet kapitalizmine yükselme; devletin ekonomik ve politik gücüyle tekelin gücünün içiçe geçmesi, kaynaşması yolunda önemli bir adım daha atılmak isteniyor...

Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na hazırlanan bir yasa tasarısıyla, Tekelci Devlet Kapitalizmine (TDK) yükselme; devletin ekonomik ve politik gücüyle tekelin gücünün içiçe geçmesi, kaynaşması yolunda önemli bir adım daha atılmak istenmektedir.

Ulusu kabinesinde görüşülmeye başlanan ilgili yasa tasarısına göre, 24 banka ve sigortaya ait vakıf ve yardımlaşma sandıkları tüm mal varlıklarıyla birlikte Sosyal Sigortalar Kurumu'na (SSK) devredilecektir. Böylece, bu kuruluşların 280 milyar liralık mal varlıkları, 24 banka ve sigorta şirketiyle pek çok sanayi kuruluşunun ortaklık paylarının (hisse senedi) önemli bir miktarı, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun mülkiyeti-ne geçecek.

İş Bankası kimin eline geçiyor

Cuntadan önce İş Bankası'nın ve bankanın kontrolü altında bulunan 71 büyük işletmenin mülkiyetinin yüzde 25 hissesi özel kişilere, yüzde 39'u CHP ve Türk Dil Kurumu'na ve geri kalan yüzde 36'sı ile Türkiye İş Bankası Çalışanları Vakfı'na aitti. Cunta, CHP ve Türk Dil Kurumu'nun hisselerini hazineye devredince, İş Bankası'nın ve bankanın kontrolündeki işletmelerin yüzde 39 hissesi devletin eline geçti.

Yeni hazırlanan yasa tasarısı, İş Bankası'nın mülkiyetine geçecek ve böylece, İş Bankası'nın ve bağlı kuruluşların ortaklık paylarının yüzde 39'u devlete, yüzde 36'sı SSK'ya ve yüzde 25'i de özel kişilere ait olacak.

Cuntanın CHP'nin ve TDK'nun hisselerini devletleştirme operasyonu ve yeni hazırlanan tasarıyla, İş Bankası ve bağlı kuruluşların yapısında, bunların kontrol eden güçlerin niteliğinde, yönetim mekanizmalarında önemli değişiklikler ortaya çıkacak ve 12 Eylül öncesi dönemde, hükümetlerin niteliğine bağlı olarak zaman zaman görülen belirsizlikler ortadan kaldırılacaktır.

İlk olarak, bu yasayla İş Bankası ve bağlı kuruluşların yüzde 36'lık ortaklık payı, hiçbir bedel ödenmaksızın banka çalışanlarının elinden alınarak ve SSK'ya devredilecektir. Böylece İş Bankası ve ona bağlı 71 büyük işletmenin yönetimi ve kontrolü, devlet desteğinde tekelin eline geçmekte ve SSK'nın yapısından ötürü devlete oranla tekelilerin kontrol gücü daha da ağır basmaktadır.

Bilindiği gibi, SSK bir kamu kuruluşu görünümünde olmasına karşılık, pratik olarak tekelilerin kontrolünde olan bir kuruluştur. Çünkü, SSK'nın kuruluş yasasına göre, bu kurumun yönetimi hükümet, Türkiye İyveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Türk-İl temsilcilerinden oluşan üçlü bir yapıdan meydana gelmektedir. Ve pratik olarak, hükümet ve TİSK'in yönetimi demek olan bu yapı, sonuçta SSK'yı tekelilere bağlı bir kuruluş durumuna getirmektedir. Bu bağlamda, diktatörlük koşullarında ve cuntanın öngördüğü "göstermelik" "demokratik" ortamda, eskiye oranla çok daha güçlü bir görünüm kazanı.

Kaldı ki, SSK 12 Eylül öncesinde bile iki nedenle, sürekli tekelilerin arpağı olarak işlev gördü. Birincisi, sermaye sınıfı SSK'ya ödemesi gereken "iyveren primleri"nin önemli bir bölümünü sürekli öde-

● İlgili tasarı yasalastığı takdirde, İş Bankası'yla birlikte ekonominin her alanına kök salmış bulunan ve her biri tekel olan 71 adet büyük işletme, devletin desteğinde ve onunla kaynaşarak tekelci sermayenin kontrolüne geçmiş olacak...

Hazırlanan bu yasa gereğince Koç, Sabancı, Çukurova Holding gibi önde gelen büyük holdinglerin kontrolünde olan özel bankalarla (Akbank, Türk Ticaret Bankası, Garanti Bankası, Yapı ve Kredi Bankası) ve kimi devlet bankaları (Vakıflar Bankası ve TÖBANK) çalışanlarının sahip oldukları ortaklık payları da, hiçbir bedel ödenmaksızın SSK'ya devredilecek. Böylece, yalnızca ilgili bankaların değil, onlara bağlı işletmelerin yüzde 15-39 arasında değişen ortaklık payları, vakıf-yardımlaşma sandıklarının (banka çalışanlarının) mülkiyetinden alınarak SSK'nın mülkiyeti-ne geçilecek.

195 bin emekçinin kazanılmış hakları gaspediliyor

Yukarıda anlatılanlar, çıkartılmak istenen ilgili yasanın amacının yalnızca bir yönünü göstermektedir. Ancak, bu yasayla, birincisi kadar önemli iki amaç daha gözlemlenmektedir. Birincisi, 24 banka ve sigortaya ait vakıf ve sandık SSK'ya devredilecek, bu banka ve sigorta şirketlerinde çalışan 195 bin emekçi çalışanın olan bu haklarını kaybetmektedirler.

● 195 bin emekçi ve emekli, çalıştıkları kuruluşların sosyal tesislerinden (konut ve tatil siteleri) yararlanabiliyorlardı. İlgili yasa, bu kazanımları ortadan kaldırmaktadır.

● Bu kurumlarda çalışanlar, maaşlarının yansırı, önemli miktarda aylık ikramiyesi, iki milyar lira dolayında emekli ikramiyesi ve çok ucuz faizle konut vs. kredisi alabiliyorlardı. İlgili yasa, bu kazanımların tümünü alıp götürmektedir.

● İkinci olarak, 195 bin emekçinin haklarının gaspedilmesi sonucu, her yıl onmilyarlarca lira emekçilerin cebinden alınarak, Koç, Sabancı ve Çukurova Holding patronlarının kasasına aktarılabilecek.

● Sözgelimi, Sabancı Holding'in kontrolünde olan Akbank'ın yüzde 15 hissesi, Akbank Çalışanları Emekli Sandığı'ndan alınıp SSK'ya devredilecek, Sabancı Holding patronları yalnızca çalışanların ortaklığından kurtulacak, devlette içiçe geçme yolunda bir adım daha atılmak kalmayacak; aynı zamanda banka çalışanlarına aylık ikramiye, emekli ikramiyesi, sosyal tesis giderleri yapmak "kılıfı"inden kurtulacak ve her yıl bir kaç milyar lira daha ceblerine indirimsi olacak.

Savcılık 35 banka yöneticisi hakkında suç duyurusunda bulundu

● Suç duyurusu bulunanlar arasında Koç Holding, Sabancı Holding ve Çukurova Holding'in bankaları da yer alıyor.

İstanbul Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi Savcılığı, 35 banka yöneticisi hakkında, yasalara aykırı hareket ettikleri, sahte teftiş fişi düzenledikleri, çeşitli alacaklar ve denklemlerde tahriyat yaptıkları gerekçeyle, suç duyurusunda bulundu ve ilgili kişiler hakkında kovuşturma açılmasını istedi.

Milliyet Gazetesi'nin 1 Temmuz 1983 tarihli sayısında yer alan habere göre, haklarında suç duyurusu bulunan bankalar arasında, Koç'un Garanti Bankası, Sabancı'nın Akbank'ı, Çukurova Holding'in Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası, Pamukbank'ın yansırı, öteki önde gelen büyük holdinglere ait bankaların hemen tümü yer almaktadır.

Sözgelimi Türk Ticaret Bankası Osmanlı Bankası, Türkiye İmar Bankası, İstanbul Bankası, Yapı ve Kredi Bankası hakkında da, İstanbul Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi Savcılığı tarafından suç duyurusunda bulunuldu ve ilgili bankalar hakkında kovuşturma açılması istendi.

Batık bankerlerin gerisinde büyük holdingler var

Paralar Çukurova Holding'in kasasına uçtu

● Görünüşte, hiçbir holdinge

SADIK ŞİDE

Tekeli sermayenin işçi sınıfı içindeki ağırlığı

ri'nin öneisi bir bölümünü sürekli öde-
mek ve bu kuruluşu ait milyarlarca lira ya-
lırdır tekeller tarafından kullanıldı. İkinci-
si, SSK'nın on milyarlarca lirası, yine ya-
lırdır yüzde 3 gibi komik bir faiz oranıyla
özel bankaların kasasında tutulmakta ve
böylece, banka sahipleri holdinglerin kredi
gerekleri sudan ucuza bir kaynaktan karşı-
lanmıştır.

Arpalığın en büyüğü İş Bankası ve 71 büyük şirket

İlgili tasarı yasalaştığı takdirde, İş Ban-
kası'yla birlikte şu 71 büyük işletme, dev-
letin desteğinde ve onunla yarışarak tek-
kellerin kontrolüne geçmiş olacak:

Unilever Yağ Sanayii, Tuborg A.Ş., 3
çimento fabrikası, Paşabağçe dahil 9 adet
cam sanayi kuruluşu, 8 adet tekstil fabrika-
sı, Prelli lastik fabrikasının yanı sıra 6 adet
kimya sanayi kuruluşu, 11 adet maden-
kimya sanayi kuruluşu, Tofaş'ın yanı sıra
4 adet elektrik ve motor kuruluşu, 3 turizm
işletmesi, 4 banka, 4 sigorta şirketi, 8 ticar-
et şirketi venihayet kuruluş halindeki 7 şir-
ket...

İŞÇİ ŞİRKETLERİ İFLASIN EŞİĞİNDE

- **Transtürk Holding'e bir kalemde 28,5 milyar veren devlet, 235 işçi şirketini kurtarmak için gereken 25 milyar lirayı "bulamıyor"...**

Transtürk Holding'e bir kalemde 28,5 milyar lira sağlayan devlet, daha az parayla kurtarılabilecek olan yüzbinlerce ortaşah işçi şirketlerini, birçokpuk yılı aşkın bir süredir oymaktadırlar. Nitekim, Devlet Sanayi İşçi Yatırım Banka-
sını (DESYAB) 5 Temmuz 1983 tarihinde yaptığı açıklamaya göre, şu an zor
durumunda bulunan 450 bin ortaşah sahip 235 işçi şirketini kurtarmak için, 25 mil-
yar lira yetecek.

Bilindiği gibi, para sıkıntısı, yüksek faiz uygulamaları ve pazar darlığı gibi
nedenlerle binlerce orta ve küçük bir işletmenin yanı sıra, işçi şirketlerini de
birkaç yıldır sarsan ekonomik bunalım, bunlardan çok çoğunun iflas etmesiyle
sonuçlandı. Nitekim, yalnızca son iki yıl içinde 5,490 irili-ufaklı şirket iflas
ederek kepenklerini indirime zorunda kaldı.

İşçi şirketlerinin son duruma düşmesi karşısında, hükümet ve Maliye Bakanlı-
ğı 1981 yılı başından bu yana, sürekli olarak "işçi şirketlerinin kurtulacağını
ve bu amaçla çalışmalar yapıldığını" söyleyiş durdular. Ancak, bugüne kadar
en küçük bir adım atılmadı. Sözgelimi, Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu,
Ocak ayında Bolu'da yapılan İşçi Şirketleri Semineri'nde bu şirketlerin kurtarıl-
acağı konusunda teminat veriyor ve bu amaçla DESYAB'ın sermayesinin 25
milyar lirası akancağına söyleyordü.

"Kurtarma" adı altında, devlet bütçesinden büyüklerce onmilyarlarca lira aktarı-
lırken, devlet kasasının bir kuruş almayan işçi şirketleri, bir batımayış
sürdüremektedirler. Sözgelimi, işçi şirketlerinin en büyüklerinden olan 17 bin ortak-
lı İşkur, 1,135 ortaklı Aykım, 850 ortaklı Dokuman ve 800 ortaklı Türkmen
Kadife Temmuz ayının ikinci haftasında iflas ederek kepenkleri indirdiler.

● **Görünüşte hiçbir holdingle ilişkisi olmayan Anadolu Menkul Değerler adlı bankerlik firmasının karanlık ilişkiler ağı "danışıklı" batışı ve Çukurova Holding'in bir paravana kuruluşu olduğu geçtiğimiz haftalarda ortaya çıktı...**

"24 Ocak Kararları'nın şu ünlü "yüksek
faiz politikası" sonucu, mantar gibi biten
bankerlik kuruluşlarından birisi de, Ana-
dolu Menkul Değerler Yatırım ve Finans-
man adlı kuruluştur. Bu kuruluş, yüksek
faizle yurttaşlardan para toplanının yanı-
nda, dış yatırımlarıyla da ilgilenmektedir.

"Ne yazık ki" bu bankerlik şirketi de, öte-
kiler gibi iflas bayrağını çekivermiştir. Ana-
dolu Menkul Değerler'in batış tarihi, Ma-
heme kayıtlarına göre 20 Ocak 1982'dir.

Görünüşte hiç bir holdingle ilişkisi ol-
mayan bu bankerlik firmasının, olma-
lı ilişkiler ağı, "danışıklı" batışı ve Çukuro-
va Holding'in bir paravana kuruluşu oldu-
ğu, geçtiğimiz haftalarda bir rastlantı sonu-
cu ortaya çıktı.

Bankerlik kuruluşunun hesaplarını in-
celeyen Maliye Bakanlığı mensubu bir bü-
rokrat, bu kuruluşla Çukurova Holding'e
ait Uluslararası Endüstri Bankası arasında
karanlık ilişkiler bulunduğunu farkededi.
Ve bu Maliye Bakanlığının görevlisi, Genel
Müdürlik'ünü Turgut Özal'ın Anavatan
Partisi'nin kurucularından Erol Aksoy'un
yaptığı Uluslararası Endüstri Bankası'nın
hesaplarını incelemeye koyuldu.

Ortaya şu gerçek çıkar: Çukurova En-
düstiri Bankası, görünüşte "müstems" olan
Anadolu Menkul Değerler adlı bankerlik
kuruluşuna atacak eli ve onun adına
Merkez Bankası'ndan ihraçat kredileri ala-
rı. Ama aldığı kredileri ilgilili bankerlik ku-
ruluşuna ödemek ve sahte fişler düzenleye-
rek bu paraları ödemem gibi gösterir. Ana-
dolu Menkul Değerler iflası" bayrağını ge-
çince de milyarlar Uluslararası Endüstri
Bankası'nın ve dolayısıyla Çukurova Hol-
ding'in kasasına iner.

Sözgelimi, Ankara 3. Asliye Ticaret
Mahkemesi 16 Mayıs 1983 gün 1983/133
esası sayılı kararlarıyla Uluslararası Endüstri
Bankası hakkında şuç duyurusunda bulun-
du. Ancak ilgilili mahkemenin kararında
benzeri pek çok sahte fişin ilgilili banka ta-
rafından düzenlendiği belirtilmiştir.

Uluslararası
Endüstri Ban-
kası tarafın-
dan 558 mil-
yon liralık
sahte ödenek
makbuzu dü-
zenlenerek, il-
gili para Ana-
dolu Menkul
Değerler'e
ödenmiş gibi
gösteriliyor.

Açıklanan belge şunu gösteriyor: Ulus-
lararası Endüstri Bankası, ilgilili bankerlik
kuruluşu adına Merkez Bankası'ndan 558
milyon lira kredi alıyor. Ancak, bu para
Anadolu Menkul Değerler adlı bankerlik
kuruluşuna ödenmiştir. Ama, 28 Aralık
1981 tarihinde sahte bir fiş düzenlenerek
558 milyon lira ödenmiş gibi gösteriliyor.
Ve böylece bir kalemde yarım milyar liranın
üzerinde bir para, Çukurova Holding
patronlarının cebine iniyor.

Dahası var. İlgili Bakanlık görevlisinin
yaptığı araştırma, Anadolu Menkul Değer-
leri adlı bankerlik kuruluşunun "başı" ba-
ısıyla birlikte, yurttaşlardan topladığı pa-
raların da, Çukurova Holding'in kasasına
aktığını gösteriyor.

Ancak, mahkeme şu duyurusunda bu-
lundu da ne oldu? Aradan tam-tamamına
ikiyüzyük ay geçti. Ama ilgilili banka hak-
kında en küçük bir işlem yapılmadı, yapı-
lamadı...

İMF'nin yeni büyüğü: Büyüme hızını arttırırsanız kredi itibarınız azalı

İMF'nin Temmuz ayı başında yayımla-
dığı "Türkiye Raporu"nda, büyüme hızı-
nın arttırılması halinde Türkiye'nin kredi
itibarının azalacağı belirtilmiştir ve öntümde-
ki beş yıllık dönemde kalkınma hızının
yüzde 4 dolaylarında seyretmesi istendi.
Dışarıta dayalı ilimli büyüme politika-
sının sürdürülmesi isteyen IMF, Türk pa-
rasının değeri ve devletin yatırımlarını
konusunda da yeni direktifler verdi.

24 Ocak 1980'den bu yana sürdürülen
ekonomi politikalarının devam etmeme-
sinin belirtilirdi raporda, Türk parasının sü-
rekli devaliasiyona tabi tutulması ve devlet
yatırımlarının yalnızca dış yatırımlarıyla
sınırlı kalması istendi. IMF raporunda,
Türkiye'nin gelecek dönem politikalarıyla
ilgili önemli bir konunun da sermaye girişi
olduğu belirtilerek, yabancı sermayeye
yeni kolaylıklar sağlanmasının gereklili-
ği de vurgulandı.

Öte yandan kısa adı OECD olan Eko-
nomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
büyümesinde, Türkiye Konsorsiyum
1983 yılında Türkiye ekonomisinin bü-
yüme hızının yavaşlayacağını savundu.
1981 yılında yüzde 4,1 oranında, 1982
yılında ise 4,6 oranında büyüme hızları-
na ulaşan Türkiye, OECD'ye göre
1983'de yüzde 3,8 dolayında büyüyebi-
lecekti. Bilindiği gibi, Türkiye'nin 1983 yılı
büyüme hedefi, yüzde 4,8 düzeyindedir.

OECD Türkiye Konsorsiyumu, büyü-
me hızında yavaşlama olacağı yolundaki
tahminini, dışarıtında öngörülen yüzde
14,9'luk artış hedefine ulaşamayacağı
ve yüzde 4,5'luk bir gelişmeye yetinile-
ceği varsayımına dayandırıyor. Dışarıtında
artışın program hedefinin gerisinde kal-
masıyla dışarıtında da yüzde 4'lük bir art-
ışla yetinileceğini savunan Konsorsiy-
um, ödemeler dengesinin büyüme hızı-
nı olumsuz etkileyeceğini savundu.

Tekelci sermayenin bir isteği daha yerine getirildi

KİT'ler özel sektörün arpalığı oluyor

- Yeni kararnameye göre, KİT'ler hazine ve Merkez Bankası kaynaklarından yararlanamayacak...
- Yeni düzenlemeye göre, mülkiyetinin tamamı ya da yarısından çoğu devlete ait olan KİT'ler, özel sektöre devredilebilecek...

Kamu İktisadi Teşekkülleri (KİT) diye adlandırılan ve mülkiyetinin tamamı ya da yarısından çoğu devlete ait olan işletmelerle ilgili olarak yeni bir Bakanlar Kurulu kararnameyi yayımlanarak, bu kuruluşlara ilişkin esaslar yeniden belirlendi. Böylece, KİT'lerin yeniden düzenlenmesiyle ilgili olarak yıllardır süregelen tartışma noktalandı ve sorunun tekelci sermayenin istemi doğrultusunda çözülmesinin hukuki temelleri atılmış oldu.

Bu yeni düzenlemeye göre, mülkiyetinin tamamı ya da yarısından çoğu devlete ait

olan KİT'ler, özel sektöre devredilebilecek. KİT'lere ilişkin yeni kararnamenin 15-5. maddesine göre, mülkiyetinin tümü devletin olan bir KİT kuruluşunun ortaklık payının yüzde 50'sine kadar olan bölümü, Bakanlar Kurulu kararıyla özel kesime aktarılacaktır.

Bu madde hükmünü tam tersinden okursak, mülkiyetinin yüzde 100'ü devlete ait olan bir işletmenin ortaklık payının, en çok yarısından özel sektöre devredilebileceği anlaşılmaktadır. Oysa bu yargı gerçek değildir. Bakanlar Kurulu ilgili ka-

rarnameyi hazırlarken bir cambazlık yapmış ve muhtemel tepkileri önlemek amacıyla KİT'lerin en çok yarısından özel sektöre devredilebileceği izlenimini uyandırmıştı.

Ne var ki, kararnamenin 37-2. maddesine göre, KİT'lerin sermayesinin yüzde 100'ünden daha azına devletin sahip olduğu işletmelerin mülkiyetinin tamamı Bakanlar Kurulu kararıyla özel sektöre devredilebilecektir. Açıkçası, sermayesinin tamamı devlete ait olan bir işletmenin tümünün özel kesime devredilebilmesi için, bir değişik; iki Bakanlar Kurulu kararı gerekecektir.

KİT'lerin hazine yardımı kesiliyor

Yeni düzenleme ile getirilen temel esaslardan birisini de, KİT'lerin örgüt yapışında yapılması düşünülen değişiklikler oluşturmaktadır. Kararnameye göre, KİT'lerin her biri bağımsız şirket durumu getirilecek ve hâzinenin sermaye payı da kuruluşlara devredilecektir.

Bu durumda KİT'ler, ayrı bir statüye kavuşturulacak ve bu kuruluşlar, büyük ölçüde devlet işletmesi olma özelliğini yitireceklerdir. Ve ası önemlisi, bu yeni örgütlenmenin zorunlu sonucu olarak, bundan böyle hiç bir KİT kuruluşu devlet bütçesinden ve Merkez Bankası kaynaklarından yardım isteyemeyecektir.

Yeni ilgili kararnameye göre, KİT'lerin kamu yararına çalışma özellikleri tümüyle ortadan kaldırılmakta, bu kuruluşların ürettiği mal ve hizmetlerin fiyatlarının belirlenmesinde, karlılık esası getirilmektedir. Nitekim, kararname gereği, eskiden Bakanlar Kurulu'na saptanan KİT ürünlerinin fiyatları, bundan böyle aynen özel tekelcilerde olduğu gibi, bu kuruluşların yöneticileri tarafından serbestçe belirlenebilecektir.

Tekellerin istekleri

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Misak-ı Milli'den Körfeze

Türkiye kapitalizmini Tekelci Devlet Kapitalizmine (TDK) taşırmadık, cuntanın ölüme koyduğu programı temel taşlarından birisidir. Bu yönlü engelleri temizlemek, direnc noktalarını kırmak, 12 Eylül modelinin ve "24 Ocak Kararları'nın adı konulması esas hedefidir.

TDK, tekelcilerle devletin ekonomik ve politik gücünün içiçe geçmesi, kaynaşması demek... 12 Eylül'den bu yana, bu alanda epeyce yol alındı. Engellerden birçoğu temizlendi, direnc noktalarından bir bölümü kırıldı. Şimdi ise, cunta eskiye oranla bu yolda çok daha önemli ve çok daha tehlikeli adımlar atmaya başladı.

12 Eylül'den beri bu yolda atılan adımlar açık ve ortada. Silah zoruyla, toplumun gelir dengeleri altüst edildi. Bir avuç yerli-yabancı finans-kapital çetesinin dışında kalan sınıf ve katmanlar soyup soğana çevrildi. Ekonomik temelde, devlet-yerli finans kapital-Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) ve çokuluslu tekelciler dörtülsü arasında karşılıklı ortaklıklar, içiçe geçmeler, kaynaşmalar hız kazandı...

Devlet organlarında, eğitim kurumlarında ve devletin ekonomik işletmelerinde çalışan tüm demokrat, ilerici ve yurtsever kişilerin işlerine son verildi. Bütün kumanda kulelerine, tekelci sermayenin has adamları getirildi.

Anayasa'dan bilmem ne yasasına kadar hemen her şey yeniden düzenlenerek, bir gidim demokrasiye bile olanak tanımayan bir devlet yapısının hukuksal yanı büyük ölçüde tamamlandı. Cuntanın şimdi yaptığı hazırlık ise, böylesi bir yapının yönetimini üslenenlece siyasal kuruluşun ve hükümetin oluşumunu sağlamaktır; ama, ilerici hiçbir birisini elinden kaçırmamaktır.

Bu uygulamalar, TDK'ya tirmanma eğiliminin güçlü ve somut adımları... Şimdi bunlara yenileri, çok daha tehlikelileri eklenmek üzere. Son üç-dört aylık dönemde, bunların hazırlıkları yapıldı, temelleri atıldı...

KİT'lerle ilgili yeni düzenleme, 24 banka ve sigorta şirketine ait sandık ve vakfın SSK'ya devredilmesine ilişkin yasa taslağı ve Bankalar Yasası, TDK'ya uzanan zincirin ama halkalarından bazıları...

Bunun yanında, ABD tekelcileriyle yerli finans-kapital, Pentagon, devlet ve OYAK beşlisinin yeni girişimleri var. Birincisi, uçak sanayi olmak üzere Türkiye'de yeni savaş endüstrisi başlatırmak ve böylece, ekonomiyi daha da militaristileştirmek...

İkincisi, yine ABD tekelcileriyle birlikte tarım ve tarıma dayalı sanayi kollarında yatırıma gitmek. Ve buradan, Ortadoğu ülkelerine ve Körfez Bölgesi'ne açılmak...

TDK doğrultusunda varlıklar ve varlıklar istenen bu hedeflerin, sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamda, dış politika da bir tek anlamı var: Geriçelik, yayılmacılık, macera ve Türkiye halkıyla birlikte bölge halklarını ateşe atmak...TDK, bir avuç finans-kapital çetesi her şey, on milyonlarca emekçi işe hiç bir şey demek...TDK, her şey emperyalizm için, her şey Pentagon için demek...

Basında bir süredir "24 Ocak Kararları" konusunda yoğun bir tartışma sürmektedir. Tartışmacılar, tekelci sermayenin has adamları Turgut Özal ve Adnan Baser Kafoğlu. Onlar yığınların ocağını söndüren, yığınları işsizlik, pahalılık ve yoksulluk getiren şu ünlü "24 Ocak Kararları"nın mimarlığını birbirleriyle paylaşıyorlar.

Devlet Transtürk Holding'i "kurtardı"

● Devlet, "sıkıntıya" düşen Transtürk Holding'e 28,5 milyar lira kolaylık sağladı ve böylece, ilgili holding "kurtarılmış" oldu...

Koç'un "Asil Çelik" adlı işletmesine 20 milyar, Kozanoğlu-Cavuşoğlu'nun Hisarbank'ı ile Has-Holding'in İstanbul Bankası'na 50 milyar lira vererek devlet "kurtaran" devlet, "sıkıntıya" düşen Transtürk Holding'e de 28,5 milyar lira kolaylık sağladı ve böylece, ilgili holding "kurtarılmış" oldu.

İçinde bulunduğumuz ayın başında, Transtürk yetkilileri Mefai Bakanlı'nı basıyarak, sahibi oldukları Meban bankası kuruluşunun "sarsıntı" geçirdiğini söylerler ve yardım talebinde bulunurlar. Transtürk Holding yetkilileri, vadesi gelişmiş büyük bankalar olan 25 milyar liralık borcun eretilemesini ve bir miktar da "taze para" verilmesini isterler.

Bu istekten hemen bir kaç gün sonra, 9 Temmuz 1983 tarihinde, Mefai Bakan'ın başkanlığında bir toplantı yapılır ve iki saat gibi kısa bir sürede, sorun çözülür ve Transtürk Holding kurtarılır. Süresi gelen 25 milyar liralık borç, beş yıl eritilir ve 3,5 milyar lira "taze para" bulunur. 10 Temmuz tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin yazdığına göre, ilgili toplantıda bu

"kurtarmaya" bazı itirazlar olur; ama, gerekli "her türlü ikna yolu" kulanılarak itirazlar ikna edilir.

Kuşkusuz Transtürk Holding'in neden "sıkıntı"ya düştüğü ve Meban'ın nasıl "sarsıntı" geçirdiği pek anlaşmaz. Çünkü Fuat Sürmen'in sahibi bulunduğu Transtürk Holding Türkiye'nin enle gönde büyük holdinglerinden birisidir. Transtürk Holding, bugün mülyetinde bulunduğunu 32 büyük şirkete (tekel) Türkiye'nin yedinci büyük holdingi durumundadır.

Fuat Sürmen'in holdingi, cunta döneminde, sanayi sermayesiyle banka sermayesinin içiçe geçmesi, kaynaşması yolunda da "ilişin" gelişmeler göstermiş bir kuruluştur. Sözgelimi, Transtürk Holding örneğin cuntasın desteğinde Koop-Koyp'un sahibi bulunduğu Bağbank'ı ele geçirdi. Ardından, Eczacıbaşı ve Çukurova Holding'e birlikte Yayı ve Kredi Bankası'nda imranda. Bu banka da ele geçirildi. Ve Transtürk Holding, aynı zamanda Türkiye'nin en büyük bankerlik kuruluşu olan Meban'ın da sahibidir.

Transtürk Holding'in "başarıları" bunlarla da kalmazdı. O aynı zamanda şu ünlü "duydam" patlamasıyla "gerekçektir" bir avuç holdingten birisidir. Nitekim, Transtürk Holding, 1982 yılında en çok dışardan bulunan on büyük holding arasında yedinci sırada yer almaktadır.

Tekellerin istedikleri karşılandı mı?

Bu yeni düzenleme ile, tekelci sermayenin yıllardır KÜT'ler üstüne önde sürdüğü şu taleplerin tümü yerine getirilebilecektir:

- Devlet işletmelerini tekelilerin içiçe geçmesi, kaynaşması daha da güçlendirilecektir.
- Devlete ait karlı işletmelerin tamamı tekelilere devredilebilecektir.
- Bugüne değin özel sektörün girmesinin yasak olduğu belli sanayi dallarına (devlet tekelinde olan kesimler) bundan böyle el atılabilecektir.
- KİT'lerin hazine ve Merkez Bankası kayıtlarından yararlanmasının önlenmesi sonucu, bu kaynaklar tekelilerin buyruğuna sunulabilecektir.
- Bazı sanayi kollarından devletin elini eteğinin çekilmesi sağlanacak ve devletin özel kesime rekabeti önleneyecektir.
- KİT'lerin hazine ve Merkez Bankası desteği ortadan kalktığında, devlete ait kuruluşlar, belli yünlemlerle tekeliler tarafından kolayca yutulabilecektir.

Anayasa madde 167: Devlet... kartelleşmeyi önler... Bu da Sabancı'nın plastik karteli

"Kısa boylu adam, purosundan derin bir nefes çektiikten sonra, sözsüz başı yasladığını bulmuş olmanın rahatlığıyla koltuğuna gömüldü. "Bakın garşarlar" dedi, Adanah şivesiyle. "Ben diyorum ki, bunun yüzünde inli ufaklı 15 firmayız. Bu pazar, bizim elimizde. Allahı şükürdenışiyor da. Artık kimse malını bez pıvala, kendri pıvala doldurmuyor. Dayanıklı olduğu için plastığe yöneldi."

...Sonra, alahla şükür ihracatımız daartıyorsa. Bunlar da plastik pıvalı istiyor. Şimdi ben diyorum ki, şu pazarda birbirimizi yemenin nelemi var. Gelelim biraraya, karalam bir satış şirketi. Böylece fiyatı da beraber belirleyelim. Alıcımız karşısına yekvücüpçahm."

Yakandaki sözler, Nökt Dergisi'nin 4-10 Temmuz 1983 tarihli sayısından aynen alındı. Sözün sahibi, Sabancı Holding'in baş patronu Sakıp Sabancı. Sabancı bu "et-kileyici" sözleri, 15 plastik şirketi bir araya getirdiği bir toplantıda söylüyor ve ilgili sanayicilerde "kartel" kurmanın nimetlerinden söz ediyordu.

Sonuçta, Sabancı herkesi "ikna" etti. Toplantıdan bir kaç gün sonra, 15 plastik pıvalı üreticisi firma Jütspekt A.Ş. adı altında bir pazarlama şirketi kurdu ve böylece, plastik sanayinde de yeni bir satış tekel (kartel) ortaya çıkmış oldu.

Jütspekt A.Ş. kuruluşu kurulmaz, ilk eylemini geçtiğimiz ay içinde gerçekleştirdi. Ve 60 lira olan plastik çuvalları fiyatı, 1983 Haziran'ından yüzde 33 oranında arttırılarak 80 liraya yükseltildi.

Jütspekt A.Ş.'nin kurumasıyla birlikte, artık alıcılar kartelden, birbirleriyle kıyaslayarak rekabet eden, fiyat karan, iyi mal ve hizmet vermeye çalışan 15 firma değil, bir satış tekel bulur olmuştur ve plastik pıvalı bu tekelin empoze ettiği fiyatlarla satın almak zorunda kalmıştır.

Üstelik bütün bunlar da, "serbest piyasa ekonomisi" nutuklarının atıldığı bir dönemde oluyordu...

Ayrıca, cunta Anayasası'nın 167. maddesinde de, aynen yukarı yazıyor: "Devlet, (...) piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler."

... Server Tanilli ile söyleşi... Server Tanilli ile söyleşi... Server Tanilli ile söyleşi...

Server Tanilli: "Ben kendi hesabıma sınıfının tarafını, ideolojisini seçmişim"

Çalışmalarına gelince... İnsan programı ne denli zengin ve yoğun olursa, öm. ünün de o kadar uzayacağına inandığımdan, uzun yıllar kapsayan bir programım var. Üzerinde yirmi yıldan beri çalıştığım, "Yüzyılların Gerçeği ve Mirası" adını verdiğim, 5 cilt kadar tutacak bir insanlık tarihinin ilk cildi yakınında Türkiye'de yayınlanacak. 1990'lara girerken bu beş cilt yayınlanmış olacak. 1990'lı yıllar, 2000'li yıllar, 2010'lu yıllar, 2020'li yılların programı da belli. O yıllar, 90 yaşımı süreceğim. 100 yaşımı bastığıma görmek isterim.

Türkiye Postası: Sayın Tanilli, faşist saldırıdan sonra ikinci kez yurt dışındasınız. O günlerden bu yana geçen dönemini kısaca özetleyebilir misiniz? Nelerle uğraşıyorsunuz? Gelecek için neler amaçlıyorsunuz?

Tanilli: 1978 yılındaki faşist saldırıdan sonra, uzun bir süre İngiltere, Almanya ve Sovyetler Birliği'nde tedavi gördükten sonra, 1980 yılı Ekim'inde yurda döndüm. İlk yaptığım şeylerden biri, "Uygurak Tarih"i - gözden geçirip - bastırmak oldu. Arkadan "Devlet ve Demokrasi"yi yazdım ve basıldı. "Devlet ve Demokrasi" bir yıl üç basım yapıldı. "Uygurak Tarih" ise bir kaç basımı çıktı arka arkaya; yasaklandı. 1981 yılında, Strasbourg Üniversitesi'nde

rengi olanı da, bu yasaklamanın YÖK'ce de benimsenip, üniversitelere tebliğ edilmesi ve onların da kabullenilebilmesi. YÖK'ün nasıl bir kuruluş olduğunu ve Üniversitelerin hangi noktalara kadar geriletiğinin göstergelerinden biri de bu olsa gerek.

O kitapları bana rahatsızlığın nedeni de şu herhalde: Kitap, gençlere tarihi ve çağımızı - becerebildiği oranda - çarpıtırmakta veriyor. Liselerde gençlerin gözlerinin önüne - yıllardan beri - sistemli bir "duman perdesi" çekildiği yetmezmiş gibi, şimdi bunu üniversitelerde de sürdürmeye karar vermiş bir rejimde bu kitabın yasaklanmasından daha doğal ne olabilir?

Önemli olan, bu onları gençlerin fark edebilmeleridir. Önemli olduğu yıllarda kurulacağına inandığım özerk, ilericilik ve demokratik üniversitelerin kuruluşunda gençlerin oynayacağı rol büyüktür.

Gençlik bu mücadeleye hazır olmalıdır. Türkiye Postası: İnsanlık adına geleceğin umudu musunuz sayın Tanilli? İnsanlık sizce nasıl bir gelecek bekliyor?

Tanilli: Elbette umutluyum. Az buçuk tarih yazalım bir kimse olarak konuşayım: Her çağda, geçmişin sahiplerinin yanısıra geleceğin de sahipleri olmuştur. Aralarındaki uzlaşmaz mücadelede de daima geleceğin sahipleri galip gelmiştir. İnsanlık, böyle ilerlemiştir. Tersi olsaydı, mağara döneminden kurtulamaz mümkün olmazdı. Aynı mücadele çağımızda da sürüyor: Bugün, kapitalizmle sosyalizmin arasındaki mücadele, geçmişin sürdürmek isteyenlerle geleceğin, daha aydınlar günlerin savunmasını yapan güçlerin mücadelesinde bir yerde. Daha önceki çağlarda olduğu gibi, çağımızdaki bu mücadele de sonunda, geleceğin sahipleri-nin, yani sosyalizmin zaferine sonuçlanacaktır. Bu zafer, yer yer gerekçelendirilmiş bir elini: revizyonizm, işçilerin çağın çağın toplumun

Tanilli kimdir?

Server Tanilli 1931'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde hukuk öğrenimini yaptı. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde Medeni Hukuk Kürsüsü'nde öğretim üyeliği yaşamına başladı. 1959'da hukuk doktoru oldu. 1962-63 yıllarında Paris Hukuk Fakültesi'nde doçentlik tezini başarıyla verdi ve gene İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Enas Teşkilat Hukuku Kürsüsü'ne atandı. İstanbul Hukuk Fakültesi'ndeki Anayasa öğretmeni olduğunun yanısıra Siyasal Bilimler Yüksekokulu ile İstanbul Tıbbi Güzel Sanatlar Akademisi'nde de "Uygurak Tarihi" okuttu. 7 Nisan 1978 günü faşistler tarafından vuruldu. Ölümcül yaralandı. Türkiye'de ve yurt dışında, tip bilimi, Server Tanilli'yi yaşamayı beğendi ancak kötürüm kalmıştı ve yaşamının geri kalanını tekerlekli iskemlelerinde tamamlamak zorunda. Evet! Tanilli bir tekerlekli iskemle üstüne kaldı. "Evet! Tanilli dimdik yükseliyor ayakta" sözünde ve başını sola eğmiş ömürdürünün, zallının, faşistlerin, namussuzların önünde... Şimdi Strasbourg Üniversitesi'nde, Türk Etüdleri Enstitüsü'nde "Çağdaş Türk Kültür Tarihi"ni okutuyor. Gene tekerlekli iskemlesinin üstünde ve gene dimdik ayakta...

yor, işçi sınıfına ve onun ideolojisine her türlü özgürlüğün yasaklandığı bir ortamda, eğerden sınıfların çeşitli kanatları arasında bir didişimle demokrasi adını veriyor ve dünyayı onay yerine koymaya kalkıyor. Ne çağdaş tarihini ya da bağlandığı ni söylediği bir dünyasıyla.

Aydın olmak ne kelime, bülüdü ahlak...

nız "batılaşmacı" buçuna çevrelerde rastlanmaz. Onun bir başka çeşidi, "sol" çevrelerde dolurur. "Diyalektik materyalizm"e inandığını söylediği ve gerçekten de inandığı halde, "metafizik" yöntemle düşünün ve etylene kalkın; çok daha başka koşullar başına ulaşmış ya da bu sosyalist devrimi kuru bir model olarak alıp, her türlü nesnel koşulları gözardı ederek, Türkiye'de de tıpatıp gerçekleştirmek iste-

Türkiye Postası: Siz bir bilim adamı-sınız sayın Tanilli. Ama demokrasi mücadelesinin dışına hiç düşmediniz; fildişi kuleye hiç çekilmediniz; az kaldı yaşamınızı yitiriyordunuz bu yüzden. Kendi aydınlatıcı örnekliğinden de hareketle, bilim-politika-ideoloji bağlantısını, bu konudaki görüşlerinizi bize açıklayabilir misiniz?

Tanilli: Dışında da örneklerini görüyorum; bizde ise adım başında rastladık üniversite çevrelerinde: "Bilim" in "politika" ve "ideoloji" ile ilgili olmadığını, bilim adamının bunlardan uzak durup, "nesnel" ve "tarafsız" olması gerektiğini söylüyorlar; sonra da kalkıp, derslerinde "iktisat bilimi" adına "kapitalizm" i savunup, "hukuk" adına da Marx ve Engels'ten yapılan çeviriler aleyhine bilimsel raporları yazıyorlar. Son üniversite tasfiyesinden sonra, üniversitelerimizin de kadar gerçek bilim adamı varsa atıp, geriyeye bir kaç kişi dışına da - kadar yeteneksiz ve şahitler varsa onları kaldırdından aynı şey bugün daha rahatlıkla yapıyorlardı - bir süre de yapmaya devam ediyorlar.

Adım başında rastladık üniversite çevrelerinde: "Bilim" in "politika" ve "ideoloji" ile ilgili olmadığını, bilim adamının bunlardan uzak durup, "nesnel" ve "tarafsız" olması gerektiğini söylüyorlar; sonra da kalkıp, derslerinde "iktisat bilimi" adına "kapitalizm" i savunup, adına da Marx

1981 yılında, Strabourg Üniversitesi'nde, Türk Etlüderi Enstitüsü'nde, "Çağdaş Türkiye'nin Kültür Tarihi" üstüne dersler veriyorum. Çalışmalarına gelince. İnsanlık programı ne denli zengin ve yoğun olursa, ömrünün de o kadar uzayacağına inanmışım, uzun yılların kapsayan bir program var: Hayli emek verdiğim "Çağdaş Türk Edebiyatı"nu bitirmek üzereyim; yakınlarda Voltaire'den bir çevirim çıkacak. Üzerinde yirmi yıldan beri çalıştım, "Yüzyılların Gerçeği ve Mirası" adını verdiğim, 5 cilt kadar tutacak bir insanlık tarihinin ilk cildi de yakınlarda çıkacağına yazılmış. 1990'lara girerken bu beş cilt yayınlanmış olmalı. 1990'yı yıllar, 2000'li yıllar, 2010'lu yıllar, 2020'li yılların programı da belli. O yıllar, 90 yaşımı süreceğim. 100 yaşına bastığıma göre isterim. Hem nîrîni görmeyecek miyim? Celal Bayar bile gördükten sonra...

Daha açık konuşayım: Türkiye'de sosyalizm iktidara gelinceye kadar ölmek karanlımdır.

Az buçuk tarih yalamış bir kimsa olarak konuşayım: Her çağda, geçmişin sahiplerinin yanısıra geleceğin de sahipleri olmuştur. İnsanlık böyle ilerlemiştir. Ters olsaydı, mağara döneminden kurtulmamız mümkün olmazdı. Aynı mücadele çağımızda da sürüyor: Bugün, kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadele, geçmişin sürdürmek isteyenlerle, geleceğin, daha aydınlık günlerin savunmasını yapan güçlerin mücadelesidir bir yerde.

Türkiye Postası: "Uygarsk Tarihi"nin yasaklanmasını nasıl karşıladınız? Bu kitabı niye bu kadar takıldılar?

Tanilli: Bugünkü rejim için çok doğal da olsa, gene de içgüç buldum. Kitap, o zamanki Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılandıktan sonra, onların sana ermesiyle, bir sivil mahkemeye beraat etmişti. Kitabın arkaadına karşıf gibi bu mahkeme kararının metni var. Görmek için kör olması gerek insanın. Yasaklanmanın gerekçesini burada tekararlama, hicap ve haya duygularını engeldir. Bir o kadar iç-

gün, sosyalizmin insanlık içindeki topeyken zaferini ise geleceğe kuşaklar görecektir, ama mutlaka görecektir.

Ben de o şair gibi düşünürüm: "Her hal ilerledir yaşanacak günlerin en güzelleri".

Hakem haktır; ordu değildir, olmaz. Bu ilkeyi gözardı edip de "ordunun hakemliği"nden bahsetmeye kalktınız mı, herşeyi peteklak etmiş olursunuz. Ve demokrasiye inanmadığınızı- en azından-demokrasiyi bilmediğinizi ispat etmiş olursunuz.

Türkiye Postası: Türkiye'nin bir aydını olarak, Türkiye aydınının sorunları ve sorumluluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?

Tanilli: Her çağ ve toplum, gelişme içinde belli bir aydın tipi ortaya çıkarır. Yürlüyen tarihle beraber, bu aydın tipinin de nitelikleri değişip durmuştur. Çağdaş Türkiye'deki gelişmeler, bugünkü Türkiye'yi aydın "asgari" ölçütlerini de belirlemiştir.

Nedir onlar?

Çağımızın anlamını, yani insanlığın kapitalizmin sosyalizme geçiş yaşadığını bilmek, milli bağımızda insanlık, laik olmak ve demokrat olmak. Bunlardan birinin eksikliği, aydın sıfatını kaldırırdı kişiden. Aydın olmanın ise, diploma sayıssızla, meyki ve mansipla hiçbir ilgisiziydi.

Türkiye'de "gelecekçilik" adına, "batılılaşma" adına ortaya çıkanlar içinde düşütkleri çelmeleri, giderik rezillliği görüyor-sunuz. Hıçbirinde yukarıda sıraladığım ölçütler bitünlüye yoktur. Hele bu "batıcı" takımı, öylesine samimiysedizir ki; bağlan-dığı, toplumda da bağlamak istediği dün-yanın, "Batı" dınınasınin değerlerine de i-pentilike inanmamaktadır. Bujuvazının iri kalemlerine bakınız; hepsinde aynı nakarat: "Demokrasiye dönüyörüz". Peki, güzel de, ne demokrasisi bu? Sosyalist demokraside, gelişe, toplumda, başta bujuvazi ve işçi sınıfı olmak üzere, bütün sınıf ve zümrele-rinin kendi ideolojilerini serbestçe ortaya ko-yup, onun çevresinde örütklenir, giderik partileşir, iktidara adaylığını koymalardır. Karan halk vercektir; hakem haktır. Aydın olarak, "batıcı" aydın olarak da aydın koyması gerekir sorunu. Ama hayır, kalk-

Türkiye Postası: "Ordunun hakemliği" de bu kavram karşıf arasında sayılsa gerek değil mi?

Tanilli: Elbette. "Devlet ve Demokrasi" adlı kitabımda "Milli Savunma" bahsinde az buçuk antlatıldığını sanıyorum: Batı demokrasisinin en önemli ilkellerinden biri de, ordunun, savasta ve barışta "sivil iktidara tabiği"dir. Devlet yönetimi "sivil" bir olaydır; demokrasi, "sivil"ler arasında bir mücadeledir; bu mücadeleden kuralan "sivil"ler belirir; iktidar, sivililer arasında alınıp verilir.

Hakem haktır, ordu değildir, olmaz. Bu ilkeyi gözardı edip de "ordunun hakemliği"nden bahsetmeye kalktınız mı, herşeyi peteklak etmiş olursunuz. Ve demokrasiye inanmadığınızı- en azından-demokrasiyi bilmediğinizi ispat etmiş olursunuz.

Ama dilin kemigi yok, yazıyor ve söylüyorlar.

Kaldı ki, işin hukuksal yönünün yanısıra bir de, kapitalizmin, giderik tekeli sermayenin gelişimi ve ordunun onunla ilişkisi sorunu var. Gazetecinin 5. sayısında Özlüm Özgür arkadaşımızın "ÇAK ve Ordu" diye nefis bir yazısı çıktı. O yazıma altında yalnız benim imzaman olmasını çok isterdim.

"Ordunun hakemliği"ni savunamlara, o yazıyı nassl olup da okutmalrı.

Bir yanda emperyalizm, sömüren kapitalizm, burjuvazi; öte yanda ezilen halklar, sömürülen emekçiler, işçi sınıfı. Gerçek bilim adamı, namuslu bir insan olarak kimden yana olacaksınız? Ben kendi hesabıma, işçi sınıfının tarafını, onun dünya görüşünü, doğruluğunu olayların binlerce kez doğruladığı Marksizmi seçmişimdir. Ezilenlerin safında yer aldığım için de ayrıca onur veriyor bu bana.

Türkiye Postası: Sayın Tanilli, hazır "aydın" sorununa değinmişken, "sol" çevrelerin aydınları hakkında düşündüklerinizi de sorarsak?

Tanilli: İsterseniz, "vakıa"dan hareketle yalnız celtirimi belirtiriz: Toplumun ve halktan soyutlanmasın aydın tipine, bizde yal-

nız için nesnel koşulların zorunlu olması, Türkiye'de de topup gerçekleştirilecek isteklerin taklitçi, ezberci, sloganca, samatacı bir tip.

"Türkiye solu"nun başbelalarından biri de budur.

Ve halk teltirilerine uzaklık bakımından, bu tiple "batılılaşma" tip arasında pek büyük fark da yoktur.

Bu sözlürime çok kızacaklar çıkacaktır, yavrusu kızınlar!

Türkiye Postası: Türkiye'nin kurtuluşu ve geleceği sizce nerededir?

Tanilli: Yalnız ve yalnız sosyalizmdir. Şu ya da bu kapitalist çevrenin dayattığı, yan-ruş toplama nice acılara malolan sahte recetelerle değil; bugün demokrasinin ve halk düşmanı çevrelerin ideolojisi olup çıkmış "kemalizm"de hiç değil!

Server Tanilli önemli bir bilim adamı olmasın yanısıra yorulmak bitmeyen bir devrim savaşçısı ve Türkçemize yeni lezzetler kazandıran bir şair ustası. Aşağıda Tanilli'nin kendisine ölüm kusan faşist namulunan ateşleğidini o uğursuz günden tam altı ay sonra, İngiltere'de, "Stoke Mandeville Hastanesi"nin bir odasında yazdığı, Türkiye'de yayınlanmasın şairinin sunuyorum:

Mesaj

Şarkılarımı, kaldı yazıyı, ama tamamlanacak

Eşkiya dünyaya hükümdar olmaz, sabahın sahlı var, elbet olacak.

Aydınlık çocuklara gidiyoruz, dincin öyküler, gün işidi işyacak.

Karanlığı ve zulümün sindiğidni son kaledir bu. Mutlaka zaptolunacak!

lizm'i savunup, adına da Marx ve Engels'ten yandaş çeviriler aleyhine bilirkış raporları yazarlardı.

Bu, tarihten ve dünyadan habersiz adamların beyni yanı sıra türlü yavrusunamıyru: Bilimde "nesnellik" ile "tarafazlık" bir-birine karşıtlanmamalıdır. Bilimsel nesnellik, gerçeği "olduğu gibi", kişisel önyargıların etkisinden kalmadan sapmamaktır. "Taraf tutmak" ise başka bir şeydir. Bilim, bilim adamı nesnel olmak zorundadır, doğru; ama bilim, taraf tutar, bilim adamı taraf tutar. Ancak kimin tarafını? Gerçeğin, doğruların tarafını. Bütün bilim tarihi gerçeklerin, doğruların saptanması ve kabul et-

Bir hüznün ki...

Bugün, yine hüznünl bir günüm. Zaman zaman böyle oluyor, neden bilmiyorum. Gün oluyor, bakıyorum, içimde bir rüzgar savruluyor, kızmın, acı bir rüzgar. Ve arkasında bir kül rüzgarı birakıyor, yine kızmın ve acı...

Oysa, mutuluk adına ne varsa, her şey hazır, her şey tamam. Başta tekereleki sandalyem, kottuk değneklerim.

Ve sonra, ilette şurada, daha dün gelen, yığılmı mektuplar, kartpostallar, tanıdık tanımadık insanlardan. Yanı hayvette yalnız da değillim.

Diyorum ya, mutuluk adına ne varsa, her şey hazır, her şey tamam. Ama gelin görün ki, bazı günler olduğu gibi, bugün de içimde, hem de en glizli köşelerinden birinde,

Ah, öylesine bir hüznün var ki, tarifi mümkün değil, anlatırsanız anlatılamamı.

Tanilli ile söy

na işçi
şimdir”

tırılması, yanlışların giderilmesi çabasının, bu uğurda verilen mücadelelerin tarihidir. Gerçekliğin kendisinde “taraf” vardır çünkü.

Bilimde “nesnellik” ile “tarafsızlık” birbirine karıştırılmamalıdır. Bilimsel nesnellik, gerçekliği, “olduğu gibi” kişisel önyargıların etkisinden kalmadan saptamaktır. “Taraft tutmak” ise başka bir şeydir. Bilim, bilim adamı nesnel olmak zorundadır, doğru; ama bilim, taraf tutar.

Bu mücadelede, bilim adamları, gerçeklerden, doğrulardan yana olmayan güçlerle karşı karşıya gelmişler, zaman zaman koru ve iğrenç baskılara uğramışlardır. Galile’nin Katolik Kilisesi ile çatışması bunun pek bilinen bir örneğidir. Kaldı ki, bilim adamı, bilimsel çalışmalardan çıkan sonuçları kabullenmek ve ona göre bir tavır almak durumundadır da. Fikir dürüstlüğü, bilimsel cesaret bunu gerektirir.

O tarafa şimdi de var. Bir yanda emperyalizm, sömürden kapitalizm, bujuvazi; öte yanda ezilen halklar, sömürülen emekçiler, işçi sınıfı.

Gerçek bilim adamı, namuslu bir insan olarak kimsen yana olamazsınız?

Bir türlü anlamazlardı ya da anlamazlıktan gelirdi. Anlamazlıklarıyla da devam ederlerdi bilim adamı.

Ben kendi hesabıma, işçi sınıfının tarafını, onun dünyası görünüşü, doğruluğu olayların birbire kez doğruladığı Marksizmi benimşmişimdir. Bu bilimlere zarar vermek şöyle dursun, tersine gerçekliğe hergün bir daha yaklaşıyor ben, kanıtlar-

Yeraltında üretenler

Yücel FEYZİOĞLU'nun
dizi röportajı

3. bölüm

Emeklilik işlemlerini
kaçı yaptırırsınız?

Bilal Seymen arkamızdan bağınyordu: “Daha bitmedi, daha bitmedi ki... Yarısını bile anlatmadım daha...”

Bir kara bulutlu Ruhr Bölgesi. Bulut bulut kaynar toz-duman. Sabah kalkıp dışarı çıkanda kömür kokusu karşılarınızı. Arabaların üzeri kapkara kesilmiştir. 18 milyon insan, yaşlısı-bebesi bu dumanları soluklar. Gökyüzü hep kapalıdır. Dağılıp gidemez dumanlar. Kara bir örtü gibi toprak ananın, insanların üstüne iner. Güneşin görüldüğü pek seyrekler. Aylarca gün yüzü görmeyen işçiler. İşçi hayatı herkeste. Hane gündüz vardiyesindakiler... Bir karanlık dünyaya karşı gibidirler. Gecesi karanlık, gündüzi karanlıktır. Hayat böyle sürüp gider.

Doğaya en çok uyum gösteren de gözleridir. Güneşli aydınlık ülkelerde yaşayanların gözlerinden daha keskin bir karanlıklarda. Birinin gözlerine bir şey olursa yandırırlar. Zorundadır ya, kaza görürseniz demez, önceden haber vermez. Geldiği zaman da “kaza” dediler, hiçbir organı sezmez. Rasladığı ilk yere indirir zulmünü!

Gelmeye olaydık

Bayram Pür bu zulme uğrayanlardandır. Bir yıl oldu kaza geçirildi, sağ gözünü yitirdiği... “Ziyaretine bugün gidelim, yarın gidelim” dedik... Zaman yitirimi hiszile geçip gitti. Yağmurdu bir güneşin altında çalıp içeri girdik. Ne küstünlüğünü belli etti, ne de hüsrânında. Doğrudan doğruya bir-

BİLAL SEYMEN

Geldiğinde sapasağlam bir delikanlıydı

türdü. Ameliyat gerekliyim. Essen Üniversitesi göz kliniğine yollandılar. Sağ gözümün perdeleri yırtılmış. Doktorlar, öğün yatırm. Sekiz ay, ayda iki kez denetim, buradaki göz doktoruma her hafta gidip geldim. İyileşemedim. Ocak 1983’de yine hastahaneye yattırıldım, gözümü çıkardılar, bir cam ağız-takılar... Artık başka bir yerde iş bulma olanağı yok. Gözükle ve lek gözle yer altında çalışamazsınız. Öze hesabına iş de yapamazsınız.

Peki neyle geçiniyoruz? Kaza sonrası masrafları ödüyor sindir. Emekliliğim daha sonradan geldi. Eski masrafları ödüyor musunuz?

Daha bir uzun, daha bir kara destandır Bilal Seymen’in öyküsü. Bir gün boyunca evinde kaldık, yetmedi, ikinci gün yine gittik.

Ver gazeteyle, televizyona

Aydınlık merdivenleri inerek. “Bu aleme kaleme gelmez derisi nasl yazacağız?” diye düşünerek. Nereden başlasak? Nasl çarpıcı anlatsak?... İnci içindekimi, sözü yine Bilal’a bıraktık. O anlatsın daha iyi...

...1942 doğumluyum. 6 yıl Yeniçelekte maden ocağında çalıştım. Evliyim. Altı çocuğum var. Hepsi burada. 1971 yılında Almanya’ya geldim. O gün bugündür “Schlagel und Eisen” maden ocağı işçisiyim. 27. 2.1980’de kaza geçirdim. Rendeyle ilerleme yolu açıyorduk. Usta dedi ki: “Hobel (rende) makinisti yardım istiyor. Oraya git!” Gittim. Göçük olmuş. Rendenin zincirleri kayaların altında kalmış. Havalı vincin kancasını takmışlar. Bir uçtan zincir gerilecek, sonra vinci çekecek. Makinist bana dedi ki: “Çek bakalım zinciri!” Girdim renderin altına doğru. “Sakin ben çıkmadım vinci çalıştırma” dedim. “Peki” dedi. Birinci kez denedik olmadı. İkinci kez yinedik. Benim daha çıkmadığımı unuttu. Makinayı çalıştırdı. Çalışınca zincirin boksı koptu. Koparkopmaz beni kaldırıp yere vurdu. Bayımsım. Gözlerimi hastanede açtım. Bacaklarım on yerdere kırılmış. Ama doktorlar yedi yerdere kırılmış diye rapor vermiyorlar...

Bilal’a öyleyse çektimizler ki, kimseye güvenmi kalmamış.

Tam 5 ay 13 gün yatıktan kalkmamaca masrafların 1 aylık sonra başlamadığı

du yere.” Ne kadar uğraştılar kabul etmedim. Bu yetmedi. Bu kez kaza sigortasından geldiler. “Bu kazayı yapmadan önce sen bu iş için kurs görmüşün” dediler. Şaşırdım, şapka başımdan fırladı. “Hayır!” dedim. “Ben orası için hiç kurs görmedim. İlk olarak oraya gittim”. “Ama raporda böyle yazılmış.” “Yalan yazılmış” dedim. Gerçekten de ben kurs-murs görmedim. Şimdi sizden mi gizleyeceğim...

Ver 15 bin markı...

Bu kez patronun tercümanı tasl başına geldi. Adı Z.Ş. Kahvesi, kumarhanesi var. Küçük bir tercümanı 35 DM’a yapar, ufak bir formülü 35 DM’a doldurur. Gelip, aha şurada, yamacımda oturdu. Bu adamın rüsvetinde, bilmem neye kadar adımı karışmadığı olay yoktur. Bu adamın kumarhanesi istediğini, bazı beynsizleri birbirine üttürdüğünü polisi, memuru da bilir... Bilmeyen yoktur. Ne dedi biliyor musunuz? “15 bin mark ver, tüm emeklilik işlemlerini bitireyim.” Bir kafam attı kardeşim, bir kafam attı!

Ardından bir kağıt yağmuruna tutuldum mu? Şu klasöre bakın ki. Üç yılda üçyüzden fazla kağıt. Çıldıracağım arkadaş. Ben bu kadar kağıdı nerde tercüme ettiririm? Ne yaparım? Yeniden hepsine nasl cevap yazarmım? Artık bacacığım ağırsını unuttum. Tedaviye mi gidersin, bu kağıtların ardından mı koşturursun? Sanki gökten kağıt yağıyor, gecelen düşünme giriyor... Kağıtların altında soluk alamyorum. Kanter içinde uyandığım oluyor, neyse ki, bu Türk-Danşlar var. Yoksa temelli çıldıracaktım. İş bunlarda da bitmedi. İki de bir pat-

gün biraz daha yaklaşıyor beni, kanitları-
mı sağlamlaştırıyor. Ezilenlerin safında yer
aldığım için de ayrıca onur veriyor bana bu.

Türkiye Postası: Son bir soru sayın Tanili. Bu günlerde moda olan bir soru var, güzel bir soru ama: "İnsanlar 2000 yılını görebilecekler mi?" Ne dersiniz, insanlık 2000 yılını görme "basiretini" kendinde bulabilecek mi?

Tanilli: İlginç bir soru. İnsanlar 1000 yılına girerken de buna benzer bir soru sormuşlar kendilerine; demek ki 1000 yıl sonra tekrar soruyorlar aynı şeyi.

Burjuvazinin iri kalemleri ne bakınız; hepsinde aynı nakarât: "Demokrasile dönüyoruz". Pekî, güzel de, ne demokrasili bu? Sosyalist demokrasi değilse Batî demokrasisi olmak gerekir. Batî demokrasisi ise, toplumda, başta burjuvazi ve işçi sınıfı olmak üzere, bütün sınıf ve zümrelere kendi ideolojilerini serbestçe ortaya koyup, onun çevresinde örgütlenip, giderek partileşip, iktidara adaylığı koymalarıdır. Ama hayır, kalkıyor, işçi sınıfına ve onun ideolojisine her türlü özgürlüğün yasaklandığı bir ortamda, egemen sınıfların çeşitli kanatları arasındaki bir didişmeye demokrasi adını veriyor ve dünyayı enayi yerine koymaya kalkıyor.

2000 yılını elbette göreceğiz. Ne var ki, insanlığın geleceğine düşman gücün, insanı adını vererek konuşayım, emperyalizm, insanlığı daha güzel bir geleceğe doğru git-gide daha çok yavaşlatan ılerici, demokrat ve devrimci güçlerin ılerleyişini durdurmak için elindeki tüm olanakları, en korkunç silahları yapımı, onların her gün daha da geliştirilmesi için seferber etmiş bulunuver.

Ne yapmak gerekir?
Barış savunmak ve daha güzel bir geleceğin olduğu gibi, barışın da sahipleri olan ilerici, demokrat ve devrimci güçlerle işbirliği yapmak, safaları sıkılaştırmak.

2000 yılına güven içinde ulaşmanın yolu buradan geçiyor.

etti, ne de hürmetinde, dostluğunda bir kuşur etti. utandığımızdan tere belendik "Nasılsın" bile diyemedik. Çay-çörekler sonra söyleşimiz başladı, Bayram sözü aldı:

-Kendimi yarım hissediyorum. Genç yaşta gözünü yitirmek ne demek. Öteki gözümde de arıza var. Gözlük verdiler. Her haf-

ta tedavi ediyorlar. Avare avare günlerin geçiyor. 16 yaşından beri işçiyim ben. Alışkın değilim boş durmaya. 1962 yılında Çelebiler kiremit fabrikasında işe başladım. Analaksız sürdü işçiliğim. 1965-67 maden işçiliği. Ardından askerlik. Sonra Zonguldak Karadeniz maden ocağında işçilik. 1971'ri ikinci ayında Federal Almanya'ya geldim. Geçtiğimiz yıla dek Bochum, Herten, Recklinghausen'de yine maden işçiliği ettim. Beş çocuğum var. Dördü okula gidiyor. Gelir de gelmeli bir yığın hastalık edindi eşim.

Eşi söze giriyor, yanık sesiyle.
- Kardeşim, bacım nasıl bir memleket,
nasıl bir ülke... Heryanı karanlık zindan..
Soguk, nem, boran!.. Geldiğinden beri
hastalıklar.. Komşuluğu yok, dostluğu-
akrabalığı, git-geli yok. Kapana kısırlımış
gibiyiz. Bunalıyorum, mideme, başıma ağrı-

lar giriyor... Kollarında bacaklarında siz-
lar belirdi. Günlük yok, güneş yok. Sözü
yok, söyleşiye yok. Pazar çok, pazarlığı yok.
Al-ver et, sessiz sedasız parasını çıkar ver-
dilsizler gibi geri dön. Bizde olsa veru-
şuşa pazarlık edersin. Hiç olmazsa dilin-
le söyleşirdin. Burada bir başka alem. Pa-
rası varmı, doğru. Sağlığım gittikten sonra
neye yarar?... Gelmez olaydık, gelip de
görmek olaydık...

...Aldınızda, yanınızda oturan hemşehriniz var ama...

- Amaan kardaşım. Onlar da adet de-
ğiştirmiş. Şuncağz çocuklarım başını ör-

Artık iş de bulamam

Söz sözü açıyor, tekrar kazaya dönüyö-
ruz.

- Eski maaşını alabiliyor musun?
- Yook! 600-700 mark daha az elime geçiyor. Yüzde 25 işgücünü yitirmiş diye rapor verdiler. Geçmiş kazancımın yüzde 25'i üzerinden emeklilik bağlanacak.

- O parayla geçinemezsiniz herhalde?
- Geçinemeyiz tabii. Hele bir tedavi bitirsin, patron yeryüzünde iş verecek.

- Vermeyebilir, dedik. Depoda, telefon santralinde, çamaşırhanede iş vermesi gerekir ki, bu işlerin bazıları için "Almanca

yetersiz" diyebilir. Bazıları için de sosyal durumu ileri sürerek daha eski işçilere, Alman olanlara öncelik verebilir. Kaza geçi-

Kimin çalışmadı oranın bir ocağına. Kaza geçiren yalnız sen değilsin. Verdiğin temsilci-
nin söylediğine göre, hergün işçilerin yüzde
12'si işbaşı yapamıyor. Kimi kazalardan, ki-
mi hastalıklardan. İzine ayrılanlar da var bun-
lardan. 4500 işçi var sizin ocakta. 540
kişi ediyor hergün işe gelemeyenler. Bunun-
la kadarnın kaza geçirdiğini bilmiyoruz.
Çene de çok büyük bir ekmek.

Bayram bu kadar ayrıntılı bilmiyor, öylece yüzümüze baka kalıyor...

- Ama bana iş vermek zorundadır, diyor geçten geç.
Susuyoruz.

Maden ocaklarının bir savaş alanı olduğu daha da elle tutulur gibi gözümüzün önünde canlanıyor. Hepbirlikte ürperiyoruz. Odaya bir sessizlik çöküyor. Yağmur sesleri içeri giriyor...

BİLAL SLEYMEN VE İZCİLERİ
Ruhi kâimur işlemlerinin kurbanlarından biri de Bilal Seymen. Ağır çalışma koşulları
sonunda hastalandı ve sakat kaldı. Sindi bacaklarından biri incecik. Üstelik tedavisi de
nabın buzunkı olanağınla göre arık mümkün değil

casına yitirir. Aylar sonra kaçabamam demirler gevşemiş. Yeniden muayene ettiler, "yanlış yapılmış" dediler. Bir daha demirleri sıkıdılar. O acıyla eve gönderdiler, iyileşemedi. Yine hastaneyeye gittim. Muayeneden sonra "kemikler arasında boşluklar kalmış" dediler. Öteki kaçabamam kemik ve et kestiler. Sakat bacagımı bozdu. Ben boyu yarakarak birkaç yerden yara vuruldum. Bir ay daha yatırdı. Yal kalkan 3 yılda tam bir keşere aylarca hastanede kaldım. Daha da iyileşmiş değildim. Gördüğümü düşünürdüm ki, "Böyle bir hastanede niçin gibi çekil destekli bu çizme, bu koltaşı değnekleri omama yürüyemiyorum. Yaramlar artıksa sancılar dayanılmaz oluyor."

Üçbuçuk yıldan beri Bilal'in çektiği acıların küçücük bir bölümü bu. Daha neler var neler... O anlatsın biz özetleyelim:

- Biz yine dönelim başa... Gözlerimi y
ni açmıştım ki, bir de baktım başucuma

kravathılar. Bizim patronun adamları. Ke-
disi gelecek değil ya... Gene de sevindi
doğrusu: "Dar günde beni unutmadıla-
dedim. Ellerinde koca bir kağıt. Rendeni
...bir elime sığdırdı. "Koca el-

bu yana mı, öte yana mı kaçtın?" dediler. Çakallığı hemen çaktım. Bir kaza halin madden içisin! anavola kaçmalıdır. Bana öte

ya da kaçtığını söylettirmek istiyorlar. Su-
lu çıkaracaklar. Tercümanı, kopuğu yan-
nında. İlah ağzından almak istiyorlar. "Ça-
yana kaçmadım", dedim, anayolu göste-
dim. "Bu yana yöneldim ama zincir var."

şu bunlulara da bittirdi. İlk de bir p
ronun adamgiller, Z. gelir... Sanki be
ev fendiflerisi şu yolu oldu "Şu bin m
verelim, isten kişileri ald" "Şu bin m
ben düzeltip sizle verelim, yakamadan in
düzelim. Yine de gelmek gimelektir. Sa
braktıkları yetmişmüsk gibi bir de çık
m işime aldım, yıllık kömürümü ke
çekler de aldım. Düşün. Daha bir
hakları yacak!.. Bu yıl içinde aynı
dükkan "Yüzünlüde palaslıdır" diye
yazdı. Lamba söndürme, maske silme
lampe temizleme, tren yolunun haric
acı kapama gibi hani. Hemen gitmiş
istiyorun" dedim. Z.S. dedi ki: "Sen
ocakta marka numaradan başka birşey
kalmadı. Çek git! "Şu numara bana
ter" dedim, gidip durumu doktora an
ttım. O da -iyi adam- gene istiraht yaz
Biz sözü burda keselim. Simde de em
lülük macerama dönelim.

- Babam hastalanmış. Bu ayıkla kalitede hastalık sigortasından, işyerinden izin almış. Ben de beraber havalanmış Türkiye'ye gitmiş. "Fırsat bu fırsat" demişler, "yüzde elliden fazla" demişler. Benim için bu fırsat kayıpla emekleyle ayrılmış, tıraşın ve saçın dört hafta içinde bittir. Yine yazmış. Rastlantıya bakın ki, ben gitmekten bir gün sonra mektup almışım. Süre geçmiş. Bereket varmış "bunlar numara yazar" diye düşünerek izin kağıtların atmadım. Başka gelecekle biliyordum dahi. Sendikamın avukatına götürüp karşı ettirdim. Yine hastaneyi yatmam gerek. Bir ay yatıp çıkmaz, bu kez avukatı bakkamış. Bizim rakam hakkı olmuş. "Niye bakkamadınız?" demiş. "Ben de gelmedim" demez mi. Bütün bedenimi ter bastı. "Açık defterini, orada yazdım" dedim, aktı bakkamış. Böylece mat ettim. Ama işteğin geçmez. Yine doktora gittim. Bu kez yeni bir rapor. "Bu adam değil yüzde elliden, hiç hiçine ulaşamaz" diye yazdı. Meslek sigortası bunu kabul etmedi. Yine bir avukat aramaya başladım, hanı bizim derdimden anlayan, işi dostu biri olmuş dedim. Arkadaşlar yardım ettiler, böyle birini buldum. Şimdi meklemeliğim kabul ettirmeye çalışıyorum. Meslek sigortasından yine bir mektup aldım. "Meslek kursuna giri" diyorlar. "Almanca yok" diye yanıtladım. Yereyenden başımızı çıkıp da dil mi öğreneceğiz sanki... İkinci bir mektup geldim: "gortayın ödeyeceği para bitmiştir. Sosyal hayatınız yazdı. Yardım al."

Artık dayanmıyoruz, kalkıp yürüyoruz. Bilal Seymen arkadan bağırıyor: "Daha bitmedi... Daha bitmedi ki!... Yansıma bile almamışım!"

SİZİN İÇİN SORDUK

Yabancı işçileri geri dönüşte teşvik amacıyla hazırlanan yasanın, Federal Çalışma Bakanı Norbert Blum tarafından basın açıklamasının üzerinden bir kaç hafta geçti. Bu konuyu detaylı olarak bir kez daha ele almayı, konunun yakınlığı açısından görev saydık. Aşağıda, yasanın önemli kısımlarının açıklama metnini ve konu ile ilgili yorumları bulacaksınız.

Dönüş primlerinden yararlanma başvurusu yazılı olarak, oturulan yerdeki Arbeitsamt'a yapılmalıdır

İşsiz kaldığı tarihten itibaren 1 ay içinde kesin dönüş yapamayanlardan, her ay için 1500 DM kesilecektir.

1. Federal Almanya'nın yabancı işçi getirmeye anlamış yaptığı işçilerin vatandaşlığı olup da Alman vatandaşlığı evli olmayanlar ve Ortak Pazar üyesi olmayan ülkelerin işçileri için...

Diğer bir deyişle, Ortak Pazar dışı bir ülkenin vatandaşlığı olsalar dahi, Alman vatandaşlığı evli olanlar bu olanaktan yararlanamayacaklar. Ayrıca, her ne kadar Ortak Pazar dışı ülkelerin işçileri bir bütün olarak ortaya çıkılmak isteniyorsa da, burada hedeflenen, sayıları azaltılmak istenen Türkiyelilerdir.

2. Ücretimin durdurulması nedeniyle işyerinin tamamı veya önemli bir kısmının, veya işi nedeniyle tümünün kapatılması sonucu 30 Haziran 1984 tarihine kadar işsiz kalan ve bağlı bulunduğu Arbeitsamt'a işsiz olarak kaydedilenler için...

Bu madde, 1983 sonbaharında Federal Almanya'ya yüklü bir işsizliğin geleceğini müjdelemektedir. Yeni işsiz kalanlara zaten hakları olan ve 10 bin 500 DM'dan çok daha fazla tutan işsizlik parası ödenmemekte, onları sıkıştıran işsizliği gidermek amacıyla yapılmaktadır. Çünkü bir yıllık ödenek işsizlik parası, uzun zaman önce işsiz olanlara ödenen "İşsizlik veya sosyal yardımlardan" çok daha pahalıya malolmaktadır. (Bu maddeyle bağlantılı olan 8'e dikkat ediniz.)

3. Dönüş primi almak için başvuru

sayısının bir anda 100 bine yükseldiğini görürüz. Burası bir taşla iki kuş vurmak denir.

Prim miktarları

7. Dönüş primleri, başvuru yapan işçi başına 10 bin 500 DM olarak kararlaştırılmıştır. Dönüşü hazır işçinin, 1 Haziran 1983 tarihinden önce Federal Almanya'ya gelmiş ve burada legal olarak yaşayan ve işçile birlikte kesin dönüş yapan her çocuğu için de 1500 DM ödenmektedir.

Görüldüğü gibi yasa, tüm aile fertlerini geri dönmeye heveslendirmektedir. Burada ortaya işçilerin her ikisinin de çalışması halinde yeni bir durum çıkarmaktadır. Primlerden eşler ayrı yararlanabilirler mi? Eşlerin burada dikkat edeceği şudur: Yasa, bizim 2. ve 3. maddelerle gösterdiğimiz nedenler sonucu işsiz kalan her işçiyi ve 6 aydır kısa süre çalışan her işçiyi çocuklarıyla birlikte kesin olarak geri dönüşüğü takdirde dönüş primi verileceğini öngörmektedir. Dikkat edilmesi gereken, "her aileden bir işçiyi veya bir kişiyi" demektir. Yasada söz konusu olan sadece "Arbeitsnehmer" yani, "işçi"dir. Dolayısıyla, ailede kadın ve erkeklerin legal işçi statüsünde çalışıyor olması, dönüş primlerinin ayrı ayrı ödeme yapılması gerektiğini göstermektedir. Burada da, yasa, bir ailede...

Dikkat, geri dönüşte hak kaybına uğramayın!

Dönüş primleri konusunda önemli noktalar

DÜZENLEYEN: Ümit KÖSEOĞLU

manız ve dönmüş olmanız gerekir ki, 10 bin 500 DM'ı kesintisiz ve tam olarak almaya hak kazanabilirsiniz. Tekrar 1 Kasım 1983'de işsiz kaldığınız örneğine dönelim. Yukarıda (a, b, c, d) gösterdiğimiz işlemlerin tamamlanarak en geç 30 Kasım 1983 tarihine kadar Federal Almanya'ya geri dönmüş olmanız gerekir. Dönüşün 1 ayı geçmesi ve gecikmesi halinde, her başlayan ay için 10 bin 500 DM'dan ay başına, 1500 DM düşülecektir. Örneğin, 1 Kasım 1983'de bizim 2. maddede gösterdiğimiz nedenler sonucu işsiz kaldınız ve primden yararlanmak için hemen başvuru yaptınız. Başvurunuzun kabul edilmesi ve işlemlerin tamamlanmasından sonra en geç 30 Kasım 1983'e kadar Federal Almanya'ya geri dönmek zorunda kalırsanız, dönüşünüzü 5 Aralık 1983'e kadar geciktirdiniz. Bu durumda dönüş primi olarak alacağınız 10 bin 500 DM'dan 1500 DM düşülecektir. Yani, alacağınız miktar 9 bin DM'dır. 2 ay gecikmeniz halinde 3 bin DM düşülecektir, alacağınız miktar, 10 bin 500 DM'dan 3 bin DM çıkarak olursak, 7 bin 500 DM olacaktır.

Bu uygulama, Federal hükümetçe, yabancı işçilerin dönüş kararını vermiş olduğu bir gecikme anında hakkı olan işsizlik parasından yararlanmaması için düşünülmüştür. Kısacası, dönüş yapmaya karar verenler ya 10 bin 500 DM'ı alarak Federal Almanya'ya kesin olarak geri dönecek, ya da, geciktirdikleri her ay için işsizlik parasına hak kazanıp, buna karşın, alacağı 10 bin 500 DM'ı geri getirirler. 10 bin 500 DM'ın kesilmesine razı olacaklar. Federal hükümet yabancıları sadece geri göndermek istemekte kalmıyor, ayrıca aile ve çocuk dönmelerine de büyük önem gösteriyor.

9. Dönüş primi yasanın uygulanması...

kadar Alman makamlarına refakat edilip, ülke sınırından içeri girdikten sonra mı prim verilecek?

12. Yasa, 1 Ekim 1983'den, 30 Eylül 1984 tarihine kadar kesin dönüş yaparak Federal Almanya'ya geri dönecekler, emeklilik primlerinin beklemeden ödemesini öngörüyor. Emeklilik primlerinin beklemeden geri alınması için en son başvuru tarihi, 30 Haziran 1984.

Hemen söyleyelim ki, burada sözü edilen emeklilik primleri, işçinin emeklilik kasesına ödediği "kendisi payı"dır. Kesin dönüş yapanlar, emeklilik sigortasından birikmiş olan kendi ödedikleri primleri, Federal Almanya'ya kesin olarak terkettiler takdirde beklemeden alabileceklerdir. Bilindiği gibi, bu zamana kadar 2 yıllık bir bekleme zorunluğu vardı. Federal hükümet bu uygulamayı ele uzun zamandır işsiz olanların nedeniyle 10 bin 500 DM'dan yararlanamayanların dönüşüne özendirmeye, tavlamaya çalışıyor. 10 bin 500 DM'lık dönüş primlerinin Federal hükümetçe neden sınırlı bir zaman için de işsiz kalacaklara geçerli kılındığını ve neden herkeste açık tutulmadığını Türkiye Postası'nın 9. sayısında açıklamıştı.

İşyeri emeklilik kasesı

rum böyle olunca, bu hakkın yanmaması, yasal emeklilik kasesından işçinin kendi ödediği primleri geri alması halinde de devam etmesi için, bir kereye mahsus olarak yapılan ödemenin yapılmaması gerekmektedir. Bunun yerine, 10 veya daha fazla yıl o işletmede çalıştıktan sonra işten ayrılmaya veya yasal emeklilik kasesındaki kendi ödediği primleri geri alma durumlarında da, işçi ve işverenin onaylı ile aidatların işyeri emeklilik kasesında döndürülerek bekletilmesi ve işçinin emekliliğinde bu hak kaybolmadan kendisine (az da olsa) aylık olarak ödemesi sağlanmalıdır. İyi ama, yukarıda "işverenin onaylı ile" diyor, buna hangi işverenin onayı verir? Hangi işverenin, işçinin adına işyeri emeklilik kasesına yasa ile ödemek zorunda olduğu primleri işçiyi kaptırır? Yasada değişiklik yapılabilsin, en azından "işverenin onayı"nın ortadan kaldırılacak biçimde yapılmalıdır. Kesin dönüş yapacaklar, kararlarını vermeden önce yasal emeklilik kasesından kendi ödediği primleri beklemeden veya 2 yıl bekleyerek geri almak isteyenler, işyeri emeklilik haklarını da düşülmelidir. Az da olsa ömür boyu sürecektir bir gelir kaynağının kurumasına göz yummasınlar. Kesin dönüş kararını vermeden önce, çalıştıkları işletmedeki işçisi temsilciliğine (Betriebsrat) veya üyesi oldukları sendika şubesi-ne başvurarak bu sorunu açıklığa kavuşturunsunlar.

Gelir vergisi yasa

14. Yasa, geri dönmek için çeşitli tasarrufların kaybolmadan geri alınabilmesi için, gelir vergisi yasa, konut yaptırma tasarrufları, vadeli para yatırımları primleri ve servet bildirimce yasalarında değişiklik yapılmasını gerektiriyor belirtmektedir.

3. Dönüş primi almak için başvuru yapıldı tarihten, bu 6 ay önceki kadarki kısa devre çalışması olan ve bu zaman zarfında kısa çalışma parasına hak kazanmış olanlar için...

Örneğin, 1 Kasım 1983'den, 30 Nisan 1984 tarihine kadar (6 ay), işyerindeki tüm çalışmaya saatlerinin en az yüzde 25'i'nin kısa devre çalışmamız gerekiyor ki, bu olanakları yararlanabilesiniz. (Bu maddeye bağlantılı olan 8 ve 9'a dikkat edin)

4. Kesin dönüş tarihten rastlayan zaman- da geçerli oturma izni veya oturma hakkına sahip olanlar için...

Dönüş primlerinin yararlanmak için öngörülen bütün şartların yerine getirilmesine, primden yararlanmak üzere başvuru yapacağınız zamanda geçerli oturma izni veya hakkı da dahildir. Bu nedenle, başvuru zamanından önce bu sorunun çözülmemesi gerekir. Süresiz oturma veya oturma hakkı olanlar için böyle bir sorun yoktur.

5. İşsizlik tarihten sonra en geç 1 ay içinde, kısa çalışanlar ise, 6 aylık kısa çalışma süresinin dolmasından sonraki 1 ay içinde, fakat en geç 30 Haziran 1984 tarihine kadar dönme başvurusu yapmış olanlar için...

Dönüş primleri yasasından yararlanmak isteyenler, bu yasının yürürlüğe girmesinden sonra bizim madde 2'de gösterdiğimiz nedenler sonucu işsiz kalmaları halinde, eğer parasal kayba uğramak istemiyorlarsa, en geç 1 ay içinde dönüş primi için başvuru yapmak zorundadırlar. Aynı şekilde, kısa devre çalışmaları, eğer parasal kayba uğramak istemiyorlarsa, 6 aylık kısa devre çalışma sürelerinin dolmasından sonra, en geç 1 ay içinde, dönüş primi için başvuru yapmak zorundadırlar.

Gerek işsiz kaldıktan sonraki 1 ay ve gerekse 6 aylık kısa devrenin dolmasından sonraki 1 ay içerisinde dönüş primlerinden yararlanmak için başvuru yapmayanlar parasal kayba uğrarlar. (Detaylı bilgi için bk.8'e) Hangi durumda olursa olsun, dönüş primlerinden yararlanmak için en son başvuru tarihi 30 Haziran 1984'tür.

6. 30 Eylül 1984 tarihine kadar Federal Almanya'yı, ailesi ve çocuklarını birlikte kesin olarak terk etmiş olanlar için...

Sadece işçinin dönmüş olması yetmiyor, aynı zamanda ailesi ve çocuklarını da dönməsi gerek. 20 bin Türkünelinin dönmeye karar verdikleri bir anlık varsayalım, bunların her birinin 4 kişilik aile-feradı olduğunu kabul edelim, dönmelerin

10. Dönüş primi yasasının uygulanması için başvuru yapıldı tarihten 6 ay önce kadarki kısa devre çalışması olan ve bu zaman zarfında kısa çalışma ödensizli- ni hak etmiş olanlara, 6 ayın dolmasından sonraki 1 ay içinde Federal Almanya'yı kesin olarak terk etmeleri halinde ödemesi öngörülen 10 bin 500 DM'dan dönüşte geçtikçe halinde her başvuru için 750 DM düşülecektir.

Bu konuda da, bizim madde 8'de gösterdiğimiz örneği aynen alabiliriz. Değisen sadece 1500 DM yerine, 10 bin 500 DM'dan düşülecek miktardan 750 DM olacaktır.

10. Geri dönüşlerde geçikmenin 6 ay geçmesi halinde, dönüş primi ödemesi yapılmaz.

Bizim 8 ve 9. maddelerinde gösterdiğimiz işsiz kalma veya kısa devre çalışmaları, primden yararlanarak geri dönmek isteyenler başvuru yapıp, işlemleri tamamlanmasına rağmen, dönüşlerini 6 aydan fazla geciktirirlerse, kendilerine dönüş primi ödemesi yapılmaz. Dikkat: İşsizlik parası hakkı, başvuru tarihinden itibaren başlar.

Başvuru nereye yapılacaktır

11. Dönüş primlerinden yararlanma başvurusu yazılı olarak, dönmek isteyen kişinin oturduğu yerdeki Arbeitsamt'a yapılır. Arbeitsamt durumu araştırır ve karar verir. Dönüş primini hak edip etmediklerini, hak ediyorsanız hangi öküldere hak ettiğinizin Arbeitsamt'tan öğrenebilirsiniz.

Yasa, dönüş primleri için başvurunun Arbeitsamt'a yazılı olarak yapılacağını ve kararın Arbeitsamt'ca verileceğini yazıyor ama, ne hikmetse dönüş kararı veren kişinin eline adı geçen 10 bin 500 DM prim nasil, hangi yoldan, nerede ve ne zaman geçeceğini bir kelimeyle de olsa bahsetmiyor. Bahsettiği tek şey ödemektir, "işçinin, ailesinin ve çocuklarının Federal Almanya'yı kesin olarak terk ettikten sonra" yapılacağı. Peki ama bu nasıl olacak, yabancı işçinin geri dönmekten sonra ülkesinde göstereceği banka hesap numarasına mı gönderilecek? Böyle olduğunu bir anlık kabul edelim, bu takdirde dönüş primi işçiyi DM olarak mı ödenek? Sorunun cevabı "evet", so, bu dönüşten sonra nasıl gerçekleşir? Ödenek para işçinin ülke parası mıdır? İnsanın iklimi konuk seyerler ediyor. Yoksa yabancı işçi dönüşte ülkesi hududuna

İşyeri emeklilik kasası...
13. Yasa, işyeri emeklilik kasasında bir değişiklik yapılarak "yasal emeklilik sigortasından kendi ödediği primleri geri alarak ayrılanlara, işyeri emeklilik kasasındaki payının da kendi onayı ile bir kereye mahsus yapılacak bir ödeme ile verilmesini" öngörüyor.

Bilindiği gibi, bir çok firmada, o işyerinde çalışanlara geçerli olan, işyeri emeklilik kasası vardır. İşyeri emeklilik kasası, yasai emeklilik kasasına (sigortasına) ek ve bağlantılı olarak kurulmuş bir organdır. Halen yürürlükte olan uygulamaya, yasal emeklilik kasasından kendi ödediği primleri geri alarak ayrılanların, genellikle işyeri emeklilik kasasındaki hakkını da ödümektedir. Bu hak ömeyip devam etseydi, emekli olan işçiyi, yasal emeklilik aylığının dışında bir de, işyeri emeklilik kasasından ikinci bir emeklilik aylığı daha ödenekti ki, bu da kendisine devamlı bir gelir kaynağı olacaktı. Du-

Yasadaki değişiklik yapılıncaya değin, keskin dönüş karar vererekle bizim önerimiz, karar vermeden önce, yuktan- da sözü edilen konuları açıklığa kavuşturun. Aksi halde kayıbnız büyük olur. Bizlerin devlete hediye edecek parası yoktur. Bu konuda işçi temsilciliğinden veya üyesi olduğunuz sendika şubesinden yardım isteyiniz.

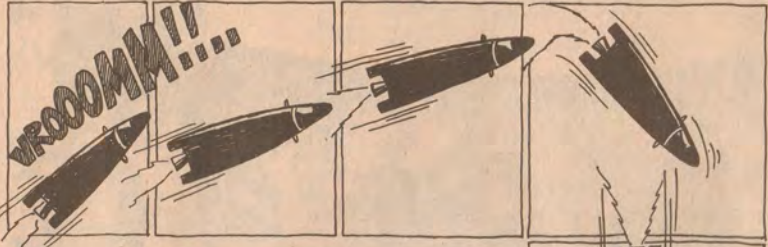

SONUÇ

- Amacımız kimseye dönüş primleri yasasını ballandırmak değil, tam aksine, gerçek amacını, kurnazca hazırlanmış içeriğini sergilemektir.
- İşsizlik ekonomik bir sorundur, yabancılara özel sorunu değildir.
- İşyerlerinin ortadan kaldırılmasının gerçek suçlusu, kriz zamanları ek karlar vuran patronlardır, yerli ve yabancı emekçiler değil.
- Dönüş primleri, işsizlik sorununa çözüm değil, sorunun yabancılara üzerine yüklenmek istenmesidir. Yerli ve yabancı bağdaşdığını bölme girişimleridir.
- Burada yerli ve yabancı emekçilere bugün görev ise, bu tür oyunlara kanmamak, yerli-yabancı bağdaşdığını düşün her zamankinden daha güçlendirmek, "kelle primlerine" taktik hazırlayan işsizliği, işyerlerinin ortadan kaldırılmasına ve sosyal haklarına yapılan saldırılara karşı, tam istidham için, işyerlerimizin korunması için, barış için savaşım vermektir.

GÜLDÜŞÜN

Evren ile Cunta üyelerinin fali

Evren ile cuntanın öteki dört üyesi askeri kamplardan birinde tatil geçirirlerken dolaşmaya çıkmışlar. Gezinti sırasında fal bakan bir Çingene kadını karşılamışlar. Biraz da eğlence olsun diye fallarına baktırmaya karar vermişler. Durdurmuşlar kadını.

«Söyle bakalım kadın, demişler, madem falcısın, bil bakalım öteki dünyada biz ne-reye gideceğiz, ne olacağız?»

Fukara Çingene'nin dünyadan haberi de yok, korkusu da.

«Verin bakayım ellerinizi, demiş.

General Şahinkaya uzatmış elini. Falci bakmış bakmış.

«Sen, demiş, çok günah işlemişsin. O yüzden cehenneme gideceksin. Orada hiç durmadan kendi çevrende dönme cezasına çarptırılacaksın. Durup dinlenmeden olduğun yerde döneceksin.

Cuntacı generalin suratı asılmış, sırsını savmış. Öteki cunta üyelerinden biri uzatmış avucunu. Falci bakmış, bakmış, ona da aynı şeyi söylemiş. Üçüncü, dördüncü... Hepsinin fali aynen ilki gibi. Cehenneme gidecekler ve durup dinlenmeden oldukları yerde dönecek mahkum edilecekler.

Sorunda Evren uzatmış elini:

«Eee, bir de benimkine bak bakalım, demiş...

Kadın bakmış cunta başının avucuna. Önce şaşırmış sonra gülümsemiş. Ötekiler merakla bakmışlar. Evren sormuş:

«N'oldu? Benim falımda ne gördün?»

Falci kadın gülmüş:

«Sen, demiş, sen cennete gidiyorsun... Evren bir sevinmiş, bir sevinmiş, sevinçle:

«Diline sağlık, demiş, peki orada ne yapacağım?»

Falci omuz silkmüş:

«Hiç, demiş, yaz gelip sıcak bastığında vantilatör olarak görevlisin cennette...

Evren'in hatıratından

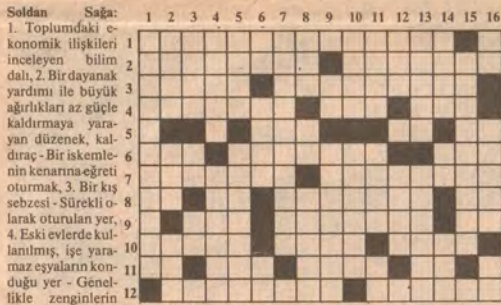
«Selanik gibi Ş harflie başlayan Salihli'de doğdum. İlkokula giderken yazları dayımın bostanında karga kovalardım. Okulda matematiğim çok iyiydi. O kadar ki onun da adı Kenan olan öğretmenimiz bana, «Senin adın Kenan, benim adım Kenan. Bu böyle olmuyor. Bundan sonra senin adın Mustafa Kenan olsun» dedi. Ondan sonra ben...»

BİLMECE - BULMACA - SATRANÇ

Bulmaca

Satranç

Soldan Sağa:
1. Toplumdaki ekonomik ilişkileri inceleyen bilim dalı, 2. Bir dayanak yardımı ile büyük ağırlıkları az güçle kaldırmaya yarayan düzene, kaldıraç-Bir iskemle'nin kenarına eğreti oturtmak, 3. Bir kiş sebzesi-Süreklilik olarak oturtulan yer, 4. Eski evlerde kullanılan, işe yaramaz eşyaların konduğu yer - Genelikle zenginlerin kullandığı bir deniz taşıtı - Bir gövreden alma, işine son verme (eski dil) 5. Avuç içi - Kolun ucundaki organımız - Tel ya da bitkisel liflerden yapılan ince bir bağ aracı, 6. Sevgili ya da uçurum - Sermaye - Başkaldıran, 7. Birine bağlı olma ya da birinin sahipliğinde bulunma durumu - Yeraltı mağaralarında kireçli suların damlamasıyla oluşan bir taş türü, Anadolu'da bu tür taşlarla dolu ünlü bir mağara, 8. Tersi Türk Lirası'nın kısa yazılışı - Su (eski dil) - Ünlü besteci Mozart'ın ön adı - Tersi Vilayet, 9. Tersi Hakkari dolaylarında bir akarsu - Tersi Ortaçağ'ı izleyen tarihsel dönem - Tersi Bir bağlaç, 10. Derisi pijamayı andıran bir yaban çeşidi türü - Ortaodğu'da bir Arap ülkesi - Yol vermez yazılan dağlar, 11. Magneziumun simgesi - Demir gibi metalleri düzeltmeye yarayan bir el aleti - Kafiye - Müzikte bir nota, 12. Herkesin kullanımına açık mal anlamında, genellikle küçültücü anlam taşıyan bir deyim - Budalaca, sakatça.

Yukarıdan Aşağıya: 1. Kapitalizmin en yüksek aşaması, 2. Sovyetler Birliği sınırına yakın bir ilimiz - Bağlı, birinin sahipliğinde - Ankara'da otobüs, gaz, elektrik işletmesinin kısa yazılışı, 3. Tersi Kuzidillerinin sandalı - Kimyada radon - Kimyada kurşun, 4. Tersi Kapalı yüzme havuzu - Osmanlı İmparatorluğu'nda yüksaltılan beslenmesine yardımcı olan bir sosyal kurum, 5. Elips ya da yumurta biçimi - İstanbul'da binicilik sporunun yapıldığı bir semt, 6. Kuzu sesi - Sadaka - Bir emir, 7. Halk ağzında omurgaya verilen ad, 8. Temiz, tertemiz - Amerika'nın en büyük haber ajansının kısa yazılışı - Yaprakları sakla olarak yenilen bir bitki, 9. Dünyanın yuduşu - Ege kıyılarındaki bulutun, ıhlamur lezzetinde bir ot, 10. Peru'nun başkenti - Salata olarak kullanılan bir bitki, 11. "Ulaştı, bir başkasına duyur" anlamında bir emir - Hristiyanların "amin" deyişi - Tersi Beyaz, 12. 12 Eylül öncesindeki faşist terör örgütlerinin birinin kısa adı - Tersi Kore'de bir kent, 13. Bir bölge ya da yere zorla el koyma - Bey kıtadan en büyüğünde yaşayan, 14. Tersi Yayıncılık, krem kıvamında maddelerin genel adı - Bir hayvan - Tersi Bir yağış türü, 15. Haçlı ordularına müslümanların verdiği ad, 16. İla ve - Bebeklerin bacak aralarında sıcak ve terden oluşan cilt bozukluğu - Firavunlar döneminde bir Mısır tanrısı

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1-Neyapmalı-Diri, 2-İmalat-Innus, 3-Kitap-Kaan-Pak, 4-Alam-Fen-Abide, 5-Rekabet-Mir, 6-Az-Natloz-Me, 7-Golantepeler, 8-Ula-Kapadokya, 9-Aachen-LeH-Dö, 10-lar-Futa, 11-Or-Seresepe, 12-Karamela-Aztek.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-Nikaragua-Ok, 2-Emilezola-Ra, 3-Yatak-Laci, 4-Alamana-Hala, 5-Pap-Banker, 6-Mi-Fettan-Se, 7-Ketlep-Sel, 8-Lian-Opal-Ra, 9-İna-Zedefe, 10-Nnam-Lohusa, 11-Du-Bilek-Tez, 12-İspir-Ry-Art, 13-Ad-Miad-Pe, 14-İskele-Örek

Bu sayımdan itibaren, çeşitli açılışlara ilişkin örnek oyunlarımızın yanında, satranç problemleri de bulacaksınız. Problemlerin cevaplarını bir sonraki sayımda vereceğiz.

Hemen belirtelim ki, problem çözmek iyi satranç oynamaya doğrudan katkıda bulunmayan ayrı bir sanattır.

İspanyol partisini incelemeye devam ediyoruz. Bu kez, örneğimizi büyük ustalarından seçtik. Geçtiğimiz aylarda Linares'te yapılan turnuvayı eski dünya şampiyonu Boris Spasski kazandı. 11 büyük ustanın katıldığı bu turnuvanın en ilginç yönü, şu andaki dünya şampiyonu Karpov'un ancak 2. olabildiği. Şimdi, siyahlarla oynayan Spasski'nin Timman karşısındaki kazandığı zaferi görelim.

İspanyol partisi

Beyaz: Timman Siyah: Spasski (4.tur)

1. e2-e4, e7-e5 2. Ag1-f3, Ah8-c6 3. Fb1-b5, a7-a6 4. Fb5-a4, d7-d6 (Daha önceleri sık sık "Marchall-Gambitini" (bak:geçen sayıdaki örneğimizin ilk 8 hamlesi) oynayan Spasski, bu kez başta bir devam yolu seçiyor. Turnuvalarda, rakibi şaşırtmak amacıyla, bilinen devam yolundan böyleli sapmalara sık rastlanır). 5. Fa4-c6, b7-c6 6. d2-d4, e5-d4 7. Vd1-d4, c6-c5 8. Vd4-d3, g7-g6 (Bu durumda, filiyi oyun sokmanın en etkili yolu filin F18-g7 için hazırlık hamlesi. Dikkat edilirse, e7'e gelen fil bu kadar etkili olamazdı. Oysa g7'den bütün diagonalı kontrol edecek). 9. Ab1-c3, F18-g7 10. Fc1-f4, Ag8-e7 11. 0-0-0 (Timman çok sarp bir devam yolu seçiyor. Açık olan b-hattı nedeniyle, bu tarafa rok yapmak, başka yönelik güçlü bir saldırıya davetive çıkarmak anlamını taşıyabilir). 11...0-0 12. Vd3-d2 (Hollandalı büyük usta, filini h6'ya gelip fil değişimini zorlayarak, siyahın güçlü filini ortadan kaldırmayı düşünüyor. Ancak Spasski buna izin veremeyince).

12...Kf8-e8 13. Ff4-h6, Fg7-h8 14. h2-h4, Kd8-b8 15. a2-a3 (Timman'ın oyunu tutarlı değil. Doğru hamle 15. h4-h5 idi). 15...Fc8-e6 16. Af3-g5, Vd8-c8 17. Ag5-e6, Vc8-e6 18. Şç1-b1 (Beyaz b2'deki piyonu kaleyle korumak ve böylece c3'teki atına serbestlik kazandırmak istiyor. Ama sonra göreceğimiz gibi, Şah bir tuzağa doğru gidiyor).

18...Kb8-b7 19. Şb1-a1; Ke8-b8 20. Kd1-b1, Ae7-c6 21. f2-f4, Fh8-d4 22. Vd2-d3, a6-a5 23. Vd3-b3, f7-f5 24. Kd1-e1 (Şekil 1. Beyaz pratik olarak oyun dışında kalan filini oyunu sokabilmek için zaman kaybetmek zorunda, çünkü filinin yolu kendii piyonu tüküyor) 24...Ac6-b4 (Olağanüstü bir hamle. Hem atı c2'ye gelecek, hem de file c3'eki atı aldıkları sonra a2'den vezirle ikili mat tehdidi yapıyor. Timman'a, piyona atı alarak a-hattını siyah kalelere açmaktan başka seçenek kalmıyor). 25. a3-b4, a5-b4 26. Ac3-a4 (a-hattını kapamak için umutsuz bir deneme) 26...Kb7-a7 27. Vh3-b3, c5-c4 28. Vb3-a2, Kb8-a8 29. e4f5, Ka7-a1 30. Terk (Siyah, vezirini koruma gereği bile duymuyor. Mat edilebilir için gerekliyse, bütün atletler feda edilebilir).

Timman-Spasski

maçında siyahın sonucu belirleyen 24.hamlesinden önceki durum

Bir Satranç Problemi

2 Hamlede mat
1. Beyaz oynar siyah oynar
2. Beyaz oynar, mat eder

Mustafa Kemal Evrentürk II

Hatırlayacaksınız, cuntabaşı Evren'in Atatürk'e benzemek için her şeyi yaptığını, gözlerine mavi lensler ismarladığını, yukarıdaki fotoğrafta-gördüğünüz gibi kışkırtı, kıyafetini, bakışını duruşunu Atatürk'e benzettiğini bu köşeden anlattık.

İşte gene, gülerden bir gün Evren, üstümlüğü mülne, ishal oldu. Tuvalet taşıma taşıma halsiz düştü. Yağcılar koşuşmuşlar:

- Paşam demişler, şimdiki Almanya'dan, Amerika'dan en ünlü doktorları çağırtyoruz...

Halsiz düşmüş Evren gözlerini aralamış:

- Olmazsa, demiş, beni Türk doktorlarına emanet ediniz...

N'apsınlar çaresiz ishal olmuş paşayı Türk doktorlarından bir kaçına "emanet" etmişler. Evren doktorları toplamış başucuna:

- Bana bakın demiş, bu hastalık beni iflah etmez, yolumcu ben. Aman ha, hastalığımın siroz olduğun, sirozdan gittiği belli demiyeyim ihmal etmeyin...

Doktorlar çaresiz "başüstüne" deyip çıkmışlar. O sırada bizim cuntabaşı daha da halsiz hissetmiş kendini. Gözkapakları düştü düşecek... "Galiba gerçekten öliyorum", diye düşünmüş. Gözlerini hafife alarlayıp sormuş:

- Saat kaç?

Başucunda dikilen Nurettin Ersin yanıtlanmış:

- Akşam oluyor paşam, demiş, altıncı çeyrek filan geçiyor...

Evren'in başı yastığa yeniden düşerken, mırıldanmış:

- Teessif ederim İsmet, böyle mi denir?

TÜSTAV

sinasbourg konsolosluğuna başvuru için gerekli belgeleri (konsolat) en kısa zamanda aşağıda yazılacak adreslere gönderebilirsiniz.
Örnekle rica ederim.

Konsulat General de Turquie
10 Rue Auguste Lamy, 67060 Strasbourg

Strasbourg konsolosluğun gönderdiği pusula

Strasbourg Konsolosluğu işçilerden haraç alıyor

Strasbourg'taki Türkiye Konsolosluğu, bölgede yaşayan Türk işçilerle altı aylık bir makbuz göndererek, "pasaport uzatmasında eksik para alındığı bahanesiyle" tutuk Frank haracı istiyor. İstenen Frankı ödemeyen işçilerin pasaportları uzatılmıyor.

Öte yandan, Strasbourg Konsolosluğu görevlilerinin Türk işçileri baskı ve tehdit altında tuttukları, bazı ilencilerin pasaportlarını uzatmadıkları ve bazılarının ise pasaportlarını geri aldıkları öğrenildi. Bunun yanında, Konsolosluk yetkililerinin açıkları dernek adı vererek, "işçilerin o dernek ve kuruluşlara gitmemeleri" biçiminde direktifler verilerek işçilerin tehdit edildiği belirtildi.

Saldırganlar halen Federal Almanya Ordusunda askerlik yapıyor Neo-faşistler Hamm'da camiye saldırdı

- Neo-faşistlerin atığı bombanın cami girişinde patlaması can kaybını önledi. Bu bombanın orduya ait olduğu saptandı.

11 Temmuz Pazartesi günü, Marl-Hamm kentinde Türk İşçileri Yardımlaşma Derneği-Fatih Camiine neo-faşistler tarafından bombalı bir saldırı düzenlendi. Camide namaz kılınıldığı sırada, bombanın cami girişinde patlaması can kaybını önledi. Olayı protesto eden Dernek Başkanı Arslan Kırmızı, "Biz Almanlarla çok iyi anlaşıyoruz, bütün komşularımızla ilişkilerimiz iyidir" dedi ve olayı kinayarak önlem alınmasını istedi.

Öte yandan, olay günü birçok Federal Almanya yurttaşı olay yerine gelecek çok üzüldüklerini ve olayı kınadıklarını belirttiler. Daha sonra yakalanan saldırganların iki kişi olduğu ve Dalmenhorst'da askerlik yaptıkları öğrenildi. Yakalanan bu iki kişinin evlerinde yapılan aramada, birçok ordu malı silah ele geçirildi. Camiye atılan bombanın da orduya ait olduğu saptandı.

ROKETATAR MERMİLERİ BİLE VAR

Saldırganların evlerinde yapılan aramalarda ele geçirilen patlayıcı madde, mermi ve silahların ordu malı olması dikkat çekti. Neo-Nazilerin Alman ordusuna karşı işlediği suçlarını bildiğimize ilişkin iddialar da bu olayla bir kez daha haklılaşıyor.

Eylem

Bundan bir süre önce, Münih'te 14 yaşında Jürgen isimli Alman çocuğunu kursunlayarak ölümüne sebep olan polisin mahkeme tarafından cezalandırılmaması tepkile karşılandı ve aralarında çok sayıda Türk işçileri emekçinin de bulunduğu protesto yürüyüşüne iki bin beşyüz dolayında kişi katıldı.

6 Temmuz tarihinde saat 18'de Sendlinger Tor'dan başlayan yürüyüş, saat 21'e doğru Odeonsplatz'da yapılan konuşmalarla son buldu. Yürüyüşçü ve konuşmacılar, "mahkemenin yeniden görülmesi", "polislin mesleğinden çıkartılması" ve "polislin silahsızlandırılması" istemlerini dile getirdiler.

Jürgen'i kursunlayarak ölümüne neden olan polis, "çok geçirdiği gerekçesiyle ifade veremez" denerek tutuklanmadı. Sonra da, ölüme teşebbüs zanlısı olarak soruşturması yürütüldü ve geçitmiş günlerde mahkeme sonuçlandı. Mahkeme kararına göre, polis memuru altı ay gözettiği altında tutulacak ve altı ay sonra görevine geri dönecek.

Münih'teki protesto eyleminden bir görünüş

Weinheim'da polis, göçmen işçilerin oturduğu bir Heim'i bastı

- Arama emri olmamasına rağmen, polis 40 dolayında yabancı işçinin pasaportunu kontrol etti.

23 Haziran'ın 24'e bağlayan gece saat 4-5 arası, 12 polis silah ve telsizlerle donatılmış olarak Türk işçileri ve İspanyol emekçilerinin oturduğu Freudenber Heim'i bastı. Arama emri olmamasına rağmen, 40 dolayındaki İspanyol ve Türk işçilerin pasaportlarını kontrol edildi.

Öte yandan, bölgede son haftalarda yoğunlaşan yabancı düşmanlığına karşı, aralarında Weinheim Gençler Birliği'nin de bulunduğu 13 kuruluş bir araya gelerek, yabancı düşmanlığını kınamaç ve Türk işçileri ile Almanlar arasındaki dostluk ve ilişkileri geliştirmek amacıyla çalışmalar başlattılar. Bu amaçla düzenlenen futbol dostluk turnuvasına 3 Alman ve Türk işçileri futbol takımı katıldı. 300 dolayında Alman ve Türk işçilerinin izlediği turnuva tam bir dostluk havasında geçti.

İngiltere'de Türkiye ile Dayanışma Komitesi Kurucu Kurulu toplandı

- Türkiye Sendikası Hakkı ve Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi'nin toplantısında genel sekreterin sunduğu eylem programı görüşülerek kabul edildi

13 Temmuz günü İngiltere'de faaliyet gösteren Türkiye Sendikası Hakları ve Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi kurucu kurulu, Londra'da Ulaşım ve Hizmet İşleri Sendikası TGMU'nun salonunda toplandı. Kurucu Kurul'un Genel Başkanı Alex Kitson'un açtığı ve Noel Harris, John Bowden, Hugh Byngler, Cahit Baylav, Nafiz Bostancı, Enis Üser, Eli Marx, Abdullah Yılmaz, DİB-FAK temsilcisi ve Türk işçileri demokratların hazır bulunduğu toplantıya Genel Sekreter Cavit Baylav yapılan çalışmalar ve tasarlanan eylem programı ile ilgili olarak bir rapor sundu.

Sunulan eylem programının kabul edildiği toplantı, basınla yapılan açıklamalarla son buldu. Öte yandan, ilgili toplantıya davet edilen sendikacı Zeki Kılıç'a Federal Almanya'nın vize vermesi kınanarak olay protesto edildi.